

**UCHWAŁA NR XIV/94/2025
RADY MIEJSKIEJ W ŁOPUSZNIE**

z dnia 26 czerwca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka
do roku 2030”**

Na podstawie art. 10g i art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465, 1572, 1907, 1940 ze zm.) w związku z art. 3 pkt. 3 i art. 9 pkt. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198) oraz Porozumieniem z dnia 1 lipca 2021 r. określającego zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030”, uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Strategię Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030” stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

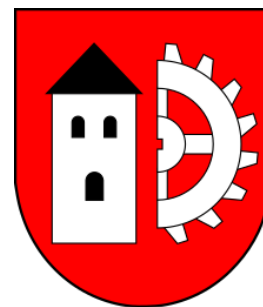
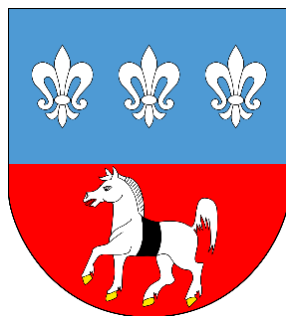
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Łopuszno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Łopusznie

**Sławomir
Mariusz Staszczyk**

Załącznik nr 1
do uchwały nr XIV/94/2025 z dnia 26 czerwca 2025r. w sprawie przyjęcia
„Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030”

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka

Maj 2025

Strategia terytorialna

dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka

Skład Partnerstwa

Gmina Łopuszno, Gmina Krasocin, Gmina Słupia Konecka

Skład Rady Porozumienia

Andrzej Cieśllicki - Burmistrz Miasta i Gminy Łopuszno, Przewodniczący Rady Partnerstwa

Członkowie Rady Partnerstwa:

Ireneusz Gliściński - Wójt Gminy Krasocin

Robert Wielgopolan - Wójt Gminy Słupia Konecka

Skład Zespołu Operacyjnego

Ewelina Obarzanek – Urząd Miasta i Gminy Łopuszno

Anna Kołodziejczyk – Urząd Gminy Słupia Konecka

Bartłomiej Robak – Urząd Gminy Krasocin

Sylwia Kowalczyk – Łączek – Urząd Gminy Krasocin

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
1. Synteza diagnozy.....	5
1.1 Sposób podejścia do formułowania wniosków	5
1.2 Podstawowe informacje o partnerstwie	6
1.3 Główne wnioski płynące z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej.....	9
1.4 Kluczowe wyzwania	31
2. Wizja i cele rozwojowe obszaru porozumienia	32
2.1 Wizja.....	33
2.2 Misja.....	33
2.3 Cele strategiczne	34
2.4 Opis podejścia zintegrowanego	38
3. Wykaz projektów	40
3.1 Prace nad wyłonieniem projektów	40
3.2 Projekty strategiczne	42
3.3 Projekty uzupełniające	55
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gmin	61
5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminach objętych Strategią	70
6. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii	79
6.1 Struktura organizacyjna zarządzania Strategią	79
6.2 Aktualizacja strategii	82
6.3 Zmiana składu partnerstwa	83
6.4 Funkcja strategii terytorialnej w realizacji polityk rozwojowych partnerów	84
7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	85
7.1 Wskaźniki realizacji strategii	85
7.2 Monitorowanie procesu wdrażania strategii.....	89
7.3 Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych	90
8. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych	91
8.1 Partycypacja społeczna na etapie przygotowania strategii.....	92
8.1.1 Faza diagnostyczna	92
8.1.2 Faza koncepcyjna	93
8.2 Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii i oceny efektów strategii.....	95
9. Źródła finansowania.....	101
10. Zgodność z dokumentami strategicznymi	105
Bibliografia	145
Spis rycin	146
Spis tabel	147

Wprowadzenie

Samorządy lokalne mierzą się z wieloma wyzwaniami, związanymi z procesami depopulacji, zmianami technologicznymi oraz zjawiskami natury globalnej, jak zmiany klimatyczne. W szczególnej sytuacji są obszary wiejskie, gdzie problemy te ujawniają się w większym nasileniu, powodując realne zagrożenie marginalizacją społeczno-gospodarczą. Jednocześnie obszary te dysponują wieloma zasobami, które odpowiednio wykorzystane mogą złagodzić występujące problemy, a w niektórych przypadkach mogą być przekute na atuty służące przyspieszeniu procesów rozwojowych.

Wyzwania przed jakimi stoją samorządy gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka skłoniły ich włodarzy do poszukiwania nowych rozwiązań pozwalających na zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych wysokiej jakości oraz wspieranie rozwoju działalności gospodarczych. Jednym z takich rozwiązań jest usystematyzowana współpraca, pozwalająca na racjonalizację wydatków budżetowych oraz prowadzenie działań służących rozwiązaniu problemów jak największej liczby mieszkańców partnerstwa, niezależnie od gminy, którą zamieszkują.

W związku z tym trzy gminy leżące na terenie trzech powiatów (koneckiego, kieleckiego i włoszczowskiego) postanowiły podjąć ściślejszą współpracę i wprowadzić nowatorskie rozwiązania, służące większej efektywności prowadzonych inwestycji, lepszej realizacji bieżących usług publicznych, zwiększaniu swoich szans na uzyskanie dodatkowych środków zewnętrznych a także mobilizacji i zwiększeniu aktywności mieszkańców w dbaniu o rozwój tego obszaru. W tym celu w dniu 1 lipca 2021 roku podpisały porozumienie określające zasady współpracy przy opracowaniu i wdrażaniu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka do roku 2030”.

Niniejsza Strategia stanowi wyraz wspólnej polityki partnerskich gmin do roku 2030, nie odbierając żadnej z gmin prawa do przygotowania strategii rozwoju lokalnego.

Jest to pierwszy tego typu dokument, opracowany we współpracy tych gmin z innymi samorządami, choć należy zwrócić uwagę na doświadczenia we współpracy zdobyte m.in. dzięki współpracy w ramach Lokalnych Grup Działania czy związków gmin, w których uczestniczą samorządy. Przyjęty tryb ekspercko-partycypacyjny pozwolił na włączenie w jego przygotowanie wielu środowisk.

Strategia składa się z czterech zasadniczych części (tj. diagnostycznej, strategicznej, wdrożeniowej oraz opisującej zaangażowanie społeczeństwa). W części diagnostycznej sformułowano najistotniejsze wnioski na podstawie „Diagnozy strategicznej”, określając potencjały i bariery oraz szanse rozwojowe w poszczególnych elementach składających się na funkcje obszaru. W części strategicznej wyznaczono wizję obszaru oraz misję partnerskich samorządów określając jednocześnie cele strategiczne i związane z nimi kierunki działań oraz spójność z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym. Część wdrożeniowa zawiera zestaw projektów realizujących przyjęte cele, systemy wdrażania oraz monitorowania i ewaluacji oraz potencjalne źródła finansowania działań ze środków zewnętrznych. W ostatniej części opisano rolę społeczności lokalnej w przygotowaniu dokumentu oraz sposoby jej włączenia na etapie wdrażania strategii.

1. Synteza diagnozy

1.1 Sposób podejścia do formułowania wniosków

Podstawowym źródłem dla formułowania wniosków była analiza potencjałów i barier rozwojowych wynikających z **uwarunkowań wewnętrznych obszaru**. Wykorzystano analizę poszczególnych czynników w sferze gospodarczej, społecznej, środowiskowej, a także przestrzennej (w tym określenie podstawowych cech struktury przestrzennej obszaru oraz zróżnicowań wewnętrznych terytorium, analiza powiązań funkcjonalnych).

Drugim elementem było uwzględnienie **uwarunkowań zewnętrznych**, które mogą wspierać wykorzystanie atutów obszaru i przyspieszać pozytywne zmiany, ale mogą też stanowić zagrożenie dla rozwoju gmin: Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka. Do najistotniejszych uwarunkowań zewnętrznych należą:

- procesy globalne (zmiany klimatyczne oraz powiązane z tym zagadnieniem stan powietrza oraz kurczące się zasoby wody; zmiany technologiczne w tym rewolucja cyfrowa, wpływające nie tylko na procesy gospodarcze, ale również funkcjonowanie społeczeństwa; rosnące nierówności społeczne; zjawiska kryzysowe w tym związane z pandemią SARS-COV-2 i jej skutkami oraz agresją Rosji na Ukrainę);
- polityki Unii Europejskiej, w tym Nowy Zielony Ład oraz istotne z punktu widzenia partnerstwa polityki wspierające rozwój jak Polityka Spójności, Wspólna Polityka Rolna;
- kierunki polityki rozwojowej kraju oraz Województwa Świętokrzyskiego.

W formułowaniu wniosków zastosowano podejście funkcjonalne. Podejmując dany wątek tematyczny nie odniesiono się wyłącznie do uwarunkowań wewnętrznych obszaru partnerstwa, ale i do szans, i zagrożeń wynikających z otoczenia zewnętrznego.

Pogłębiony materiał analityczny, będący podstawą dla sformułowania wniosków diagnostycznych, jest zawarty w dokumencie „Diagnoza strategiczna”, który został opublikowany na stronach internetowych poszczególnych gmin.

1.2 Podstawowe informacje o partnerstwie

Partnerstwo Gmin: Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka to wspólna inicjatywa samorządów z terenu powiatów: koneckiego, kieleckiego i włoszczowskiego na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu, przejawiająca się chęcią integracji działań mających na celu zapewnienie temu obszarowi konkurencyjności i dynamicznego rozwoju dzięki zacieśnieniu współpracy samorządowej.

Podstawą działania partnerstwa jest porozumienie zawarte w dniu 1 lipca 2021r. przez w/w 3 jednostki samorządu terytorialnego. Organem decyzyjnym partnerstwa jest **Rada Porozumienia**, którą stanowią przedstawiciele władz wykonawczych wszystkich jednostek samorządu terytorialnego (jst) tworzących partnerstwo (wójtowie gmin Krasocin i Słupia Konecka oraz burmistrz Łopuszna). Zarządzanie operacyjne i realizację działań w partnerstwie powierzono **Zespołowi Operacyjnemu**.

Partnerstwo obejmuje swym zasięgiem terytorium trzech gmin wiejskich. Obszar partnerstwa zajmuje powierzchnię 476,4 km² (4,07 % powierzchni województwa świętokrzyskiego), a na koniec 2021 r. zamieszkiwało nieco ponad 22 tys. mieszkańców (1,86% mieszkańców regionu).

Tabela 1. Powierzchnia i ludność poszczególnych gmin partnerstwa

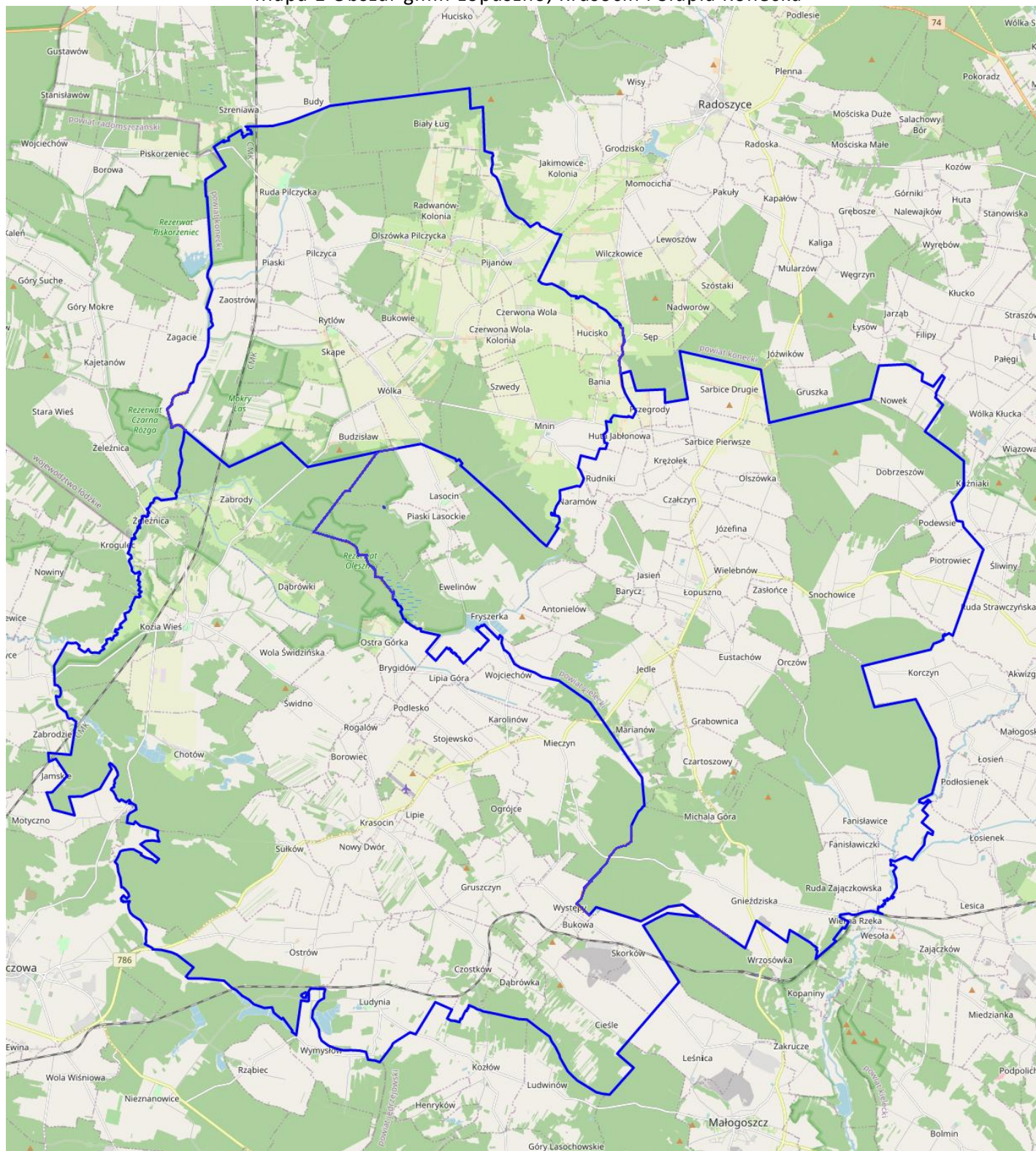
Nazwa JST	Typ gminy	Liczba ludności na 31.12.2021r.	Procent do ogółu mieszkańców	Powierzchnia [km ²]	Procent do ogółu powierzchni
Gmina Łopuszno	miejsko-wiejska	8 787	39,72%	176,81	37,11%
Gmina Krasocin	wiejska	10 270	46,43%	193,89	40,70%
Gmina Słupia Konecka	wiejska	3 064	13,85%	105,7	22,19%
Razem	x	22 121	100,00%	476,4	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Obszar partnerstwa **położony jest** zachodniej części województwa świętokrzyskiego, zajmuje obszar położony w odległości około 12,5 km od miasta powiatowego Włoszczowa (Gmina Krasocin) poprzez Gminę Łopuszno (powiat kielecki) do południowo-zachodniej części powiatu koneckiego, gdzie zlokalizowana jest Gmina Słupia Konecka (granicząca bezpośrednio z województwem łódzkim).

Krasocin jest największą gminą partnerstwa pod kątem jego powierzchni i ludności. Nieco mniejsza pod względem powierzchni i potencjału ludnościowego jest Gmina Łopuszno. Najmniejszą jest Gmina Słupia Konecka (22,19% powierzchni partnerstwa i 13,85% jej mieszkańców).

Mapa 1 Obszar gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka

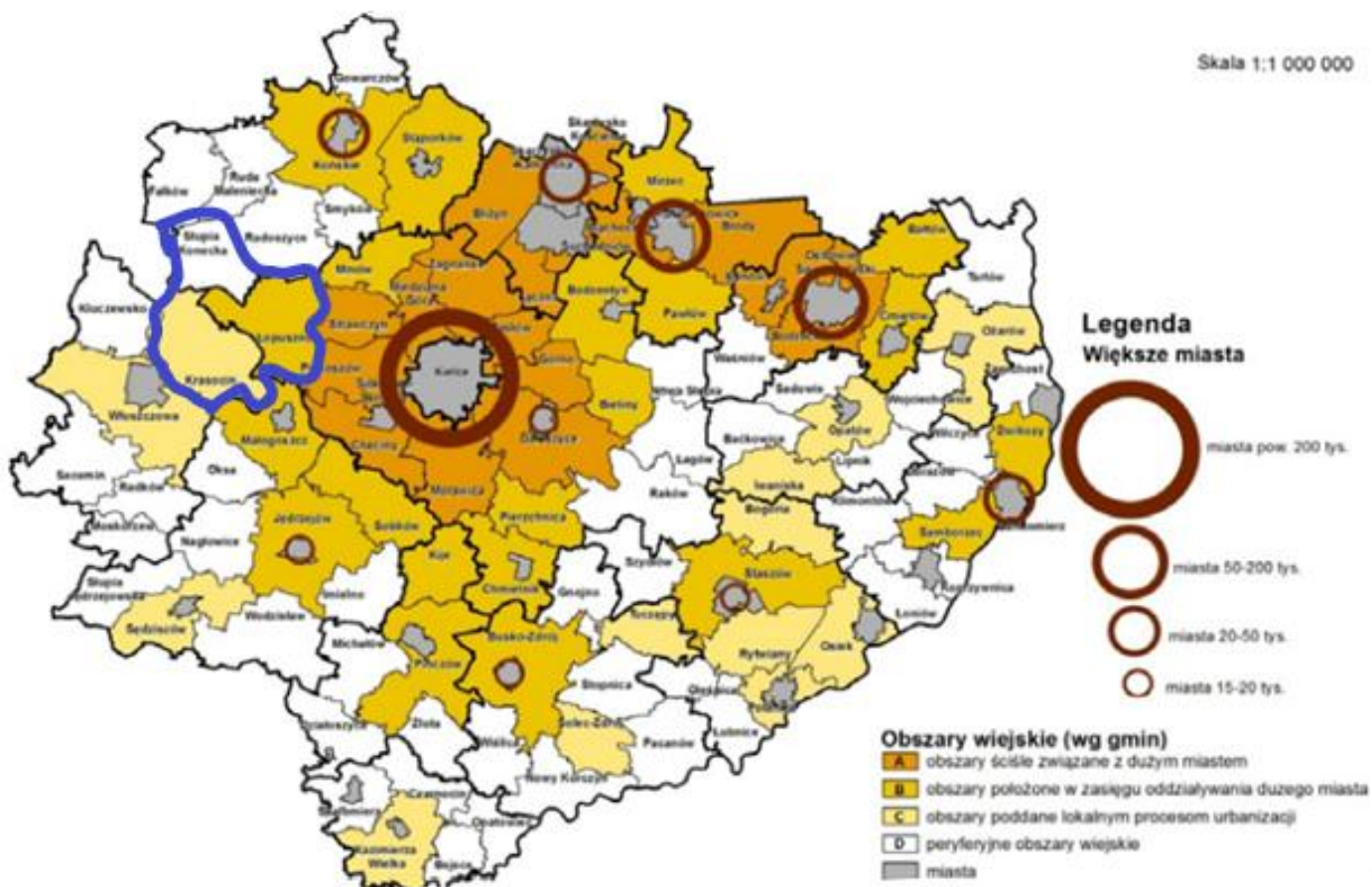
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Gminy Łopuszno i Słupia Konecka mają charakter rolniczy, zaś Gmina Krasocin – przemysłowy (prym wiodą zakłady wapiennicze w Bukowie (Lhoist) i lokalne kopalnie kamienia oraz przemysł drzewny m.in. Tartak Olczyk).

Miejscowości centralne (miasto Łopuszno oraz miejscowości Słupia i Krasocin) pełnią funkcje pozwalające na zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców (usługi administracyjne, edukacyjne, bankowe, itp.). Istotne dla tych gmin są walory przyrodnicze i krajobrazowe, w tym przebieg dolin rzecznych. W połączeniu z występującymi punktowo obiektami historycznymi stwarzają one możliwości do rozwijania turystyki aktywnej.

Istotnym uwarunkowaniem dla obszaru partnerstwa jest jego położenie w niedużej odległości od Kielc, Włoszczowy, Końskich (zob. poniższa mapa nr 2). Ośrodki te zapewniają dostęp do usług wysokospecjalistycznych np. zdrowotnych, których wachlarz na terenie partnerstwa jest bardzo ograniczony (populacja partnerstwa nie stanowi odpowiedniej „masy krytycznej” dla ich rozwijania). Istotne jest natomiast **usprawnianie powiązań komunikacyjnych z tymi ośrodkami oraz współpraca z działającymi w nich wyspecjalizowanymi instytucjami**. Należy zwrócić uwagę, że wymienione ośrodki, o lepiej rozwiniętych funkcjach gospodarczych – **mogą przyczyniać się do odpływu mieszkańców z terenu tych gmin w przypadku braku podjęcia aktywnych działań prorozwojowych**.

Mapa 2 Natężenie procesów urbanizacyjnych i wpływu miast na gminy objęte Porozumieniem partnerskim

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

1.3 Główne wnioski płynące z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej

Analiza wewnętrznych uwarunkowań oraz refleksja nad uwarunkowaniami zewnętrznymi wskazały, że **kluczowym problemem** dla całego obszaru partnerstwa jest **niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego i społecznego** do generowania satysfakcjonujących warunków do pracy zawodowej oraz samorealizacji, szczególnie ludzi młodych. Poniżej wskazano wnioski najistotniejsze dla perspektyw rozwojowych obszaru.

DEMOGRAFIA

Istotne wyzwania partnerstwa związane są przede wszystkim ze **zmianami demograficznymi**. Na przestrzeni lat 2011-2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się aż o 1259 osób, a powiat konecki (w tym Gmina Słupia Konecka) należą do obszarów o **najszybszym tempie depopulacji w województwie świętokrzyskim**. Jak pokazuje mapa nr 2, jedynie gm. Łopuszno leży w sferze oddziaływania dużego miasta – Kielce, zaś gminę Krasocin zaliczono do obszarów poddanym lokalnym procesom urbanizacji, a gm. Słupia Konecka – jako peryferyjny obszar wiejski.

Tabela 2 Liczba mieszkańców gminy (zameldowanych na pobyt stały i czasowy)

Nazwa gminy	na 31.12.2011r.	na 31.12.2021r.	Spadek liczby mieszkańców
ŁOPUSZNO	9 059	8 787	-272
KRASOCIN	10 824	10 270	-554
SŁUPIA KONECKA	3 497	3 064	-433
Razem	23 380	22 121	-1 259

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2015-2021 ubyło na terenie gmin objętych Strategią aż 1030 osób, z czego najwięcej w Gminie Krasocin – 463, a najmniej w Gminie Łopuszno – 202 os. Spadek liczby mieszkańców stanowi efekt zarówno ujemnego przyrostu naturalnego, jak i wyjazdów, szczególnie popularnych wśród ludzi młodych. Skutkiem tych zjawisk jest **starzenie się społeczności**, które powoduje **zmianę zapotrzebowania na rodzaje usług i formy ich świadczenia** (w tym zwiększone zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze), a w przyszłości może być znaczącym **wyzwaniem dla rynku pracy** (zapewnienie kadr dla lokalnej gospodarki). Odpływ ludzi młodych świadczy o niskiej atrakcyjności zamieszkania na terenie tych gmin, a jednocześnie **osłabia przyszły potencjał społeczny partnerstwa, które traci osoby w wieku rozwojowym, dobrze wykształcone i kreatywne**.

Tabela 3 Wybrane wskaźniki demograficzne gmin: Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka
dane za okres 2015-2021

Gmina Łopuszno	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	8 989	9 016	9 062	9 021	8 984	8 834	8 787
Kobiet	4 462	4 489	4 519	4 491	4 455	4 374	4 343
Mężczyzn	4 527	4 527	4 543	4 530	4 529	4 460	4 444
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej w tym	1 427	1 437	1 457	1 442	1 457	1 493	1 486

Kobiet	696	710	718	687	684	689	679
Mężczyzn	731	727	739	755	773	804	807
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni w tym:	6 016	5 978	5 960	5 906	5 836	5 614	5 592
Kobiet	2 738	2 731	2 735	2 723	2 692	2 586	2 582
Mężczyzn	3 278	3 247	3 225	3 183	3 144	3 028	3 010
w wieku poprodukcyjnym w tym:	1 546	1 601	1 645	1 673	1 691	1 727	1 709
Kobiet	1 028	1 048	1 066	1 081	1 079	1 099	1 082
Mężczyzn	518	553	579	592	612	628	627

Gmina Słupia Konecka	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	3 429	3 393	3 380	3 340	3 319	3 122	3 064
Kobiet	1 637	1 627	1 620	1 590	1 586	1 483	1 466
Mężczyzn	1 792	1 766	1 760	1 750	1 733	1 639	1 598
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej w tym	468	447	449	441	435	416	404
Kobiet	229	220	226	215	214	190	186
Mężczyzn	239	227	223	226	221	226	218
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni w tym:	2 229	2 211	2 183	2 147	2 132	1 981	1 917
Kobiet	943	937	918	911	914	844	821
Mężczyzn	1 286	1 274	1 265	1 236	1 218	1 137	1 096
w wieku poprodukcyjnym w tym:	732	735	748	752	752	725	743
Kobiet	465	470	476	464	458	449	459
Mężczyzn	267	265	272	288	294	276	284

Gmina Krasocin	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	10 733	10 697	10 650	10 652	10 620	10 296	10 270
Kobiet	5 287	5 281	5 262	5 256	5 247	5 080	5 065
Mężczyzn	5 446	5 416	5 388	5 396	5 373	5 216	5 205
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej w tym	1 731	1 686	1 668	1 656	1 635	1 617	1 605
Kobiet	812	791	776	773	771	771	751
Mężczyzn	919	895	892	883	864	846	854
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni w tym:	7 037	7 020	6 973	6 931	6 871	6 558	6 524
Kobiet	3 181	3 188	3 173	3 157	3 115	2 944	2 938
Mężczyzn	3 856	3 832	3 800	3 774	3 756	3 614	3 586
w wieku poprodukcyjnym w tym:	1 965	1 991	2 009	2 065	2 114	2 121	2 141
Kobiet	1 294	1 302	1 313	1 326	1 361	1 365	1 376
Mężczyzn	671	689	696	739	753	756	765

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 4 Przyrost naturalny na terenie gmin objętych Strategią w latach 2015-2021

Gmina Łopuszno	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe	78	96	106	86	110	93	88
Kobiet	40	52	55	30	54	43	46
Mężczyzn	38	44	51	56	56	50	42
Zgony ogółem	105	72	98	94	88	101	123
Kobiet	34	31	43	44	53	43	62
Mężczyzn	71	41	55	50	35	58	61
Zgony niemowląt	1	0	0	0	1	0	0
Kobiet	0	0	0	0	1	0	0
Mężczyzn	1	0	0	0	0	0	0
Przyrost naturalny	-27	24	8	-8	22	-8	-35
Kobiet	6	21	12	-14	1	0	-16
Mężczyzn	-33	3	-4	6	21	-8	-19

Gmina Słupia Konecka	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe	29	19	30	30	29	27	23
Kobiet	13	9	16	15	14	10	10
Mężczyzn	16	10	14	15	15	17	13
Zgony ogółem	48	44	36	54	55	58	53
Kobiet	16	17	16	29	26	37	33
Mężczyzn	32	27	20	25	29	21	20
Zgony niemowląt	0	0	0	0	0	0	0
Kobiet	0	0	0	0	0	0	0
Mężczyzn	0	0	0	0	0	0	0
Przyrost naturalny	-19	-25	-6	-24	-26	-31	-30
Kobiet	-3	-8	0	-14	-12	-20	-20
Mężczyzn	-16	-17	-6	-10	-14	-11	-10

Gmina Krasocin	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe	115	96	96	122	104	102	99
Kobiet	58	49	44	56	53	45	42
Mężczyzn	57	47	52	66	51	57	57
Zgony ogółem	112	128	124	101	110	127	132
Kobiet	53	51	64	49	52	49	55
Mężczyzn	59	77	60	52	58	78	77
Zgony niemowląt	0	0	0	1	1	0	0
Kobiet	0	0	0	1	1	0	0
Mężczyzn	0	0	0	0	0	0	0
Przyrost naturalny	3	-32	-28	21	-6	-25	-33
Kobiet	5	-2	-20	7	1	-4	-13
Mężczyzn	-2	-30	-8	14	-7	-21	-20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmiany demograficzne bardzo wyraźnie **wpływają na popyt na usługi opiekuńcze dla dzieci oraz edukacyjne**. Liczba miejsc w przedszkolach obecnie pokrywa zapotrzebowanie na edukację wczesnoszkolną. Ponadto, **Gminy Krasocin i Łopuszno** posiadają **obiekty żłobkowe**, które również pokrywają zapotrzebowanie na tę usługę (częściowo zaspokajają ją również rodziny wielopokoleniowe).

Tabela 5 Liczba uczniów w szkołach, przedszkolach i żłobkach w gminach Łopuszno, Krasocin, Słupia Konecka w roku szkolnym 2011/2012 i 2022/2021 – porównanie

Wyszczególnienie	GMINA ŁOPUSZNO		Różnica
	rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021	
Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę	519	719	200
Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w szkołach prowadzonych przez gminę	241	271	30
Liczba dzieci w wieku żłobkowym w żłobkach prowadzonych przez gminę	0	56	56

Wyszczególnienie	GMINA KRASOCIN		Różnica
	rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021	
Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę	1 146	820	-326
Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w szkołach prowadzonych przez gminę	234	331	97
Liczba dzieci w wieku żłobkowym w żłobkach prowadzonych przez gminę	0	38	38

Wyszczególnienie	GMINA SŁUPIA KONECKA	
	rok szkolny 2011/2012	rok szkolny 2020/2021
Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez gminę	brak danych	172
Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w szkołach prowadzonych przez gminę	brak danych	62
Liczba dzieci w wieku żłobkowym w żłobkach prowadzonych przez gminę	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Łopuszno, Urzędu Gminy Krasocin, Urzędu Gminy w Słupi

Malejąca liczba uczniów stwarza dobre warunki do podnoszenia jakości nauczania (mniej liczne oddziały), ale **generuje wyzwania dla budżetów gmin**. Spadek liczby uczniów (Gmina Krasocin) przy utrzymaniu dość rozległej sieci placówek otwiera możliwości popularyzacji innowacji w procesie nauczania, a jednocześnie otwierania się szkół (w szczególności wiejskich) na pełnienie dodatkowych funkcji – poza stricte dydaktyczną. Dodatkowa działalność szkół oraz współpraca międzygminna w tym

zakresie mogą być pomocne w **wyrównywaniu znaczących różnicowań w wynikach uczniów szkół podstawowych oraz animowaniu aktywności społeczności lokalnych**.

Obszar partnerstwa charakteryzuje się dość dobrym dostępem do jednostek podstawowej opieki medycznej, natomiast usługi wysokospecjalistyczne zapewniane są w nieodległych ośrodkach (Kielce, Końskie, Włoszczowa). Zwiększony popyt na usługi zdrowotne jest częściowo pochodną **zwiększającej się liczby seniorów**. Powoduje to również presję na zabezpieczenie usług opiekuńczych dla tej grupy społecznej, a także zadbanie o jak najdłuższą aktywność społeczną i samodzielność. Już w chwili obecnej odczuwalne są braki w placówkach opiekuńczych, natomiast dość dynamicznie rozwijają się inicjatywy aktywizacji w postaci klubów seniora.

Na terenie partnerstwa poczyniono wiele inwestycji mających na celu poprawę dostępu do infrastruktury sportowej oraz obiektów kultury. Oferują one szeroką ofertę zajęć i wydarzeń co widać we wzroście liczby osób angażujących się w życie kulturalne. Istnieje jednak **potrzeba bardziej spójnego przekazu promocyjno-komunikacyjnego, a także efektywniejszego wykorzystania potencjału szeregu instytucji i placówek kultury do kreowania spójnej w skali partnerstwa oferty kulturalnej i turystycznej**. Ponadto, w diagnozie potrzeb wskazano potrzeby związane z urządzeniem przestrzeni sprzyjających rekreacji i integracji międzypokoleniowej (place zabaw, zagospodarowanie centrum miejscowości, ścieżki rowerowe). Tego typu potrzeby szczególnie mocno artykułują młodzi mieszkańcy w/w gmin.

Sytuacja mieszkaniowa na terenie partnerstwa pod wieloma względami jawi się jako korzystna (wielkość mieszkań, liczba mieszkań na 1 tys. mieszkańców).

Tabela 6 Dane dotyczące mieszkalnictwa na terenie Gmin: Łopuszno, Krasocin, Słupia Konecka wg stanu na koniec 2021 r.

Wyszczególnienie	Łopuszno	Słupia Konecka	Krasocin
Liczba mieszkań	2 368	1 076	3 068
Liczba izb	10 612	4 423	14 764
powierzchnia użytkowa mieszkań	224 780	97 108	313 374
Przeciętna liczba izb przypadająca na jedno mieszkanie	4,43	4,07	4,27
Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedno mieszkanie	93,8	89,4	90,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg danych GUSu w statystyce pozwoleń na budowę nie odnotowano w ostatnich latach mieszkań pod wynajem oraz w budynkach wielorodzinnych, co jest jednym z czynników zachęcających do opuszczenia obszaru partnerstwa. Liczba pozwoleń na budowę budynków jednorodzinnych waha się w poszczególnych latach, ale średnio (z ostatnich 3 lat) wynosi: 40 dla Łopuszna, 44 dla Krasocina i 9 dla Gminy Słupia Konecka.

Tabela 7 Statystyka wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na terenie gmin objętych Strategią

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Gmina Łopuszno	37	34	50
Gmina Krasocin	56	34	42
Gmina Słupia Konecka	8	8	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W trakcie spotkań strategicznych, ich uczestnicy uznali **obszar partnerstwa za dobry do życia**, wskazali jednak, iż **nie oferuje on odpowiedniej liczby oraz jakości miejsc pracy**. Wysokość zarobków oraz niska atrakcyjność ofert pracy to dwa czynniki najsilniej motywujące młodzież do opuszczenia obecnego miejsca zamieszkania, stąd czynniki te należy uznać za słabą stronę obszaru. Zjawiskiem negatywnym jest również dostępność różnego rodzaju usług (zob. poniższą mapę), gdzie brano pod uwagę m.in. zwodociągowanie, skanalizowanie, dostępność POZ i inne czynniki. Gminy Łopuszno i Słupia Konecka – znalazły się wśród gmin o najgorszej dostępności usług, a Krasocin – średniej.

Wyzwaniem dla samorządów – w kwestii organizacji różnego rodzaju usług w mniejszych pod względem liczby mieszkańców miejscowościach – jest niska gęstość zaludnienia, która sprawia że budowa np. sieci kanalizacyjnej na wielu obszarach jest nieopłacalna ekonomicznie. Jak obrazuje poniższa tabela, gęstość zaludnienia systematycznie maleje na obszarze gmin objętych Strategią.

Tabela 8 Gęstość zaludnienia na terenie gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka

Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Łopuszno	51	51	51	51	51	50	50
Słupia Konecka	32	32	32	32	31	30	29
Krasocin	56	55	55	55	55	53	53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

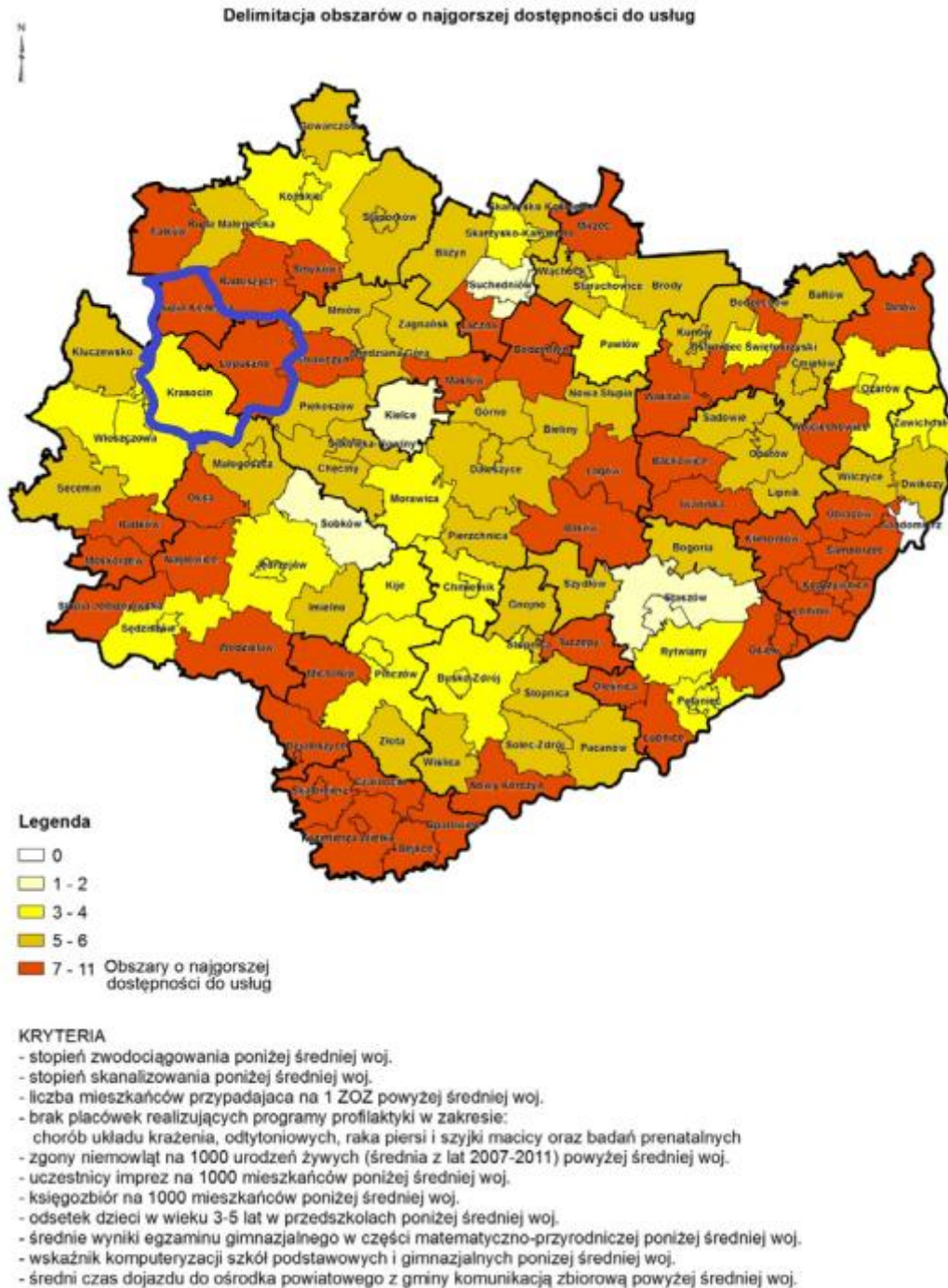
Niekorzystne są również tendencje związane ze zmianą liczby ludności na 1000 mieszkańców. W szczególności lata 2020-2021 (pandemia COVID-19) przełożyły się na znaczny spadek liczby mieszkańców w gminach objętych Strategią.

Tabela 9 Zmiany liczby ludności na 1000 mieszkańców w gminach: Łopuszno, Krasocin, Słupia Konecka

Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Łopuszno	-6	3	5,1	-4,5	-4,1	-16,7	-5,3
Słupia Konecka	-0,6	-10,5	-3,8	-11,8	-6,3	-59,4	-18,6
Krasocin	-3,3	-3,4	-4,4	0,2	-3	-30,5	-2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mapa 3 Delimitacja obszarów o najgorszej dostępności do usług

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

ZAGROŻENIE OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH

Według projektu SOPO zagrożenie ruchami masowymi występuje na terenie gmin: Łopuszno (2 tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych oraz 1 osuwisko zarejestrowane), a także w Gminie Krasocin (6 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych).

OPIEKA ZDROWOTNA

Warto wspomnieć, że obszarze gmin objętych Strategią jest **dobry dostęp do opieki zdrowotnej**. Na analizowanym terenie funkcjonują:

- Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krasocinie – w jego ramach działają Ośrodki Zdrowia w Krasocinie, Bukowej i Olesznie,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Gminny Ośrodek Zdrowia w Łopusznie, który świadczy trzy rodzaje świadczeń medycznych: leczenie stomatologiczne, ambulatoryjna opieka specjalistyczna oraz rehabilitacja lecznicza,
- Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Słupiu,
- nocna i świąteczna opieka medyczna realizowana jest przez Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Kielcach – Punkt Ratowniczy w Łopusznie.

Warto zwrócić uwagę, że liczba udzielonych porad lekarskich na przestrzeni lat 2015-2021 utrzymuje się mniej więcej na podobnych poziomie (ze spadkiem w roku 2020, ale było to spowodowane wystąpieniem pandemii COVID-19).

Tabela 10 Liczba udzielonych porad lekarskich w gminach: Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka w latach 2015-2021

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Krasocin	39 916	34 858	35 001	34 936	35 255	31 713	25 542
Łopuszno	34 034	34 585	32 818	31 880	31 178	24 626	29 116
Słupia Konecka	15 1614	15 586	14 961	14 596	14 276	12 685	12 556

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obszar partnerstwa charakteryzuje się **przewagą funkcji rolniczych, wzbogaconych lokalnie przemysłem** (obszary wydobywania surowców mineralnych) i drobną przedsiębiorczością.

Eksploracja surowców mineralnych na obszarze objętym Strategią

Na terenie gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka zlokalizowane są 42 złoża, z czego 15 jest obecnie eksploatowanych.

Tabela 11 Złóża surowców mineralnych zlokalizowane na terenie gmin objętych Strategią

Samorząd	Zlokalizowane złoża surowców mineralnych	Złóża eksploatowane
Gmina Krasocin	Bukowa, Czostków, Czostków II, Czostków III, Czostków-1, Dąbrówka – pole I, Dąbrówka – pole II, Krasocin, Krasocin 1, Krasocin 2, Lipie, Ludynia, Ludynia-Tory, Mieczyn, Niwiska, Niwiska Krasocińskie, Oleszno, Rogalów, Stojewsko, Stojewsko I, Wojciechów (gm. Krasocin/Łopuszno), Wojciechów 1	Bukowa, Czostków, Czostków-1, Krasocin 1, Krasocin 2, Ludynia, Ludynia-Tory, Stojewsko, Wojciechów
Gmina Łopuszno	Dybkowa Góra, Ewelinów, Gnieździska (2 złoża), Gnieździska-Góra Lipa, Gnieździska-Góra Maćkowa, Gnieździska-Góra Poddańska, Góra Maćkowa (gm. Łopuszno/Małogoszcz), Korczyn, Lipkowa Góra, Łopuszno-Czartoszowy, Marianów I, Marianów II,	Dybkowa Góra, Ewelinów, Maćkowa, Lipkowa Góra

	Skałka Polska, Snochowice, Wojciechów (gm. Krasocin/Łopuszno)	
Gmina Słupia Konecka	Mnin, Mnin I, Mnin II, Piaski, Rytlów	Piaski i Rytlów

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://geoportal.pgi.gov.pl/>**ROLNICTWO**

Na przeważającym obszarze występuje przewaga gleb słabych (V, VI klasa), zaś pozytywnym zjawiskiem w gminach Łopuszno i Słupia Konecka jest **średnia gospodarstwa rolnego powyżej 7 ha** (w Gminie Krasocin przeważają gospodarstwa o powierzchni 4-7 ha). Dodatkowym elementem wspierającym jest wciąż czyste środowisko oraz wiedza i umiejętności wielu producentów rolnych. Kwestią **problematiczną** pozostaje natomiast **ekonomiczny wymiar działalności rolnej**. Liczba rolników spada, a wyniki badań społecznych wykazały, że dziedzina ta nie jest postrzegana jako sfera atrakcyjna, rozwojowa (zdecydowana większość młodzieży mogącej przejąć gospodarstwo rolne nie rozważa takiej możliwości). Ponadto, sektor ten zależny jest od zmian klimatycznych, których wpływ jest obserwowany również na obszarze objętej Strategią (okresy suszy lub podtopień, gradobicia). Mimo powyższych wyzwań obserwacja trendów globalnych pozwala stwierdzić, że **produkcja rolna może być przekuta na lokalny atut**. Postawy świadomych konsumentów, poszukujących żywności wysokiej jakości, mogą być szansą na zwiększenie zysków nie tylko rolników, ale i przedsiębiorstw działających w branży rolno-spożywczej. Wymaga to stosowania nowoczesnych rozwiązań, ogólnej dbałości o jakość środowiska, dalszej specjalizacji gospodarstw czy rozwijaniu produkcji ekologicznej. Najpoważniejszym wyzwaniem jest **integracja producentów rolnych, rozszerzenie działalności przetwórczej oraz budowanie marki obszaru jako strategicznego w regionie producenta żywności o wysokich walorach**. Aspekt ten powinien być również wykorzystany w budowanej ofercie turystycznej.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Na terenie partnerstwa **przybywa podmiotów gospodarczych**. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na fakt, iż przyrost ten odbywa się **głównie za sprawą firm mikro, zatrudniających do 9 osób, których udział w ogólnej liczbie firm wzrasta**. Słabnie natomiast sektor firm małych i średnich.

Tabela 12 Dynamika liczby podmiotów gospodarczych na terenie gmin: Łopuszno, Słupia Konecka i Krasocin w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gmina Łopuszno	634	652	669	721	751	783
Gmina Słupia Konecka	199	196	189	195	201	215
Gmina Krasocin	1 117	1 099	1 067	1 072	1 071	1 109
Razem	1 950	1 947	1 925	1 988	2 023	2 107
Wzrost/spadek rok do roku	x	-0,15%	-1,13%	3,27%	1,76%	4,15%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych

W strukturze gospodarki obserwowane są pozytywne tendencje zmian: zmniejszenie udziału rolnictwa oraz handlu na rzecz budownictwa i usług. Wskazuje to na większą dywersyfikację

gospodarki, a zatem większą stabilność i odporność w okresie dekonunktury. Wzrasta poziom wynagrodzeń (w wartościach bezwzględnych) oraz zwiększają się wpływy jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału w podatku PIT. Mimo tych pozytywnych symptomów należy dostrzegać, że **potencjał gospodarczy partnerstwa – w porównaniu do średnich wartości w województwie świętokrzyskim - pozostaje nadal niski**. Dotyczy to takich parametrów jak liczebność podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców, stopa bezrobocia (jedna z najwyższych w regionie) czy średni poziom wynagrodzeń.

Dlatego podstawowym **wyzwaniem** dla partnerstwa jest **stymulowanie rozwoju działających oraz powstawania nowych firm, a także przyciągania działalności gospodarczych** w branżach bardziej opłacalnych, generujących wyższe przychody, a zatem i wynagrodzenia.

Podsumowując:

- **gminy Słupia Konecka i Łopuszno mają najwyższy udział ludności utrzymującej się z rolnictwa;**
- dodatkowo Gmina **Łopuszno – najwyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych**, zaś
- Gmina **Krasocin ma najwyższy udział ludności utrzymującej się z pozarolniczych źródeł utrzymania.**

W związku z tym samorządy objęte Strategią:

- **stanowią obszar o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych.** Dodatkowo na terenie wszystkich gmin obserwować można niekorzystne procesy ludnościowe,
- w kolejnych latach przewiduje się aktywizację w przewadze funkcji nierolniczych oraz dodatkowo w zakresie obsługi ruchu turystycznego,
- część gmin stanowi obszar o najgorszej dostępności do usług (Słupia Konecka i Łopuszno), zaś w przypadku Gminy Krasocin – obszar o marginalizacji rolnictwa.

Przyciągnięciu nowych inwestorów sprzyja **położenie partnerstwa przy szlakach komunikacyjnych m.in. o znaczeniu wojewódzkim**. Stwarza to **możliwości dla poprawy atrakcyjności inwestycyjnej**.

W perspektywie kilku lat poważnym **wyzwaniem może się okazać zapewnienie kadr dla lokalnej gospodarki**. Dalszy spadek liczby osób w wieku produkcyjnym oznaczać może brak pracowników niezbędnych dla zaspokojenia podstawowych usług (tym np. opieki dla rosnącej rzeszy osób starszych) oraz problemy z kadrą o wyższych kwalifikacjach. Osoby z większymi ambicjami płacowymi i poszukujący pracy w zawodach wymagających wysokich kwalifikacji rzadko wiążą swoją przyszłość z obszarem partnerstwa, bowiem obecna struktura branżowa podmiotów gospodarczych w małym stopniu odpowiada na to zapotrzebowanie. Oznacza to konieczność podjęcia działań na rzecz **bardziej efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów kadrowych oraz zachęcenia** ludzi młodych do pozostania na terenie partnerstwa. Istotnym czynnikiem jest edukacja ekonomiczna ludzi młodych i wsparcie osób chcących rozpocząć własną działalność gospodarczą. **Częściowym antidotum** na prognozowane problemy rynku pracy mogą być postępujące w przedsiębiorstwach **procesy cyfryzacji i automatyzacji**, ograniczające popyt na pracowników, a także popularyzacja elastycznych form świadczenia pracy (telepraca, praca na część etatu).

Jedną z dziedzin wspomagających rozwój obszaru partnerstwa może być **działalność turystyczna**, która nie stanowi jeszcze w strukturze gospodarki bardzo istotnego elementu, ale w ostatnich latach się rozwija. Niewątpliwą atrakcją partnerstwa są liczba zabytki nieruchome czy stanowiska archeologiczne.

DZIEDZICTWO KULTUROWE

Obiekty będące pod **ściłą ochroną konserwatorską** wpisane **do rejestru dóbr kultury**, jak i pozostałe będące **w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach** to m.in.:

Gmina Krasocin:

- założenie krajobrazowe wsi Chotów,
- kościół parafialny pw. św. Doroty i Tekli w Krasocinie,
- dzwonnica w Krasocinie,
- zespół dworski, XVI-XVIII w Ludyni składający się z dworu drewnianego, zboru ariańskiego i parku,
- kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP w Olesznie,
- zespół dworski w miejscowości Oleszno składający się z dworu oraz parku z układem wodnym, XVIII/XIX,
- zespół dworski XIX w. w miejscowości Wola Świdzińska (dwór, budynki gospodarcze, rządówka, stajnia, obora),
- park w miejscowości Wola Świdzińska,
- wiatrak holender w Krasocinie.

Zdjęcie 1 Wiatrak holender w Krasocinie

Źródło: <https://www.krasocin.com.pl/>

Gmina Łopuszno

- mogiła powstańców 1863, w miejscowości Ewelinów,
- cmentarz z I wojny światowej w miejscowościach Gnieździska i Jasień,
- park w miejscowości Lasocin,
- zespół dworski na terenie miasta Łopuszno z bramą wjazdową i parkiem.

Zdjęcie 2 Łopuszno, zespół pałacowy, pałac, fasada północna, widok od północno-wschodu

<https://zabytek.pl/pl/obiekty/lopuszno-zespol-palacowy>

Gmina Słupia Konecka

- park dworski w miejscowości Ruda Pilczycka,
- żeliwny nagrobek rodziny Lipskich z poł. XIX w. w Rudzie Pilczyckiej,
- Kamienny Anioł na grobie J. Tanierskiego z 2 p. XIX w.,
- Grobowiec rodziny Zarembów z XIX w.

Na terenie gminy zlokalizowane są także zabytki sztuki sakralnej - kościoły w Pilczycy i Mnie oraz liczne kapliczki.

Wszystkie gminy objęte Strategią należą do Lokalnej Grupy Działania (LGD) „Nad Czarną i Pilicą” na obszarze której występują liczne miejsca pamięci narodowej, które pośrednie również wzmacniają obszar objęty Strategią:

- pomnik walk partyzanckich w Białym Ługu,
- pole bitwy stoczonej 23 stycznia 1864 roku pod Czarłoszowymi,
- Góra Dobrzeszowska - nazywana też Górą Langiewicza,
- miejsca związane z przemarszem i pobytem oddziału legendarnego „Hubala” - majora Dobrzańskiego: Antonielów, Dobrzeszów, Krężotek oraz inne miejsca związane z udziałem miejscowej ludności w walce partyzanckiej podczas II wojny światowej m.in.: Gruszka, Wilczkowice, Grębosze, Radoszyce.

Kultura regionu oparta jest głównie na zachowaniu wiejskich i historycznych tradycji. Na terenie obszaru gmin objętych Strategią działają liczne koła gospodyń wiejskich, silnie rozwinięta się dziedzina folklorystyczna.

W/w zabytki nieruchome oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe, a także wysokiej jakości produkty rolne są ważnym zasobem dla tworzenia oferty pobytowej (głównie weekendowej) dla aktywnych turystów spragnionych życia blisko natury.

Wymaga to zacieśnienia współpracy pomiędzy samorządami, a także przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi na rzecz stworzenia **spójnego produktu turystycznego**. Powinien on **wykorzystywać lokalny potencjał przyrodniczy i kulturowy i być komplementarny** do wyżej wymienionych lokalnych atrakcji turystycznych.

Warto jednak wspomnieć, że Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego **nie wskazuje gmin Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka jako predysponowanych do rozwoju turystyki** (mapa nr 5).

Rolniczy charakter obszaru partnerstwa sprawia, że charakteryzuje się on **niską** (i obniżającą się) **gęstością zaludnienia**, brakiem miast, a dodatkowo rozproszoną siecią osadniczą. Przy obserwowanych trendach demograficznych stanowi to niewątpliwie **wyzwanie w kontekście zapewnienia dostępu do usług publicznych, zapewnienia efektywności ekonomicznej zarówno publicznych jak i komercyjnych inwestycji**.

Zmniejszająca się liczba mieszkańców może jeszcze pogłębiać te trudności, jeśli nowe inwestycje mieszkaniowe nie będą koncentrowane w ramach istniejących jednostek osadniczych (zagęszczanie zabudowy). W warunkach rozproszonego osadnictwa **narzędziem usprawniającym dostęp do niektórych usług mogą być e-usługi**, pod warunkiem zapewnienia dobrej jakości internetu oraz wzmacniania kompetencji cyfrowych mieszkańców gmin objętych Strategią. Dodatkowym czynnikiem sprzyjającym racjonalizacji systemu dostarczania usług publicznych może być **planowanie ich rozwoju w układzie całego partnerstwa, a nie poszczególnych gmin**.

Mapa 4. Kierunki zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

OBSZARY CHRONIONE

Struktura użytkowania terenu, wynikająca z niskiej jakości gleb, skutkuje **dużą powierzchnią terenów prawnie chronionych**.

Tabela 13 Obszary chronione na terenie gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka

Rezerваты przyrody	Powierzchnia [ha]	Obszar gmin
Góra Dobreszowska	25	Łopuszno
Ewelinów	15	Łopuszno
Oleszno	263	Krasocin, Łopuszno
Razem	303	x

Parki krajobrazowe	Powierzchnia parku [ha]	Obszar gmin w obrębie parku
Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy	19 782	część gmin: Chęciny, Małogoszcz, Piekoszów, Sitkówka-Nowiny, Sobków, miasto Kielce oraz Morawica i Łopuszno (w otulinie parku)
Przedborski Park Krajobrazowy	9 165	część gmin: Kluczewsko, Krasocin, Słupia Konecka, Łopuszno

Obszary chronionego krajobrazu	Powierzchnia obszaru [ha]	Obszar gmin w obrębie obszaru
Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu	98 297	Radoszyce, Ruda Maleniecka, Smyków oraz część obszarów gmin: Bliżyn, Końskie, Krasocin, Małogoszcz, Mniów, Łopuszno, Słupia Konecka, Piekoszów, Strawczyn, Stąporków
Chęcińsko-Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu	8 003	części gmin: Chęciny, Małogoszcz, Morawica, Piekoszów, Łopuszno, Sitkówka-Nowiny, Sobków, miasto Kielce
Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu	13 044	części gmin: Kluczewsko, Krasocin, Fałków, Słupia Konecka, Łopuszno
Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu	70 389	Oksa, część obszarów gmin: Imielno, Jędrzejów, Kije, Krasocin, Małogoszcz, Nagłowice, Sobków, Włoszczowa

Nazwa Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk NATURA 2000	Nazwa gminy	Powierzchnia na terenie danej gminy [ha]	% Obszaru
Ostoja Przedborska PLH260004	Łopuszno	2 252,94	28,27%
	Krasocin	1 964,28	24,65%
	Słupia Konecka	1 933,85	24,27%
	Całkowita powierzchnia	7 969,57	100,00%

Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041	Gmina Łopuszno	49,77	0,58%
	Gmina Krasocin	0,19	0,002%
	Całkowita powierzchnia	8 616,46	100,00%
Dolina Górnej Pilicy PLH260018	Gmina Krasocin	759,42	6,78%
	Całkowita powierzchnia	11 193,22	100,00%

Użytki ekologiczne	Powierzchnia obszaru	Obszar gmin w obrębie obszaru
Mokry Las	300	Słupia Konecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ

<http://bip.kielce.rdos.gov.pl/rejestry-i-wykazy-form-ochrony-przyrody>

Najcenniejszymi obszarami na terenie gmin objętych Strategią są obszary NATURA 2000:

- gminy Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka obejmują 77,18% obszaru Ostoja Przedborska PLH260004,
- gminy Łopuszno i Krasocin obejmują 0,58% obszaru Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041,
- Gmina Krasocin obejmuje 6,78% obszaru Dolina Górnej Pilicy PLH260018.

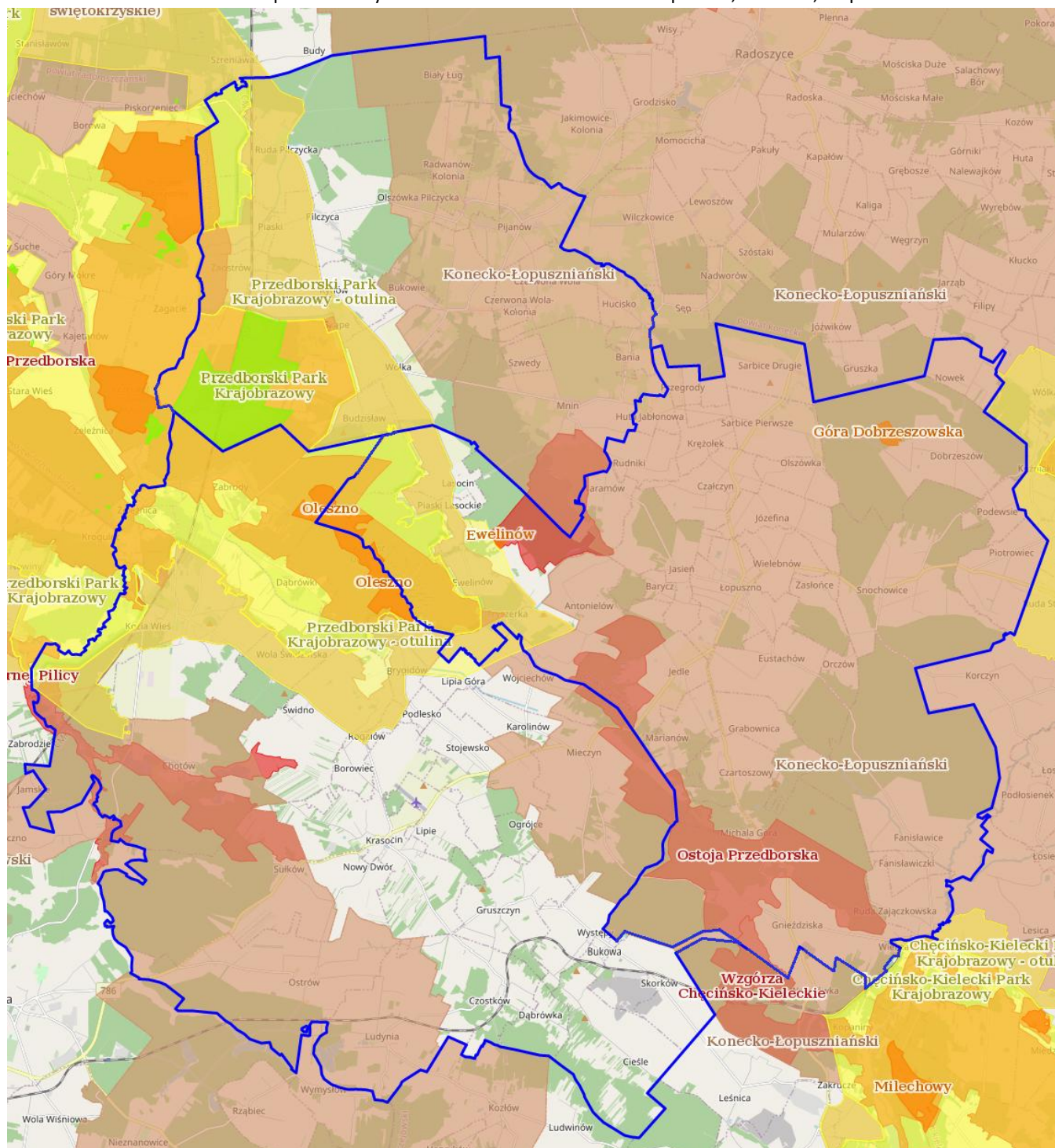
Obszary NATURA 2020 – stanowią 14,61% powierzchni gmin objętych Strategią.

Tabela 14 Powierzchnia obszarów NATURA 2000 do powierzchni gmin objętych Strategią

Gmina	Powierzchnia obszarów NATURA 2000	% powierzchni gminy
Łopuszno	2 302,71	13,02%
Krasocin	2 723,89	14,05%
Słupia Konecka	1 933,85	18,30%

Źródło: opracowanie własne

Mapa 5 Obszary chronione na obszarach Gmin: Łopuszno, Krasocin, Słupia Konecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

GOSPODARKA WODNA/ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Obszar objęty Strategią, w skład którego wchodzi teren gmin: Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka położony jest częściowo w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły oraz w regionie wodnym Środkowej Wisły. Gminy objęte Strategią położone są zatem na terenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie w zakresie regionu wodnego Środkowej Wisły i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w zakresie regionu wodnego Górnej-Zachodniej Wisły.

Niewielka sieć rzeczna powoduje, że **praktycznie cała część obszaru partnerstwa nie jest zagrożona powodziami i podtopieniami**. Biorąc pod uwagę powodzie historyczne występowały one jedynie, gdy wylewała rzeczka Czarna w okolicach miejscowości Ewelinów (Gmina Łopuszno), Dąbrówki, Ostra Górka (Gmina Krasocin) oraz Mokry Las na terenie Gminy Słupia Konecka.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego o godłach arkuszy: M-34-040-B-b-4, M-34-041-A-a-3, M-34-041-A-a-1, M-34-029-C-c-3, M-34-029-C-c-2, M-34-029-C-d-1, M-34-029-C-c-4, M-34-029-C-d-3 oraz M-34-029-C-d-4 udostępnionych do publicznej wiadomości na Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska w dniu 22 października 2020r. ustalono, że teren gmin Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka, w ramach właściwości miejscowej Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie znajduje się w zasięgu występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią dla zalewu wodą Q1% oraz dla zalewu wodą Q10% od rzeki Czarna. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zdefiniowane w art. 16 pkt. 34 ustawy *Prawo wodne* (Dz. U. z 2021r., poz. 2233 z późn. zm.). Zgodnie z tymi definicjami, za obszary szczególnego zagrożenia powodzią uważa się:

1. obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
 - a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
 - b) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 stanowiące działki ewidencyjne,
 - c) pas techniczny.

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy *Prawo wodne* planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudnia zarządzanie ryzykiem powodziowym. Ponadto w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016r. poz. 1841), którego obowiązywanie zostało wydłużone, zgodnie z art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 17 listopada 2021r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2368) zostały zidentyfikowane główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym cel główny obejmujący zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, a w jego zakresie cel szczegółowy określony jako wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. W przypadku lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią m.in. nowych obiektów budowlanych oraz gromadzenia ścieków niezbędne jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy *Prawo wodne*.

Podsumowując, dostępne dane na stronie Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie mapy przedstawiające obszary szczególnego zagrożenia powodzią tj. obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 1% oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% stwierdzono, że na terenie gmin Krasocin oraz Łopuszno nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Na terenie gminy Słupia Konecka natomiast znajdują się takie obszary w okolicach miejscowości Mokry Staw.

ZAGROŻENIE SUSZĄ ROLNICZĄ

Z drugiej strony obserwowane jest **występowanie obszarów o dużym zagrożeniu suszą rolniczą**. Gminy Łopuszno i Słupia Konecka są **deficytowe w wodę**.

Wymagana jest zatem koordynacja działań służb odpowiedzialnych za zarządzanie wodami, aby zapewnić dostęp do wody nie tylko dla celów bytowych, ale i zabezpieczyć potrzeby rolnictwa w tym zakresie. Z kolei wszystkie gminy objęte Strategią są ujęte w Programie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków z uwagi na niską gęstość zaludnienia tych obszarów¹.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Obszar partnerstwa jest stosunkowo dobrze wyposażony w infrastrukturę wodociągową, ale **prawdziwym wyzwaniem jest gospodarka ściekowa**. Istotnym czynnikiem wpływającym na ten stan rzeczy jest rozproszona sieć osadnicza, natomiast alternatywą może być wspieranie gospodarstw domowych w przydomowe oczyszczalnie. Odpowiednia **gospodarka ściekowa jest warunkiem poprawy czystości wód, ale również ochrony cennego zasobu, jakim są gleby**.

Tabela 15 Informacje nt. infrastruktury wod-kan na terenie gmin objętych Strategią

	Wyszczególnienie	Gmina Łopuszno	Gmina Krasocin	Gmina Słupia Konecka
1.	Długość sieci wodociągowej [km]	174,4	159,9	78,9
2.	% zwodociągowania gminy	100,00%	94,00%	95,00%
3.	Liczba stacji uzdatniania wody [szt.]	1	0	0
4.	Liczba ujęć wody [szt.]	4	8	2
5.	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	28	87	7
6.	% skanalizowania gminy	14,50%	62,60%	9,00%
7.	Liczba oczyszczalni ścieków [szt.]	1	3	1

Źródło: dane poszczególnych samorządów

JAKOŚĆ POWIETRZA

Jakość powietrza na terenie partnerstwa jest generalnie dobra. Jednak przekroczenia benzo(a)pirenu wskazują na **problem niskiej emisji, którego źródłem jest w głównej mierze sektor gospodarstw domowych**. W tym kontekście należy podkreślić, iż na obszarze całego województwa obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa - nr XXII/292/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów

¹ W ramach konkursów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego w zakresie uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej trzeba spełnić wymóg utworzenie tzw. aglomeracji, gdzie współczynnik koncentracji mieszkańców na kilometr sieci wynosi 120 osób (lub 90 osób w przypadku terenów chronionych).

w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, która jest aktem prawa miejscowego. Uchwała ta określa wymagania dla instalacji i paliw dopuszczonych do stosowania w gminach położonych w granicach administracyjnych województwa świętokrzyskiego. Dążenie do poprawy jakości powietrza, a także trendy związane z korzystaniem z energii (większa konsumpcja przy rosnących cenach) oznacza zatem **konieczność wymiany źródeł ciepła oraz inwestycji pozwalających na oszczędzanie energii**. Czynnikiem sprzyjającym czystości powietrza może być ograniczanie transportu prywatnego dzięki budowie sieci bezpiecznych dróg rowerowych i rozwijaniu transportu publicznego. Należy zaznaczyć, że obecnie mieszkańcy przemieszczają się głównie prywatnymi środkami transportu.

Na zakończenie podsumowanie podsumowania diagnozy warto również wspomnieć o 3 aspektach:

1. obszar objęty Strategią nie ma jakiegoś szczególnego znaczenia w zakresie obronności,
2. na terenie wszystkich gmin występuje wysoka koncentracja problemów przestrzennych,
3. w zakresie energetyki - obszar gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka stanowi słabą strefę warunków korzystnych dla rozwoju energii wiatrowej, zaś część gminy ma potrzeby w zakresie reelektryfikacji (w dużej części Krasocin, częściowo Słupia Konecka).

Analiza SWOT

Jednym z narzędzi stosowanych do przeprowadzenia analizy strategicznej jest analiza SWOT – zestawienie silnych i słabych stron – jako zasobów (odpowiednio: *strengths* oraz *weaknesses*) oraz określenie szans i zagrożeń rozwojowych - jak otoczenia (*opportunities* oraz *threats*). Metoda ta umożliwia zebranie oraz usystematyzowanie informacji o wewnętrznym potencjale obszaru objętego Strategią, jak również dostrzeganych barierach, zwracając jednocześnie uwagę na pojawiające się w otoczeniu szanse oraz zagrożenia mające wpływ na jego działalność oraz rozwój.

Tabela 16 Analiza SWOT obszaru objętego Strategią

SILNE STRONE	SŁABE STRONY
▪ dogodne położenie w zachodnio-północnej części województwa świętokrzyskiego, ▪ powierzchnia gmin objętych Strategią – 476,4 km² (około 4,07 % powierzchni województwa świętokrzyskiego), ▪ potencjał ludnościowy (ponad 22 tys. mieszkańców), ▪ wysoka atrakcyjność turystyczno-krajoznawcza – bogata historia, dziedzictwo kulturowe i naturalne – znaczną powierzchnię gmin objętych Strategią stanowią obszary prawnie chronione oraz brak uciążliwego przemysłu, ▪ atrakcje turystyczne m.in. zabytkowy wiatrak w Krasocinie, ▪ dobra dostępność komunikacyjna (drogi wojewódzkie nr 728 i 786), ▪ liczne obiekty zabytkowe zlokalizowane na obszarze porozumienia, ▪ zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych,	▪ zmniejszająca się liczba ludności (w latach 2011-2021 nastąpił spadek liczby mieszkańców aż o 1259 osób (tj. 5,38%) i niska gęstość zaludnienia (w gm. Słupia Konecka zaledwie 29 os./km², gm. Łopuszno 50 os./km², a w gm. Krasocin 53 os./km²), ▪ struktura demograficzna ze znacznym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym i w związku z tym niedostosowane usługi i przestrzenie do potrzeb osób starszych, ▪ rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego; ▪ ujemne saldo migracji, ▪ średnie zarobki poniżej średniej krajowej, ▪ jedynie Gmina Łopuszno została zakwalifikowana do OSI w Strategii Województwa (gmin zagrożonych marginalizacją), ▪ niedostateczny dostęp do opieki żłobkowej, ▪ niewystarczający wskaźnik skanalizowania gmin objętych Strategią, ▪ duże rozproszenie gospodarstw rolnych,

▪ rozbudowana sieć oświatowo-wychowawcza, zapewniająca edukację i wychowanie, ▪ rosnąca liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON (w latach 2015-2020) – wzrost o 157 firm, średniorocznie przybywa blisko 26 firm, ▪ rozwinięta sieć kół gospodyń wiejskich, pielęgnujących tradycję i kulturę, ▪ zwiększające się zasoby mieszkaniowe, ▪ dostępna infrastruktura kulturalna i rekreacyjno-sportowa, ▪ rosnący poziom wykrywalności przestępstw, ▪ doświadczenie gmin partnerskich we współpracy przy realizacji wspólnych przedsięwzięć, ▪ rozwijająca się współpraca między gminami, ▪ występowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, ▪ niski poziom uprzemysłowienia i zanieczyszczenia środowiska (zwłaszcza w gminach Łopuszno i Słupia Konecka), ▪ wdrożone systemy selektywnej zbiórki odpadów komunalnych we wszystkich gminach porozumienia, ▪ możliwości kształcenia się na obszarze objętym Strategią na poziomie ponadpodstawowym, ▪ korzystne warunki ze względu na ukształtowanie terenu do wykorzystania OZE, ▪ rosnąca świadomość ekologiczna w społeczeństwie, ▪ inwestycje gospodarstw domowych w alternatywne źródła energii OZE i działania proekologiczne związane z gospodarką wodną i gospodarką odpadami, ▪ na terenie gmin zlokalizowanych jest aż 15 złóż eksploatowanych, ▪ duża dostępność programów wspierających zastosowanie OZE.	▪ słabo rozwinięte rolnictwo ekologiczne, ▪ mała ilość wysokiej jakości miejsc pracy, a co za tym idzie, słabe możliwości zatrudnienia na terenie gmin wiejskich objętych Strategią, co może wpływać na zamożność społeczeństwa, ▪ niedostosowanie usług i infrastruktury do osób z niepełnosprawnościami, ▪ niewystarczająca infrastruktura biznesu w postaci m.in. instytucji otoczenia biznesu, powierzchni biurowych, powierzchni produkcyjno-magazynowych, inkubatorów przedsiębiorczości, ▪ słaba dostępność przygotowanych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą, ▪ niewystarczająca ilość i jakość usług społecznych dla seniorów (Kluby Seniora, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania), ▪ słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i okoturystyczna oraz rekreacyjna, ▪ niewielka średnia powierzchnia gospodarstw rolnych, ▪ niewystarczająca jakość usług zdrowotnych na obszarze gmin objętych Strategią mimo dobrze rozwiniętej sieci placówek opieki zdrowotnej, ▪ niezadowolająca aktywność społeczna mieszkańców, ▪ niewystarczająca aktywność gospodarcza, ▪ duży poziom niskiej emisji – głównie z budynków jednorodzinnych opalanych paliwami stałym, ▪ niska dostępność komunikacyjna zewnętrzna oraz między partnerami obszaru, w tym słabe skomunikowanie publicznymi środkami transportu, ▪ niedostateczne oznakowanie terenu i informacja turystyczna, ▪ brak wystarczającego dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, ▪ niedostateczny poziom wykorzystania OZE, ▪ powstawanie na terenie gmin „dzikich wysypisk”, ▪ ograniczony dostęp do transportu zbiorowego na obszarach wiejskich, ▪ brak zintegrowania pomiędzy różnymi środkami transportu, który pozwoli na zmianę środka transportu z indywidualnego na zbiorowy, ▪ niski poziom małej retencji, ▪ słaby stan nawierzchni dróg i infrastruktury drogowej – niewystarczająca ilość oznakowanych przejść dla pieszych, wysepek, energooszczędnego oświetlenia drogowego, chodników, wiat i zatok przystankowych.
--	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
▪ członkostwo Polski w UE, ▪ jedna z gmin partnerskich znajduje się na obszarze strategicznej interwencji, wyznaczonej na podstawie analiz prowadzonych na poziomie centralnym, na potrzeby Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), ▪ możliwość pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych, wykorzystywanie różnego rodzaju programów unijnych i pomocowych, ▪ stworzenie wspólnej marki w ramach współpracy gmin partnerskich, ▪ rozwój społeczeństwa informacyjnego, ▪ blisko 95% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej, ▪ adaptacja do zmian klimatu, inwestycje w odnawialne źródła energii, mała retencja, itd., ▪ rozwój edukacji z uwzględnieniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, ▪ lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajoznawczych (stworzenie sieciowych produktów turystyczno-krajoznawczych), ▪ rosnące zainteresowanie spędzaniem czasu wolnego i odpoczynkiem poza dużymi miastami, ▪ tworzenie grup producenckich, ▪ rozwój rolnictwa ekologicznego, ▪ stworzenie wspólnej bazy terenów inwestycyjnych, ▪ cyfryzacja usług publicznych, ▪ wykorzystanie telemedycyny jako szansy na zwiększenie dostępu do wysokospecjalistycznej opieki medycznej, ▪ wzrost wynagrodzeń w kwotach bezwzględnych, ▪ średnie zadłużenie wśród JST objętych Strategią, ▪ popularyzacja elastycznych form świadczenia pracy (telepraca, praca na część etatu), ▪ wzrost świadomości obywatelskiej, ▪ wzrost u mieszkańców świadomości i potrzeby wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ▪ wzrost średniej długości życia, ▪ wzrost mobilności społeczeństwa, ▪ moda na zdrowy styl życia, ▪ na terenie gmin zlokalizowanych jest 42 złoża o udokumentowanych zasobach, ▪ szlak rowerowy łączący wszystkie gminy objęte Strategią, ▪ powstanie nowej i atrakcyjnej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, ▪ wzrost tożsamości lokalnej mieszkańców.	▪ dalszy spadek liczby ludności i utrzymujące się ujemne saldo migracji (wyludnianie się gmin objętych Strategią) oraz depopulacja województwa świętokrzyskiego, ▪ występowanie ukrytego bezrobocia; ▪ niska atrakcyjność inwestycyjna województwa świętokrzyskiego, ▪ niska dochodowość pracy w rolnictwie; ▪ emigracja mieszkańców Polski, ▪ odpływ osób młodych związanych z migracją zawodową i edukacyjną, ▪ zmiany klimatyczne, spadek efektywności produkcji rolniczej oraz postępujące zagrożenie dla środowiska przyrodniczego, ▪ ryzyka gospodarcze i społeczne związane z występowaniem pandemii COVID-19 lub innymi nieprzewidywanymi zdarzeniami; ▪ zmiana systemu finansowania inwestycji w ramach polityki spójności 2021–2027 (zwiększenie liczby instrumentów zwrotnych), ▪ zagrożenie bezpieczeństwa w regionie z powodu wojny na Ukrainie, ▪ mała liczba lub brak pracowników (odpowiednich kadr) w wielu branżach lokalnej gospodarki, ▪ ryzyko wykluczenia cyfrowego, ▪ wzrost inflacji oraz kosztów życia mieszkańców, ▪ zwiększające się obciążenia budżetów JST, związane ze wzrostem kosztów utrzymania infrastruktury i usług publicznych, ▪ zanieczyszczanie środowiska poprzez niską emisję, ▪ niestabilna polityka państwa, ▪ brak nowoczesnej infrastruktury drogowej, ▪ gminy objęte Strategią są zagrożone ruchami masowymi; ▪ ograniczony transport publiczny jako mało atrakcyjna forma przemieszczania się mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

1.4 Kluczowe wyzwania

Do głównych wyzwań rozwojowych obszaru partnerstwa należą:

1. podniesienie atrakcyjności zamieszkania na terenie partnerstwa, szczególnie dla ludzi młodych (w wymiarze gospodarczym, społecznym i infrastrukturalnym); należy mieć na uwadze, że w przyciągnięciu nowych mieszkańców i zatrzymaniu młodych istotną rolę, oprócz zapewnienie miejsc pracy i usług na odpowiednim poziomie, odgrywa też atrakcyjna i zadbane przestrzeń, dopasowana do aktywności mieszkańców (wszystkich grup wiekowych) - można to osiągnąć metodą kształtowania ładu przestrzennego, skoncentrowanej, elastycznej zabudowy, ochrony walorów krajobrazowych, przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego oraz kształtowania poszczególnych funkcji zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
2. bardziej efektywne wykorzystanie zasobów partnerstwa do generowania opłacalnych działalności gospodarczych;
3. zachowanie i poprawa walorów środowiskowych istotnych z punktu widzenia życia mieszkańców, działalności rolniczej oraz rozwoju turystyki;
4. budowanie kultury współpracy (zamiast konkurencji) sprzyjającej podnoszeniu efektywności działań (w tym współpracy instytucjonalnej),
5. Konieczność poprawy dostępu do szeroko rozumianych usług publicznych (kultury, sportu, edukacji, zdrowia czy administracji) w warunkach obserwowanych zmian demograficznych (spadek liczby ludności, starzenie się społeczeństwa). Przy czym przez „dostęp” należy rozumieć nie tylko budowę czy rozbudowę obiektów tego typu, ale również zapewnienie ich odpowiedniego skomunikowania obejmującego nie tylko transport indywidualny ale również, co powoli staje się oczywistością, transport piesz i rowerowy (chodniki i ścieżki rowerowe) oraz transport zbiorowy. Obydwa te rodzaje transportu (pieszy i rowerowy) mają jednak swoje ograniczenia wynikające z położenia Polski w takiej, a nie innej strefie klimatycznej oraz z odległości do pokonania. Według różnych źródeł transport piesz sprawdza się na odległość do 1,5 km, a transport rowerowy do 3-4 kilometrów (przy odpowiednich warunkach pogodowych). Transport zbiorowy staje się bardzo istotny z punktu widzenia osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem komunikacyjnym czyli dzieci, osób starszych oraz osób z ograniczoną mobilnością. Dlatego przy rozpatrywaniu sposobów na poprawę dostępności do usług powinien być zakładany rozwój usług transportu zbiorowego.

2. Wizja i cele rozwojowe obszaru porozumienia

Część projekcyjna strategii została wypracowana w trybie partycypacyjno-eksperyckim. Formułując wizję i cele strategiczne wykorzystano podejście zintegrowane, łączące i grupujące różne wątki i obszary wyzwań zidentyfikowanych w trakcie procesu.

Na ostateczny kształt wizji oraz celów wpłynęły:

- wyniki analizy danych społeczno-gospodarczych, które pokazały atuty obszaru, ale i istniejące luki i potrzeby interwencji;
- opinie mieszkańców na temat tego w jakim otoczeniu chcieliby żyć i jakie aspekty wymagają istotnych i pilnych zmian²;
- wnioski z dyskusji prowadzonych podczas spotkań i warsztatów z Zespołem Operacyjnym, Radą Porozumienia oraz warsztatów z interesariuszami.

² Opinie te pochodziły z konsultacji społecznych „Diagnozy strategicznej” oraz projektu Strategii

2.1 Wizja

W wyniku przeprowadzonego procesu warsztatowego i podjętych **decyzji strategicznych** określona została wizja Partnerstwa w 2030 roku:

Gminy Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka osiągną pozycję ponadlokalnego lidera w dziedzinie warunków do życia mieszkańców poprzez szereg inwestycji infrastrukturalnych, społecznych i gospodarczych realizowanych przy współudziale partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych.

Do 2030r. samorządy i interesariusze Strategii zabezpieczą potrzeby ekonomiczne, społeczne i kulturalne mieszkańców i odwiedzających.

Obszar Partnerstwa jest miejscem łączącym tradycje z innowacjami, dbającym o kształtowanie przyszłych pokoleń w poszanowaniu tradycji i lokalnej kultury, budującym swoją przyszłość w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Czyste środowisko, atrakcje turystyczne, kulturowe i krajobrazowe – stanowią główne atuty przesądzające o atrakcyjności Gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka dla mieszkańców i osób odwiedzających.

2.2 Misja

Misja partnerstwa, czyli jego cel nadrzędny, stanowiący przyczynę zawarcia partnerstwa i niezmienny w całym okresie jego trwania, została oparta o kluczowe wartości, wokół których zawiązało się i chce działać partnerstwo.

Misją partnerstwa jest stworzenie trwałych podstaw rozwoju i zwiększenie atrakcyjności obszaru dzięki lepszej koordynacji oraz podejmowaniu wspólnych działań.

2.3 Cele strategiczne

Wizja rozwoju będzie urzeczywistniana dzięki koncentracji na osiągnięciu 3 celów strategicznych. Zostały one sformułowane na podstawie zidentyfikowanych problemów i potencjałów. Zakres działań przewidzianych do realizacji w ramach poszczególnych celów jest w dużej mierze komplementarny i stanowi jeden z wymiarów zintegrowanego podejścia do kształtowania polityki rozwoju gmin objętych Strategią.

Ryc. 1. Schemat wizji i celów strategicznych

Źródło: opracowanie własne

Powyższe cele strategiczne służą osiągnięciu wizji i misji określonej w Strategii. Określają one rezultaty o najważniejszym znaczeniu w długiej perspektywie. Przypisane im cele operacyjne wyznaczają kierunki działań.

Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gmin, w tym również zasobów będących w posiadaniu sektora prywatnego oraz porządowego.

Cel strategiczny 1. Silna przedsiębiorczość dzięki bardziej efektywnemu wykorzystaniu zasobów rolnych, przyrodniczych i historyczno-kulturowych partnerstwa, wykorzystująca nowoczesne technologie

Cel nr 1 powiązany jest z kluczowym problemem jakim jest niewystarczająca liczba wysokiej jakości miejsc pracy. Skutkuje to zmniejszaniem się liczby mieszkańców, w tym odpływem wielu młodych, aktywnych i kreatywnych osób.

Obszar gmin Łopuszno i Słupia Konecka ma zdecydowanie charakter rolniczy, zaś w przypadku Gminy Krasocin – przemysłowy i w najbliższym okresie charakter lokalnej gospodarki raczej nie ulegnie zmianie. Należy pamiętać, że sprostanie wymogom przyszłego rynku żywnościowego wymaga kompleksowego podejścia do wszystkich elementów łańcucha obejmującego: wytwarzanie surowca, jego przetworzenie oraz dystrybucję i sprzedaż. Poza branżą spożywczą szansą na zdynamizowanie rozwoju jest rozwinięcie usług czasu wolnego oraz przyciągnięcie bądź wykreowanie nowych działalności gospodarczych wykorzystujących nowoczesne rozwiązania i technologie.

Główne atuty obszaru sprzyjające osiągnięciu celu:

- bardzo dobre warunki przyrodniczo-klimatyczne do produkcji rolnej (w tym ekstensywnej);
- rozwijający się sektor spożywczych produktów lokalnych bazujących na wysokiej jakości surowcach;
- dobre usytuowanie komunikacyjne – dobrej jakości drogi lokalne i ponadlokalne,
- potencjalne tereny inwestycyjne;
- rozwinięty system edukacji,
- bogate dziedzictwo historyczne (materialne i niematerialne) oraz ciekawy krajobraz.

Kierunki działań:

- stworzenie systemu integracji producentów rolnych, przetwórców i dystrybutorów działających w branży rolno-spożywczej, z uwzględnieniem nowoczesnej wiedzy i technologii w poszczególnych elementach systemu;
- stworzenie spójnego produktu turystycznego, łączącego aspekty historyczne, kulturowe i przyrodnicze oraz jego promocja;
- stworzenie warunków do integracji lokalnych przedsiębiorców, promowania ich działalności (cykliczne spotkania przedsiębiorców oraz władz lokalnych, stworzenie interaktywnej mapy firm);
- promowanie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży (współpraca władz lokalnych, przedsiębiorców i placówek edukacyjnych);
- stworzenie spójnej polityki inwestycyjnej, obejmującej urządzenie terenów inwestycyjnych, przygotowanie systemu zachęt oraz promocji oferty inwestycyjnej,
- realizacja wizyt studyjnych i misji gospodarczych w celu poszukiwania nowych partnerów do współpracy oraz nowych rynków zbytu,

- promocja turystyki weekendowej i rozwój agroturystyki.

Cel strategiczny 2. Obszar Gmin Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka – stanowi dobre miejsce do życia, zapewniające warunki samorealizacji zarówno najmłodszym mieszkańcom, osobom w pełni sił witalnych, jak i seniorom. Miejsce, w którym aktywni mieszkańcy wspólnie tworzą swoją przestrzeń życiową.

Podstawowym problemem partnerstwa jest spadek liczby mieszkańców oraz szybko postępujące starzenie się społeczeństwa. Rodzi to nowe wyzwania i potrzeby w zakresie świadczonych usług społecznych, a także przyszłości rynku pracy. Poza czynnikami gospodarczymi (miejsca pracy) istotnym czynnikiem zachęcającym ludzi młodych do pozostania na terenie partnerstwa jest dostęp do wysokiej jakości usług społecznych.

Osiąganie celu będzie związane z wykorzystaniem następujących walorów obszaru partnerstwa:

- wysoka jakość nauczania,
- rozwinięta sieć placówek oświaty oraz kultury;
- działania nakierowane na rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych;
- zrealizowane projekty z zakresu poprawy centrum miejscowości i ich rewitalizacji,
- aktywność mieszkańców.

Kierunki działań:

- działania podnoszące jakość edukacji, w tym wyrównujące szanse edukacyjne dzieci i młodzieży;
- popularyzacja aktywnego stylu życia (urządzanie miejsc wypoczynku i aktywności społecznej, zwiększenie wykorzystania obiektów sportowych, popularyzacja zajęć rehabilitacyjnych dla osób pracujących oraz seniorów);
- koordynacja działań w zakresie kultury (poprawa oferty, tworzenie wspólnego kalendarza wydarzeń, wykorzystanie wydarzeń kulturalnych do tworzenia produktu turystycznego, wdrożenie regularnych spotkań osób zajmujących się kulturą w gminach w celu dokonywania uzgodnień i wymiany doświadczeń);
- stworzenie spójnego systemu wsparcia seniorów oraz ich aktywizacji społecznej i zawodowej;
- zwiększenie zasobu mieszkaniowego z przeznaczeniem na wynajem;
- modernizacja i przyspieszenie rozwoju usług świadczonych drogą elektroniczną oraz zwiększenie powszechności w korzystaniu z nich;
- lobbing na rzecz poprawy dostępności do internetu o wysokiej przepustowości i niezawodności, w tym rozbudowy sieci światłowodowych;
- realizacja działań z zakresu edukacji nieformalnej, pozaformalnej oraz promocja idei uczenia się przez całe życie,

- realizacja projektów wymian międzynarodowych w dziedzinie edukacji (podmioty publiczne oraz prywatne). Działania skierowane dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

Cel strategiczny 3. Gminy partnerskie - Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka – umiejętnie odpowiadają na wyzwania klimatyczne, wykorzystując nowoczesne, proekologiczne rozwiązania dla poprawy infrastruktury oraz wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej.

Istotnym wyzwaniem obszaru partnerstwa jest utrzymanie wysokiej jakości środowiska, które jest ważnym aspektem w kontekście ochrony zdrowia mieszkańców, jakości surowców rolnych (jakość gleby, wody) oraz rozwoju turystyki (czystość rzek, bioróżnorodność, krajobraz). Głównymi problemami w tym kontekście są jakość powietrza oraz zarządzanie zasobami wody. Obszar partnerstwa jest dotykany skutkami zmian klimatycznych: niektóre tereny są zagrożone powodzią i podtopieniami, a jednocześnie na coraz większych terenach odczuwalne są skutki suszy rolniczej.

Działania w ramach celu będą bazowały na następujących atutach obszaru partnerstwa:

- generalnie czyste środowisko;
- gęsta sieć dróg lokalnych;
- świadomość władz lokalnych dotycząca konieczności podejmowania działań w reakcji na obserwowane zmiany klimatyczne;
- wychowanie osób młodych na kwestie ochrony środowiska.

Kierunki działań:

- zwiększanie efektywności energetycznej budynków, popularyzacja wytwarzania i korzystania z energii ze źródeł odnawialnych;
- popularyzacja wykorzystania rowerów jako alternatywnego środka transportu dzięki rozwijaniu sieci ścieżek rowerowych;
- edukacja ekologiczna;
- zapewnienie dostaw wody dla celów bytowych oraz dla rolnictwa w tym zwiększanie retencji;
- działania na rzecz usprawnienia gospodarki wodno-ściekowej,
- zacieśnienie współpracy na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego ze służbami właściwymi kompetencyjnie;
- poprawa bezpieczeństwa na drogach lokalnych.

2.4 Opis podejścia zintegrowanego

Zintegrowane podejście oznacza planowanie działań w sposób funkcjonalny, a nie w sposób sektorowy (dziedzinowy). Taki sposób prowadzenia polityki rozwoju pozwala osiągnąć lepsze rezultaty, np. poprzez wykorzystanie efektów już zrealizowanych inwestycji lub optymalne zaplanowanie kolejności przeprowadzenia działań w czasie. W niniejszej *Strategii* podejście zintegrowane przejawia się w kilku płaszczyznach:

- **integracja na poziomie celów** oznacza, iż są one wzajemnie powiązane, a zakres działań jednego celu wpływa na efekty realizacji działań przypisanych innemu celowi. Związki pomiędzy celami przedstawia schemat:

Ryc. 2. Schemat powiązań celów strategicznych

Źródło: Opracowanie własne

- **integracja na poziomie projektów** oznacza przygotowywanie koncepcji projektowych które w możliwie dużym stopniu łączą wymiary (gospodarczy, społeczny, środowiskowy, przestrzenny) oraz zadania o charakterze inwestycyjnym

i nieinwestycyjnym. Bardzo ważna jest również wzajemna komplementarność projektów (np. wykorzystanie tej samej przestrzeni/obiektów do realizacji działań dwóch różnych projektów) oraz korzystanie z efektów projektów już zrealizowanych;

- **integracja w sferze organizacyjnej** oznacza budowanie kultury współpracy w ramach zawiązanego partnerstwa oraz na linii partnerstwo – interesariusze. Ten drugi wymiar jest szczególnie ważny w przygotowaniu projektów publicznych, które powinny uwzględniać wpływ, jaki wywierają na otoczenie społeczno-gospodarcze (np. dostrzeganie roli przedsiębiorców i twórców w kreowaniu produktu turystycznego);
- **uwzględnienie polityki rozwojowej stanowionej na wyższym szczeblu**, które oznacza w szczególności zachowanie spójności z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.

3. Wykaz projektów

3.1 Prace nad wyłonieniem projektów

Proces definiowania projektów pozwolił przejść od fazy diagnostycznej (jakimi potencjałami dysponuje partnerstwo i z jakimi wyzwaniami musi się zmierzyć) po opisanie ogólnych założeń projektów (jakie działania należy podjąć). Proces ten przeprowadzony został w kilku etapach:

1. Refleksja na temat problemów, potrzeb i potencjałów prowadzona była głównie w fazie diagnostycznej. Informacje w tym zakresie pozyskiwane były poprzez spotkania strategiczne z przedstawicielami samorządów oraz konsultacje *Diagnozy strategicznej*. Powyższe formy interakcji z mieszkańcami pozwoliły na określenie dziedzin wymagających podjęcia szczególnej interwencji oraz zidentyfikowanie konkretnych (choć jeszcze bardzo ogólnych) pomysłów realizacyjnych.

2. Zgłaszanie wstępnych propozycji projektowych przez członków Zespołu Operacyjnego. Wstępne propozycje formułowane były na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz wiedzy i doświadczenia członków Rady Porozumienia i Zespołu Operacyjnego.

3. Analiza i ocena wstępnych propozycji projektowych pod kątem zgodności z kryteriami oceny projektów strategicznych, a następnie propozycja dokonania uzupełnień i/lub grupowania w zintegrowane wiązki (koncepty projektowe);

Kryteria oceny projektu strategicznego:

- 1 czy projekt jest **partnerski**? Realizowany **wspólnie** przez uczestników Partnerstwa lub wytwarzający wspólny rezultat dla całego Partnerstwa
- 2 czy projekt jest **zintegrowany**? Rozwiązujący **szerszy zakres** problemów, wykorzystujący szerszy zakres potencjałów, odpowiadający na potrzeby różnych grup osób
- 3 czy projekt **oddziałuje ponadlokalnie**? Mający wpływ na rozwój **więcej niż jednej** gminy
- 4 czy projekt jest zgodny z **celami strategicznymi**? Projekt **wpisuje się** w cele strategiczne oraz łączy przynajmniej dwa z czterech **wymiarów** (gospodarczy, społeczny, środowiskowy, przestrzenny)
- 5 czy projekt jest **komplementarny**? Projekt wykazuje **powiązanie** z innymi projektami w ramach tworzonej strategii (spójność) oraz innymi przesądzonymi projektami na obszarze partnerstwa.

Kryteria dodatkowe projektu strategicznego:

KRYTERIA DODATKOWE	
Jakość usług	Projekt powinien poprawiać jakość świadczonych usług na obszarze większym niż jednej gminy
Wpływ finansowy	Projekt powinien przyczyniać się do obniżenia kosztów świadczenia usług publicznych lub zwiększać przychody gmin Partnerstwa
Projekt mieszany	Projekt powinien łączyć w sobie działania inwestycyjne i nieinwestycyjne (tzw. twarde i miękkie)
Projekt zróżnicowany	Projekt powinien łączyć w sobie zróżnicowane zakresy przedmiotowe

4. Omówienie koncepcji projektowych z interesariuszami podczas warsztatów tematycznych. W wyniku dyskusji koncepcje projektowe podlegały uzupełnieniu, przeformułowaniu, pojawiły się również propozycje nowych projektów;

5. Wstępne opracowanie przedsięwzięć odbywało się w sposób iteracyjny w ramach utworzonych Zespołu Operacyjnego i miało na celu ich rozwinięcie merytoryczne (celowość, potrzeba realizacji, oczekiwane rezultaty, możliwości zaangażowania poszczególnych partnerów). Na tym etapie dokonywano łączenia koncepcji projektowych oraz niewielkich modyfikacji pierwotnych założeń niektórych z nich. Etap ten znalazł odzwierciedlenie w liście potrzeb stanowiącej podsumowanie Diagnozy strategicznej.

6. Ponowna ocena tak przygotowanych przedsięwzięć, której efektem było pogrupowanie na projekty strategiczne oraz projekty uzupełniające co ma odzwierciedlenie w niniejszej Strategii.

7. Przygotowanie i późniejsza aktualizacja „**Szczegółowej listy projektów**” stanowiącej uszczegółowienie projektów strategicznych i uzupełniających ujętych w Strategii. Lista ta jest przyjmowana i aktualizowana uchwałą przez Radę Porozumienia.

3.2 Projekty strategiczne

Projekty strategiczne to **kompleksowe działania mające na celu realizację założonych celów strategicznych**, kluczowe z punktu widzenia całego Partnerstwa i dotyczące szerokiego obszaru wyzwań. Kompletny zakres warunków (kryteriów) niezbędnych do spełnienia został opisany w poprzednim podrozdziale.

Warto jedynie dodać, że realizacja poszczególnych działań ujętych w Strategii będzie uwzględniać rozwiązania:

- sprzyjające ochronie środowiska, ograniczaniu wpływu zmian klimatu;
- usprawniające dostęp osobom z niepełnosprawnościami;
- zapewniające równy dostęp różnym grupom społecznym.

W wyniku opisanego procesu wyboru strategicznego przygotowane zostały propozycje czterech **projektów strategicznych**:

- 1. Łączy nas historia, tradycja i ... ścieżki – tworzymy ponadlokalny produkt turystyczny**
- 2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze partnerstwa**
- 3. Projekty partnerskie w zakresie poprawy efektywności energetycznej oraz zwiększenie ilości energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych**
- 4. Edukacja, kultura i sport – spoiwem partnerstwa**

spełniających wymagane warunki projektu partnerskiego, zintegrowanego i komplementarnego, będących jednocześnie najbardziej kompleksową odpowiedzią na zidentyfikowane w ramach diagnozy potrzeby i wyzwania i realizujące wypracowane cele strategiczne.

Obszar partnerstwa jest dotknięty procesami depopulacji, które wynikają zarówno z procesów naturalnych (niski przyrost naturalny) jak i emigracji. Głównym powodem wyjazdów jest ograniczona możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy. Niska jakość oraz opłacalność rolnictwa determinują charakter lokalnej gospodarki. Z jednej strony, potencjał gospodarczy partnerstwa, mierzony liczebnością podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców, jest niski w odniesieniu do średniej wojewódzkiej, co świadczy o niewystarczająco rozwiniętych pozarolniczych formach działalności. Z drugiej strony teren partnerstwa dysponuje wieloma walorami sprzyjającymi rozwojowi turystyki. Należą do nich: czyste środowisko, bardzo ciekawy krajobraz łagodnie pofałdowanych wzgórz, zabytki i bogata historia zwłaszcza z okresu wojen światowych.

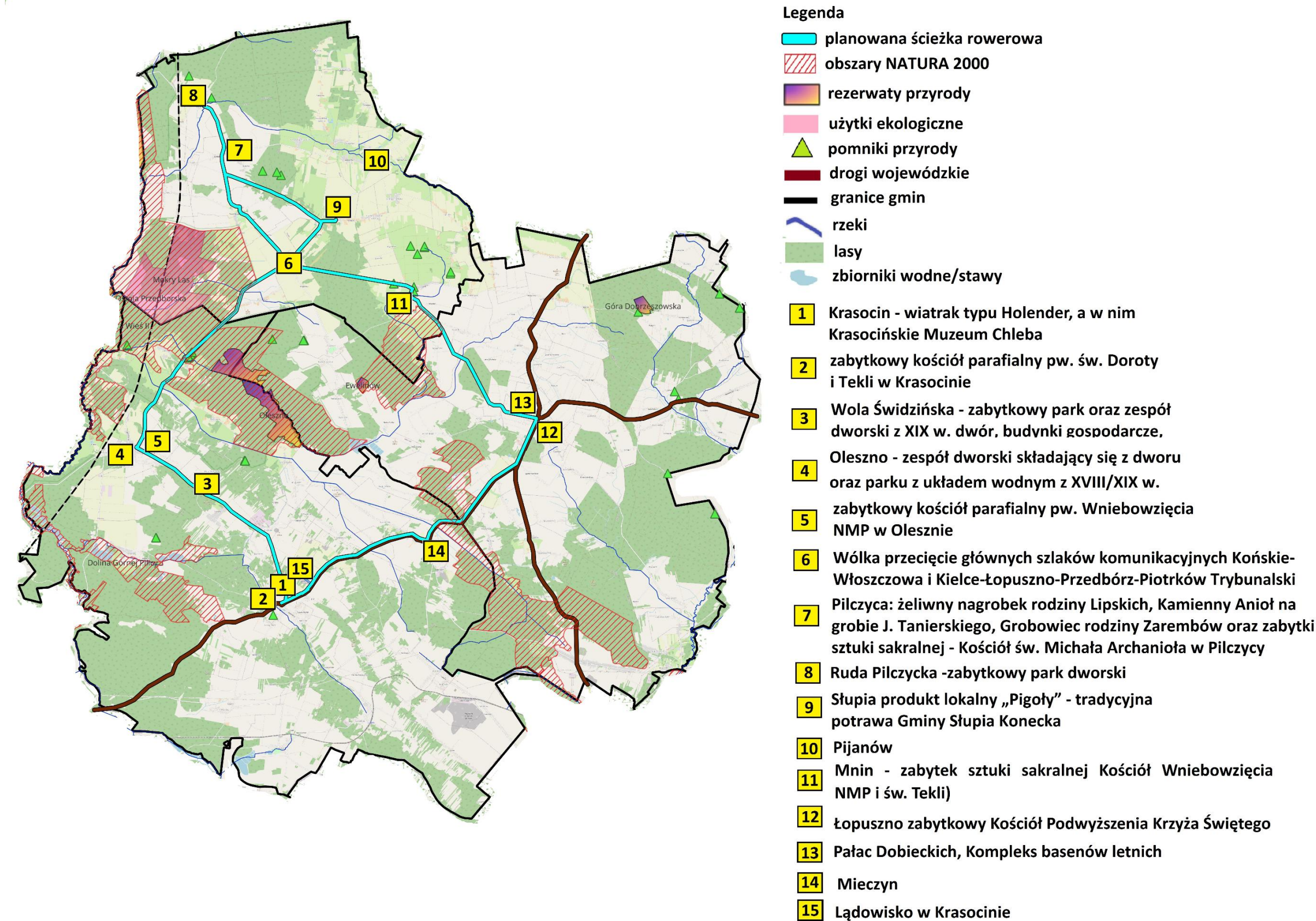
Atrakcje gmin objętych Strategią nie są w sposób zintegrowany promowane i udostępniane dla odwiedzających. Na terenie partnerstwa wyznaczone zostały szlaki turystyczne (rowerowe, piesze), które tylko częściowo łączą się ze sobą. Ponadto, na terenie partnerstwa działają przedsiębiorcy związani z branżą rolno-spożywczą, których oferta nie jest wystarczająco wyeksponowana, a ich rozproszone działanie nie zapewnia odpowiedniej

promocji i dystrybucji wyrobów. Turystyka jest sektorem, który obecnie bardzo słabo rozwija się na terenie partnerstwa. Stworzenie zintegrowanego produktu turystycznego łączącego dziedzictwo kulturowe, walory przyrodnicze oraz lokalne kulinaria przyczynią się do powstawania nowych działalności gospodarczych, rozwijania już funkcjonujących firm oraz dywersyfikacji działalności gospodarstw rolnych.

Projekt strategiczny nr 1A		
1.	Tytuł projektu	Łączy nas historia, tradycja i ... ścieżki – tworzymy ponadlokalny produkt turystyczny
2.	Nazwa Lidera/ Wnioskodawcy	Gmina Łopuszno
3.	Partnerzy projektu	Gmina Krasocin, Gmina Słupia Konecka
4.	Cel szczegółowy FEŚ 2021-2027	Cel szczegółowy 5(ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarze innym niż miejskim.
5.	Priorytet FEŚ 2021-2027	Priorytet 6 Fundusze Europejskie dla wspólnot lokalnych
6.	Działanie	Działanie 6.3 Wzmocnienie lokalnych potencjałów na obszarach innych niż obszary miejskie
7.	Krótki opis projektu	Zakres projektu obejmuje: • budowa i/lub modernizacja systemu ścieżek rowerowych pełniących funkcje turystyczne wraz ze stacjami obsługi i wypożyczalnią rowerów łączącego gminy objęte partnerstwem (szlak został zaznaczony na mapie nr 6 kolorem błękitnym), • oznakowanie szlaków rowerowych/ turystycznych (szlak zaznaczony na mapie nr 6 kolorem błękitnym) - Szlaku „Dworki, parki i pałace” prezentującego przejawy życia dworskiego na terenie partnerstwa. Zadania to m.in. naniesienie atrakcji szlaku na wirtualną mapę oraz przygotowanie tablic informacyjnych dot. atrakcji. - Szlaku historycznego wskazującego miejsca pamięci oraz prezentujący historię tych terenów. • uzupełnienie ww. szlaków turystycznych w niezbędną infrastrukturę (miejsca obsługi rowerzystów - wiaty do odpoczynku, punkty naprawy rowerów, wypożyczalnia rowerów, uzupełnienie nawierzchni szlaków rowerowych; wybudowanie platform/miejsc widokowych (m.in. w Lipiu i Gruszczyńcu), wykonanie spójnego oznaczenia szlaków - tabliczki kierunkujące, tablice informacyjne) z zachowaniem obszarów cennych przyrodniczo.
8.	Całkowita szacunkowa wartość projektu	20 000 000,00
9.	Kwota dofinansowania	16 500 000,00

10.	Okres realizacji projektu	2025-2028
11.	Oczekiwane wskaźniki produktu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	• Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego [osoby] • Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego [wkłady na rzecz strategii] • Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego [projekty] • Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [obiekty kulturalne i turystyczne] • Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego [udział podmiotów instytucjonalnych]
12.	Oczekiwane wskaźniki rezultatu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok]

Mapa 6 Przebieg szlaku rowerowego łączącego gminy Krasocin, Łopuszno i Słupię Konecką

Źródło: opracowanie własne

Projekt strategiczny nr 1B		
1.	Tytuł projektu	Łączy nas historia, tradycja i ... ścieżki – tworzymy ponadlokalny produkt turystyczny etap I
2.	Nazwa Lidera/ Wnioskodawcy	Gmina Łopuszno
3.	Partnerzy projektu	Gmina Krasocin, Gmina Słupia Konecka
4.	Cel szczegółowy FEŚ 2021-2027	Cel szczegółowy 5 (i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającemu włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich 5(ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
5.	Priorytet FEŚ 2021-2027	Priorytet 6 – Fundusze Europejskie dla wspólnot lokalnych
6.	Działanie	6.2 Rewitalizacja miast 6.5 Rewitalizacja obszarów innych niż obszary miejskie
7.	Krótki opis projektu	Zakres projektu obejmuje rewitalizację, poprawa estetyki i funkcjonalności centralnych miejscowości tj. miasta Łopuszno oraz miejscowości Krasocin, Słupia. Przewiduje się przebudowę i adaptację zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni na obszarze rewitalizacji (w tym nowych i istniejących terenów zielonych) w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych lub edukacyjnych. Wsparcie obejmie również roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych, znajdujących się w rejestrze zabytków oraz obiektów w strefie ochrony konserwatorskiej, wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z danym obiektem. Projekt przewiduje m.in. urządzenie terenów rekreacyjnych wraz z budową i/lub modernizacją placów zabaw oraz siłowni zewnętrznych oraz uporządkowanie, odnowienie i przystosowanie przestrzeni publicznych do pełnienia nowych funkcji, w tym rekreacyjnych i integracyjnych.
8.	Całkowita szacunkowa wartość projektu	10 000 000,00
9.	Kwota dofinansowania	8 500 000,00
10.	Okres realizacji projektu	2025-2030
11.	Oczekiwane wskaźniki produktu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	• Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha] • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]

12.	Oczekiwane wskaźniki rezultatu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok]
-----	---	---

Projekt strategiczny nr 1C		
1.	Tytuł projektu	Łączy nas historia, tradycja i ... ścieżki – tworzymy ponadlokalny produkt turystyczny etap II
2.	Nazwa Lidera/ Wnioskodawcy	Gmina Krasocin
3.	Partnerzy projektu	Gmina Łopuszno, Gmina Słupia Konecka
4.	Cel szczegółowy FEŚ 2021-2027	Cel szczegółowy 5 (ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającemu włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie
5.	Priorytet FEŚ 2021-2027	Priorytet 6 – Fundusze Europejskie dla wspólnot lokalnych
6.	Działanie	Działanie 6.3 Wzmacnianie lokalnych potencjałów na obszarach innych niż miejskie
7.	Krótki opis projektu	Zakres projektu obejmuje: - zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych m.in. staw w Krasocinie, odnowienia terenu wokół zbiorników w Olesznie, Chotowie, Nowym Dworze (planowane także napowietrznie) z zachowaniem obszarów cennych przyrodniczo m.in. budowa małej infrastruktury ławki, toalety, kosze na śmieci itp. - poprawa stanu zabytków (zarówno tych wpisanych do Rejestru Zabytków Świętokrzyskiego Konserwatora Zabytków jak i tych wpisanych do Gminnych Ewidencji Zabytków), pomników i miejsc pamięci na terenie gminy Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka, - powstanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury, - oznakowanie miejsc pamięci; - przygotowanie tablic informacyjnych; - urządzenie miejsc dla prezentacji czasowych wystaw oraz przygotowanie wystawy. - Szlaku kulinarnego prezentującego miejsca wytwarzania lokalnych produktów, a także restauracje oferujące kuchnię lokalną. Zadania to m.in. naniesienie atrakcji szlaku na wirtualną mapę oraz przygotowanie tablic informacyjnych dot. atrakcji. - Szlak na terenie gminy Krasocin: Ludynia (dwór, cmentarz wojenny) – Gruszczyn (ruiny zboru ariańskiego) – Krasocin (grota NMP, Wiatrak) – Oleszno (dwór, kościół) – Chotów i teren Przedborskiego parku Krajobrazowego (rezerwat Oleszno, msc. Żeleźnica).

		Powyższe zadania będą realizowane w miejscach zlokalizowanych szlaków, które zostaną oznakowane w ramach zadania 1A. • naniesienie lokalizacji miejsc pamięci/obiektów szlaku na wirtualną mapę; • organizacja jednej wspólnej imprezy promocyjno-integracyjnej – corocznego wydarzenia obejmującego rekonstrukcje historyczne, wystawy, gry terenowe i festiwal kulinarny, wykorzystujące historię obszaru, • stworzenie wirtualnej mapy atrakcji turystycznych i szlaków turystycznych. Mapa będzie przygotowana w 2 wersjach: ❖ w wersji elektronicznej – zamieszczona na stronie każdej gminy partnerskiej; do pobrania na telefon; z informacją na temat portalu w każdym punkcie informacji turystycznej, przestrzeniach publicznych (np. centra wsi), obiektach partnerskich (pensjonaty, restauracje, itp.); ❖ w wersji tradycyjnej (drukowanej); • działania promocyjne (w tym kampania informacyjna; murale odnoszące się do historii danego miejsca; billboardy informacyjne w miejscach o dużym ruchu, wspólna promocja na targach turystycznych, imprezach promocyjnych). Niniejsze przedsięwzięcie będzie ze sobą spójne w zakresie stworzenie produktu turystycznego obejmującego wspólny szlak kulturalny gminy Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka wraz z zagospodarowaniem miejsc odpoczynku wokół zbiorników. Projekt 1A i 1C będą ze sobą zintegrowane z uwagi na to, że docelowo będą tworzyć sieć szlaków na terenie gminy (projekt 1A – szlak rowerowy, natomiast projekt 1C – szlak dziedzictwa kulturalnego (kulinarnego, zabytków w tym zabytkowych dworów i parków). Oba projekty nawzajem się uzupełniają.
8.	Całkowita szacunkowa wartość projektu	2 000 000,00 zł
9.	Kwota dofinansowania	1 700 000,00 zł
10.	Okres realizacji projektu	2025-2028
11.	Oczekiwane wskaźniki produktu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	• Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego [osoby] • Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego [wkłady na rzecz strategii] • Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego [projekty]

		• Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [obiekty kulturalne i turystyczne] • Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego [udział podmiotów instytucjonalnych]
12.	Oczekiwane wskaźniki rezultatu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	• Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok]

Projekt strategiczny nr 2 - Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze partnerstwa

Zakres projektu obejmuje:

- budowa i/lub modernizacja ujęć wody m.in.
 - ✓ ujęć w Gminie Łopuszno: Dobrzeszów, Wielebnów, Dobrzeszów i Lasocin,
 - ✓ budowa ujęcia w miejscowości Cieśle lub połączenie sieci z ujęciem Mieczyn,
 - ✓ modernizacja ujęcie w Skorkowie,
- budowa i/lub modernizacja sieci wodociągowej m.in.:
 - ✓ wymiana odcinków azbestowych na terenie Gminy Łopuszno,
 - ✓ połączenie sieci wodociągowej w zamknięty obwód (pierścień) ok. 10 km,
- budowa i/lub modernizacja Infrastruktury do dystrybucji, uzdatniania i magazynowania wody m.in. w miejscowościach Mieczyn, Oleszno, Czostków,
- budowa i/lub modernizacja kanalizacji sanitarnej zarówno na obszarach aglomeracji jak i poza nią m.in.:
 - ✓ w Gminie Łopuszno ok. 60 km poza aglomeracją, ok. 20 km na terenie aglomeracji;
 - ✓ budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach: Mieczyn, Karolinów, Jakubów, Brygidów;
 - ✓ w Gminie Słupia Konecka budowa kanalizacji poza aglomeracją ok. 80 km.
- budowa i/lub modernizacja oczyszczalni ścieków (m.in. budowa 2 oczyszczalni zbiorczych - Gnieździska i Grabownica - aglomeracja Gnieździska, modernizacje oczyszczalni ścieków w Krasocinie, Olesznie i Skorkowie)
- budowa zbiornika retencyjnego wraz z zagospodarowaniem terenu w Koziej Wsi (na granicy gmin Krasocin/Kluczewsko),
- budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków,
- budowa zbiornika wodnego Wierna Rzeka na rzece Łososinie na terenie gmin Łopuszno, Piekoszów i Strawczyn,
- budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Jasień,
- uregulowanie stanu rzeki w miejscowości Pijanów i budowa zbiornika małej retencji w miejscowości Radwanów,
- monitorowanie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,

- ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej np. w zakresie braku nawożenia, składowania nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków,
- tworzenie punktów poboru wody wykorzystywanej w rolnictwie,
- budowa zbiorników do magazynowania wód opadowych w Krasocinie (żłobek i teren kompleksu budynków UG) wraz z instalacjami nawadniania,
- zakup zbiorników na wodę dla potrzeb zakładów gospodarki komunalnej,
- zakup wozów asenizacyjnych oraz inne wyposażenie zakładów gospodarki komunalnej w obszarze wod-kan.

Projekt strategiczny nr 3		
1.	Tytuł projektu	Projekty partnerskiej w zakresie poprawy efektywności energetycznej oraz zwiększenie ilości energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
2.	Nazwa Lidera/ Wnioskodawcy	Gmina Słupia Konecka, Gmina Łopuszno, Gmina Krasocin
3.	Partnerzy projektu	-
4.	Cel szczegółowy FEŚ 2021-2027	Cel szczegółowy 2.1 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR)
5.	Priorytet FEŚ 2021-2027	Priorytet: 2. Fundusze Europejskie dla środowiska
6.	Działanie	Działanie 2.1 Efektywność energetyczna - dotacje Działanie 2.2 Efektywność energetyczna – IF
7.	Krótki opis projektu	Zakres projektu obejmuje: • termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, w tym m.in.: ✓ Ośrodek Zdrowia w Olesznie, budynek po byłej szkole w Ludyni, Zakład Gospodarki Komunalnej w Krasocinie, ✓ Świetlice wiejskie/remizy OSP/ obiekty edukacyjne w gminie Łopuszno, Słupia Konecka, ✓ obiekt Miejsko-Gminnego Ośrodka Sportowo-Wypoczynkowego w Łopusznie, • popularyzacji wykorzystania OZE (zarówno w jednostkach publicznych jak i gospodarstwach domowych) poprzez wsparcie inwestycji oraz działania szkoleniowe; w tym m.in.: ✓ montaż PV na budynkach użyteczności publicznej w Gminie Krasocin (UG, GOPS, budynki gospodarcze k/urzędu gminy, wójtostwo, szkoły w Krasocinie, Bukowie, Olesznie, Mieczynie, Cieślach, Czostkowie), ośrodki zdrowia w Krasocinie, Olesznie i Bukowie, ✓ montaż OZE na budynkach obiektów użyteczności publicznej w gminie Łopuszno (m.in. M-GOSW, Szkoła Podstawowa w Łopusznie),

		✓ montaż OZE na budynkach świetlic/remiz/szkół na terenie Gminy Słupia Konecka, • termomodernizacja domów i mieszkań prywatnych (w tym wymiana pieców i nieekologicznych kotłów grzewczych), • dostawa i montaż OZE (PV, pompy ciepła) na budynkach użyteczności publicznej oraz w budnkach prywatnych (projekty parasolowe), • budowa farmy fotowoltaicznej w celu zaspokojenia potrzeb energetycznych samorządów z zachowaniem obszarów cennych przyrodniczo zlokalizowane m.in. w Świdnie/Woli Świdzińskiej, • utworzenie magazynów energii elektrycznej, • budowa i/lub modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gmin Łopuszno, Krasocin, Słupia Konecka, • usprawnienie systemów ciepłowniczych, gazowych i elektroenergetycznych. Każda z gmin objętych projektem będzie realizowała projekty indywidualnie na terenie swojej gminy.
8.	Całkowita szacunkowa wartość projektu	10 000 000,00
9.	Kwota dofinansowania	8 500 000,00
10.	Okres realizacji projektu	2025-2028
11.	Oczekiwane wskaźniki produktu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE [szt.] Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE [szt.] Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]
12.	Oczekiwane wskaźniki rezultatu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok] Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh/rok] Szacowana emisja gazów cieplarnianych [ton ekwiwalentu]

Środowisko naturalne jest niewątpliwym zasobem obszaru partnerstwa. Jego element - czyste powietrze - jest czynnikiem sprzyjającym dalszemu rozwijaniu oferty pobytowej dla turystów, może stanowić również jedną z ważnych zachęt do osiedlania się nowych mieszkańców. Zachodzące zmiany klimatyczne i przyjęte polityki w tym zakresie zachęcają do ograniczania strat energii oraz zapewnienia alternatywnych sposobów dostarczania energii, w tym na cele grzewcze.

W związku z planowanymi zadaniami związanymi z pracami termomodernizacyjnymi samorządu/inwestorzy przed przystąpieniem do ich realizacji dokonają rozpoznania, czy w budynkach występują chronione gatunki zwierząt (ptaki/nietoperze). W przypadku stwierdzenia obecności takich gatunków prace będą prowadzone poza ich okresem lęgowo-

rozdrczym. Jeżeli chronione gatunki będą występowały w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 142). Po zakończeniu prac w obiektach, w których wcześniej gniazdowały ptaki lub nietoperze, zostanie umożliwione im dalsze bytowanie lub zapewnione siedliska zastępcze. Realizując inwestycje związane z termomodernizacją budynków Gmina/Inwestorzy będą uwzględniać art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody – wymóg ochrony ptaków i nietoperzy zasiedlających budynki.

Projekt strategiczny nr 4A		
1.	Tytuł projektu	Edukacja, kultura i sport – spoiwem partnerstwa
2.	Nazwa Lidera/ Wnioskodawcy	Gmina Łopuszno
3.	Partnerzy projektu	Gmina Krasocin, Gmina Słupia Konecka
4.	Cel szczegółowy FEŚ 2021-2027	Cel szczegółowy 4.6 Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami
5.	Priorytet FEŚ 2021-2027	Priorytet 8 – Edukacja na wszystkich etapach życia”,
6.	Działanie	8.2 Podnoszenie jakości kształcenia podstawowego
7.	Krótki opis projektu	Zakres projektu obejmuje: • projekty edukacyjne szkół obejmujące: ✓ zajęcia pozalekcyjne, w tym przygotowujące do egzaminów ósmoklasisty, ✓ wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, ✓ wsparcie w obszarze edukacji włączającej, ✓ doradztwo zawodowe, ✓ podnoszenie kwalifikacji nauczycieli, ✓ rozwijanie kompetencji kluczowych w szczególności cyfrowych (zajęcia z wykorzystaniem TIK), ✓ szkolenia wzmacniające i uzupełniające kompetencje nauczycieli w zakresie rozumienia i organizacji procesu uczenia się i kształtowania wśród uczniów kompetencji kluczowych; ✓ wdrożenie pracy z uczniem opartej na tutoring; ✓ zakup niezbędnego wyposażenia informatycznego. • działania przeciwdziałające skutkom COVID-19 wśród uczniów z uwagi na alienację i ograniczenie kontaktów społecznych w trakcie nauki zdalnej: ✓ zatrudnienie psychologów dziecięcych,

		✓ prowadzenie terapii oraz zajęć grupowych i indywidualnych dla uczniów, ✓ warsztaty i doradztwo dla rodziców, ✓ szkolenia dla pedagogów i psychologów szkolnych, ✓ organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
8.	Całkowita szacunkowa wartość projektu	3 000 000,00
9.	Kwota dofinansowania	2 550 000,00
10.	Okres realizacji projektu	2025-2028
11.	Oczekiwane wskaźniki produktu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	• Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem [osoby]
12.	Oczekiwane wskaźniki rezultatu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	• Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]

Projekt strategiczny nr 4B		
1.	Tytuł projektu	Edukacja, kultura i sport – spoiwem partnerstwa
2.	Nazwa Lidera/ Wnioskodawcy	Gmina Łopuszno
3.	Partnerzy projektu	Gmina Krasocin, Gmina Słupia Konecka
4.	Cel szczegółowy FEŚ 2021-2027	Cel szczegółowy 4 Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online
5.	Priorytet FEŚ 2021-2027	Priorytet 5 Fundusze Europejskie dla rozwoju społecznego
6.	Działanie	Działania 5.1 Infrastruktura edukacyjna
7.	Krótki opis projektu	Zakres projektu obejmuje: • przebudowa (rozbudowa) i/lub modernizacja (remont) budynków szkół wraz z ich wyposażeniem w niezbędne pomoce dydaktyczne (m.in. SP w Łopusznie, Gnieździskach), • budowa (rozbudowa) i/lub modernizacja (remont) budynków sal (hal) gimnastycznych m.in.: ✓ modernizacja sali gimnastycznej w Łopusznie, ✓ budowa sali gimnastycznej w Dobreszowie, ✓ budowa sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Wólce, • budowa i/lub modernizacja boisk sportowych, • budowa przedszkoli gminnych wraz z ich wyposażeniem, w tym budowa przedszkola w Krasocinie oraz Łopusznie,
8.	Całkowita szacunkowa wartość projektu	10 000 000,00

9.	Kwota dofinansowania	8 500 000,00
10.	Okres realizacji projektu	2025-2028
11.	Oczekiwane wskaźniki produktu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	• Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem [osoba] • Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem [osoba] • Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączające [szt.] • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoba] • Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem [osoba]
12.	Oczekiwane wskaźniki rezultatu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	• Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoba] • Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoba]

Projekt strategiczny nr 4C Edukacja, kultura i sport – spoiwem partnerstwa

Zakres projektu obejmuje:

- budowa i/lub przebudowa (rozbudowa) i/lub modernizacja budynków świetlic wiejskich i/lub strażnic Ochotniczych Straży Pożarnych,
- ✓ budowa strażnicy OPS w Sarbicach,
- ✓ budowa świetlic w Fanisawicach, Józefinie, Sarbicach, Łopusznie,
- ✓ samochód specjalny średni ratowniczo-gaśniczy dla OSP Świdno,
- ✓ budowa garażu dla OSP Cieśle,
- ✓ budowa świetlicy wiejskiej (domu ludowego) w Olesznie,
- ✓ rozbudowa, nadbudowa, przebudowa i wyposażenie remizy OSP przy ul. Macierzy Szkolnej w Krasocinie,
- doposażenie świetlic wiejskich,
- organizacja międzygminnych imprez kulturalnych, promocja kultury, organizacja różnego rodzaju imprez typu dożynki,
- poprawa infrastruktury obiektów kultury i dostosowanie jej do wymogów dostępności m.in. dla potrzeb osób z niepełnosprawnością, m.in.:
- ✓ budowa windy przy UG Łopuszno,
- organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury zewnętrznej oraz obiektów sportowych, w tym m.in.:
- ✓ remont/modernizacja wszystkich placów zabaw i siłowni zewnętrznych w gminie Krasocin, w tym wymiana urządzeń, remont ogrodzenia, nawierzchni itp. (Sułków, Krasocin, Ostrów, Bukowa, Skorków, Mieczyn, Brygidów, Mieczyn, Występy, Kozia Wieś, Oleszno, Wola Świdzińska, Świdno, Lipie, Czostków, Borowiec, Stojewsko, Karolinów, Chotów, Nowy Dwór, Cieśle),

- budowa szatni dla klubów sportowych - GOSW Łopuszno,
- zadaszenie trybun na GOSW w Łopusznie, przebudowa bieżni lekkoatletycznej przy GOSW w Łopusznie, budowa oświetlenia wokół boisk sportowych,
- budowa (rozbudowa) i/lub modernizacja (remont) stadionów, zaplecza dla klubów sportowych,
- zajęcia dodatkowe w przedszkolach i żłobku gminnym wraz z wydłużeniem czasu ich otwarcia,
- budowa nowej biblioteki/domu kultury,

3.3 Projekty uzupełniające

Projekty uzupełniające stanowić mogą ważny element wsparcia rozwoju partnerstwa. **Nie wypełniają one w pełni katalogu kryteriów** wymaganych dla projektów strategicznych, o którym mowa w podrozdziale 3.1. niemniej, są to projekty, które wykazują ponadlokalne oddziaływanie, a także są komplementarne (choć w różnym stopniu) z projektami strategicznymi.

Projekt uzupełniający nr 1: Zwiększenie ilości i jakości usług publicznych na obszarze partnerstwa

Zakres projektów:

- zwiększenie ilości usług cyfrowych:
 - ✓ wymiana wodomierzy na system zdalnego odczytu,
 - ✓ wprowadzenie systemu Cyfrowy Urząd, wprowadzenie chmury danych, zwiększenie bezpieczeństwa danych poprzez wprowadzenie nowych technologii i urządzeń, zakup licencji i niezbędnego oprogramowania,
 - ✓ rozbudowa internetu szerokopasmowego,
- zwiększenie jakości służby zdrowia
 - ✓ budowa (rozbudowa/przebudowa) i/lub modernizacja budynków POZ, w tym także części mieszkalnych oraz zagospodarowanie terenów wokół budynków np. parkingi np. przy Ośrodkach Zdrowia w Gminie Krasocin (Bukowa, Oleszno, Krasocin), wiaty śmietnikowe, itp.
 - ✓ wyposażenie budynków POZ w nowszy sprzęt medyczny m.in. zakup sprzętu medycznego i wyposażenia poradni poz, w tym min. aparaty EKG, bilirubinometr, fantomy do poradni położnej poz, defibrylator, wyposażenie punktu pobrań i punktów szczepień, lampy UV-C,
 - ✓ rozwój e-usług zdrowotnych - doposażenie POZ w sprzęt informatyczny (informatyzacja Ośrodka Zdrowia),
 - ✓ lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii zwłaszcza dla Seniorów.
 - ✓ rozbudowa i doposażenie poradni fizjoterapii,

- ✓ realizacja programów profilaktyki zdrowotnej,
- ✓ ułatwiony dostęp do wysokospecjalistycznej opieki medycznej
- rozwój infrastruktury związanej z gospodarką odpadami
- ✓ budowa (przebudowa/rozbudowa) i/lub modernizacja oraz doposażenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK),
- ✓ rozbudowa PSZOK w Krasocinie,
- ✓ wyposażenie obiektów użyteczności w kosze do segregacji z tablicą informacyjną (szkoły, przedszoła) edukacja mieszkańców,
- ✓ usuwanie azbestu z wszelkich budynków na obszarze partnerstwa,
- ✓ współpraca z innymi samorządami w zakresie organizacji gospodarki odpadami,
- ✓ zakup pojemników na odpady komunalne dla mieszkańców,
- ✓ wyposażenie obiektów użyteczności w kosze do segregacji z tablicą informacyjną (szkoły, przedszkola)
- ✓ edukacja ekologiczna w tym programy skierowane dla dzieci w zakresie gospodarki odpadami.

Projekt uzupełniający nr 2: Wsparcie rodzin oraz osób ze szczególnymi potrzebami

Obserwowane prognozy demograficzne wskazują na powiększającą się populację osób starszych, które wymagają opieki (całodobowej lub w systemie czasowym). W związku z powyższym może też rosnąć grupa osób, która – ze względu na brak odpowiednich usług – będzie musiała zrezygnować z aktywności zawodowej. Ponadto, wciąż istnieją potrzeby wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami. Projekt zakłada zatem zwiększenie wydolności i zapobieganie pogłębianiu się niesamodzielności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin przeżywających trudności i dzieci z tych rodzin z terenu partnerstwa. W ramach projektu przewidywane jest rozwinięcie wachlarza komplementarnych usług, z których mieszkańcy będą korzystać w zależności od stwierdzonych potrzeb i sytuacji życiowej. Zapewniona opieka powoduje możliwość zwiększenia aktywności zawodowej dotychczasowych opiekunów, co ma pozytywne oddziaływanie na kurczące się zasoby pracy.

Projekt uzupełniający nr 2A		
1.	Tytuł projektu	Wsparcie rodzin oraz osób ze szczególnymi potrzebami
2.	Nazwa Lidera/ Wnioskodawcy	Gmina Łopuszno
3.	Partnerzy projektu	Gmina Krasocin, Gmina Słupia Konecka
4.	Cel szczegółowy FEŚ 2021-2027	- ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+),

		- ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (EFS+), - ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+), - ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+),
5.	Priorytet FEŚ 2021-2027	Priorytet 9 – Usługi społeczne i zdrowotne
6.	Działanie	9.1 Aktywna integracja społeczna i zawodowa 9.3 Aktywna integracja społeczna i zawodowa obywateli państw trzecich 9.4 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych 9.5 Wsparcie rodzin oraz pieczy zastępczej
7.	Krótki opis projektu	Zakres projektów: • powstawanie oraz działalność świetlic środowiskowych - jako elementu pomocy rodzinom w codziennym funkcjonowaniu, • rozwinięcie usług opiekuńczych świadczonych w systemie stacjonarnym (dziennym), mające na celu zapewnienie opieki dla osób potrzebujących, w tym osób wymagających okresowej pomocy, a także opiekunów osób z niepełnosprawnościami; • rozwinięcie oferty usług społecznych i zdrowotnych świadczonych w miejscu zamieszkania oraz ułatwiających samodzielne funkcjonowanie w domu (usługi rehabilitacyjne i pielęgniarstwo świadczone w domu, zabezpieczenie potrzeb mobilności osób niepełnosprawnych lub zależnych i ułatwienie w ten sposób aktywizacji społeczno-zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i kulturalnej); • rozszerzenie oferty wsparcia rodziny i kompetencji wychowawczych, • lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii, • kompleksowej aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem,

		• rozwój mieszkalnictwa wspieranego, mieszkań socjalnych (najem socjalny),
8.	Całkowita szacunkowa wartość projektu	2 000 000,00
9.	Kwota dofinansowania	1 700 000,00
10.	Okres realizacji projektu	2025-2028
11.	Oczekiwane wskaźniki produktu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie – 50 osób Całkowita liczba uczestników -100 osób
12.	Oczekiwane wskaźniki rezultatu powiązane z realizacją FEŚ 2021-2027	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej [szt.] Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu [osoba]

Projekt uzupełniający nr 2B Wsparcie rodzin oraz osób ze szczególnymi potrzebami

Zakres projektów:

- poprawa dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznej m.in. w urzędach gmin, obiektach kultury, szkołach, m.in.:
- ✓ budowa podjazdu dla niepełnosprawnych wraz z modernizacją tarasu wejściowego do Ośrodka Zdrowia w Łopusznie,
- Wsparcie dla seniorów:
- ✓ usługi opiekuńcze w terenie świadczone osobom starszym,
- ✓ rozwinięcie sieci klubów seniora (także w ramach Senior+, Dzienny Dom Senior+) w celu aktywizacji osób starszych, zapewnienia integracji międzypokoleniowej i przeciwdziałania marginalizacji społecznej oraz osamotnieniu osób starszych;
- ✓ doposażanie Dziennego Domu Senior + w Pilczycy,
- ✓ posiłki z dowozem do domu,
- ✓ pomoc sąsiedzka,
- ✓ lepszy dostęp do rehabilitacji i terapii,
- ✓ rozwijanie usług opiekuńczych i zdrowotnych prowadzonych w przyjaznych warunkach, w domach lub niewielkich placówkach.
- utworzenie placówek wsparcia dziennego i opieki całodobowej,
- aktywizacja osób w wieku senioralnym,
- rozwój infrastruktury społecznej w Olesznie, modernizacja obiektów i utworzenie DPS, klubów/domów seniora w Brygidowie, Świdnie.

Projekt uzupełniający nr 3: Wsparcie przedsiębiorczości, rolnictwa i rynku pracy

Zakres projektów:

- wsparcie działań rolników (m.in. rolnictwo ekologiczne, skracanie łańcuchów dostaw i stworzenie funkcjonalnych połączeń rolnicy-przedsiębiorcy),
- wspólny system promocji produktów lokalnych,
- promocja gospodarcza,

- organizowanie szkoleń dla rolników, przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych,
- udzielanie dofinansowania, dotacji i pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- promowanie postaw przedsiębiorczości u dzieci i młodzieży,
- projekty związane z aktywizacją osób bezrobotnych i biernych zawodowo,
- rozwój terenów inwestycyjnych – pozyskiwanie inwestorów,
- ochrona gleb,
- eliminacja gatunków inwazyjnych - np. Barszcz Sosnowskiego,
- zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez:
 - ✓ prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb,
 - ✓ prowadzenie prac przeciwoerozyjnych,
 - ✓ zalesienie,
 - ✓ tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków,
 - ✓ ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł,
 - ✓ retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz
 - ✓ zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.
- pozyskiwanie i sprzedaż terenów pod budownictwo jednorodzinne w obrębie obszarów zabudowanych zgodnie z realnym zapotrzebowaniem,
- budowa placu handlowego w Krasocinie.

Projekt uzupełniający nr 4: Poprawa bezpieczeństwa na obszarze partnerstwa

Zakres projektów:

- budowa, przebudowa, rozbudowa i/lub modernizacja dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkiej³,
- rozwój usług transportu zbiorowego,
- budowa obwodnicy Łopuszna (zadanie ŚZDW w Kielcach) ok. 6,5 km,
- budowa obwodnic miejscowości Mieczyn i Krasocin,
- przebudowa i utwardzenie dróg dojazdowych do pól,
- budowa i/lub przebudowa/modernizacja chodników oraz przejść dla pieszych,
- modernizacja oznakowania ulicznego,
- budowa (przebudowa/rozbudowa) i/lub modernizacja kanalizacji burzowej,
- zakup sprzętu i wyposażenia dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w tym samochodów bojowych i innego wyposażenia,

Projekt uzupełniający nr 5: Zwiększenie jakości instytucjonalnej partnerstwa

³ W tym także zadanie samorządu wojewódzkiego związanego z budową obwodnicy Łopuszna, Mieczyna, Krasocina – wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 786.

Zakres projektów:

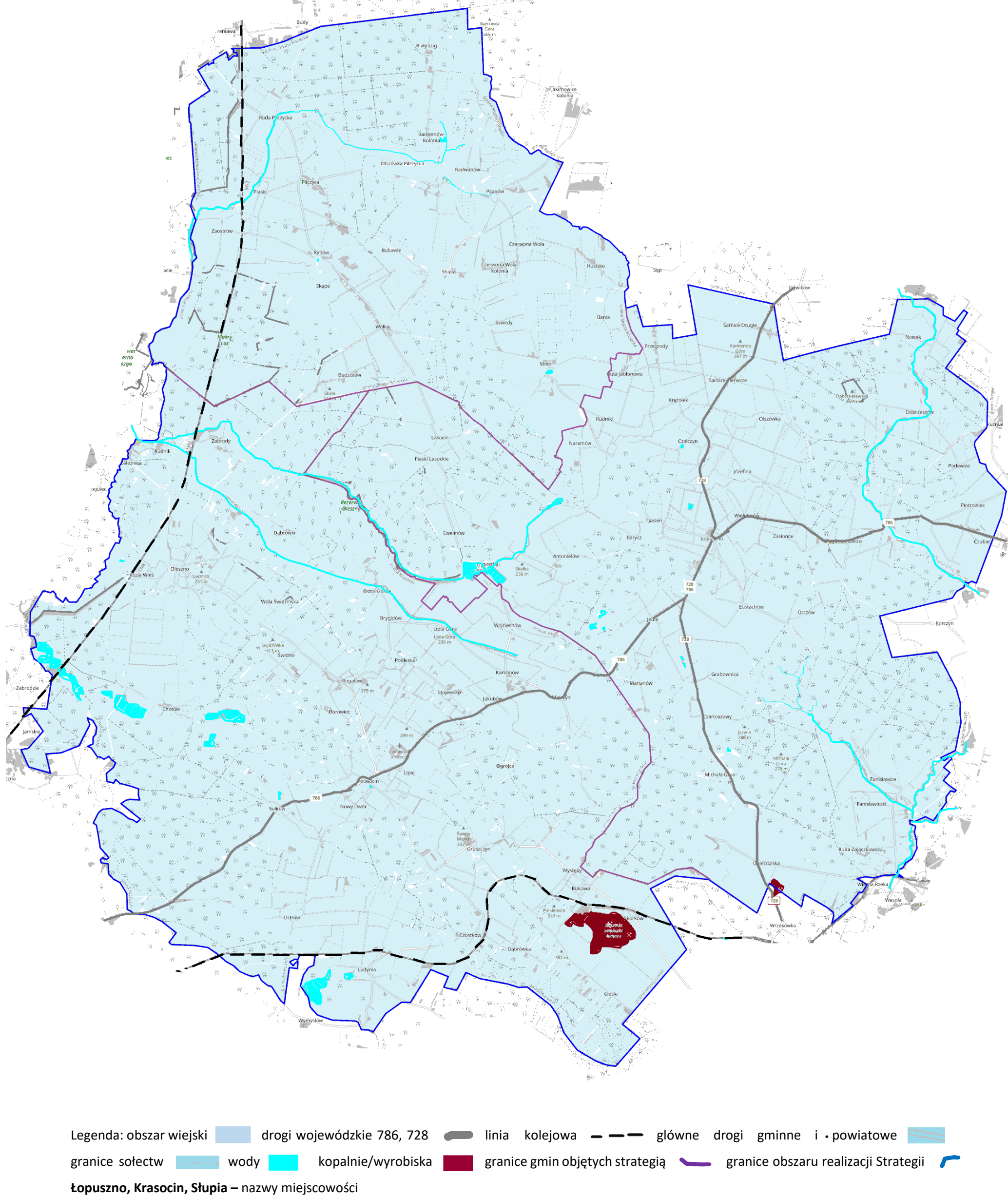
- kształcenie kadr urzędniczych - organizacja szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych,
- zwiększanie aktywności obywatelskiej i społecznej mieszkańców np. stworzenie inkubatora organizacji pozarządowych,
- organizacja Forum organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i rolników z obszaru gmin objętych Strategią,
- partycypacyjny budżet obywatelski.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gmin

Model funkcjonalno-przestrzenny na poziomie ponadlokalnym zawiera:

- zmiany w przestrzeni wynikające z celów strategii rozwoju ponadlokalnego oraz uwzględniające ustalenia, zalecenia (rekomendacje) i zasady wynikające z modelu wojewódzkiego;
- elementy sieci osadniczej (w tym zwarte obszary zurbanizowane i warunki uzasadnionej nowej urbanizacji oraz usług publicznych, centra kultury i przedsiębiorczości, struktura demograficzna, migracje);
- obszary o kluczowych funkcjach dla rozwoju gmin (obszary funkcjonalne np. związane z edukacją, turystyką, produkcją przemysłową, rolniczą, leśną; obszary chronione np. gleb, geologiczne, uzdrowiskowe; obszary inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym; obszary strategicznej interwencji);
- lokalne powiązania infrastrukturalne, w tym transportowe i energetyczne;
- zielona infrastruktura, w tym zielone pierścienie i korytarze ekologiczne, krajobraz, parki kulturowe, kliny napowietrzne.

Mapa 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – podział administracyjny

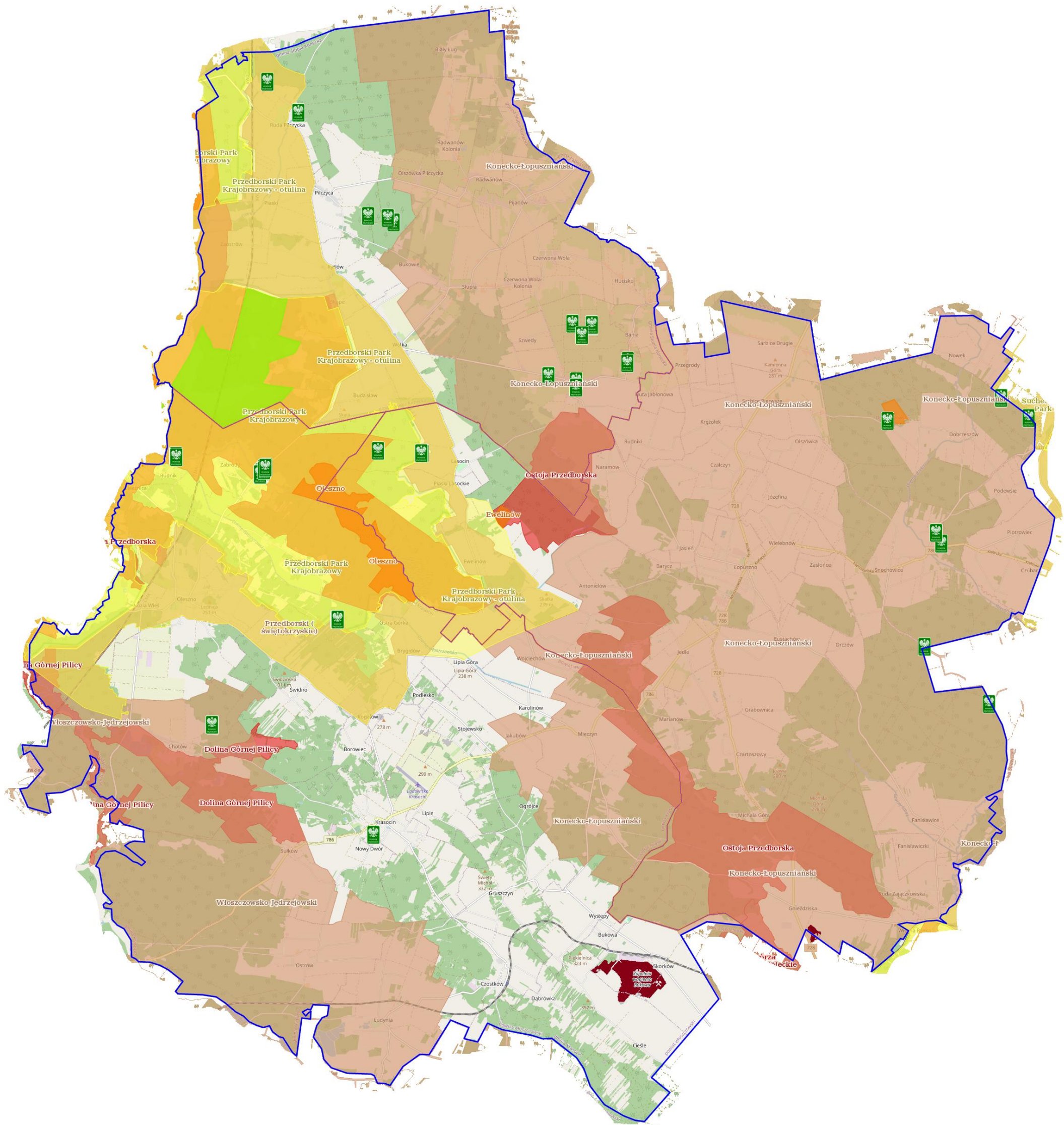

Mapa 8 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – gospodarowanie przestrzenią

- Legenda:
- Funkcje terenu:** tereny zabudowane lasy wody obszar rolniczo -osadniczy kopalnie /wyrobiska
- Układ transportowy:** drogi wojewódzkie 786, 728 linie kolejowa główne drogi gminne i powiatowe granice sołectw
- granice gmin objętych strategią granice obszaru realizacji Strategii **Łopuszno, Krasocin, Słupia** – nazwy miejscowości
- Struktura osadnicza:** ośrodek centralny ośrodki lokalne

Mapa 9 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – zasoby naturalne i ochrona środowiska

Legenda:

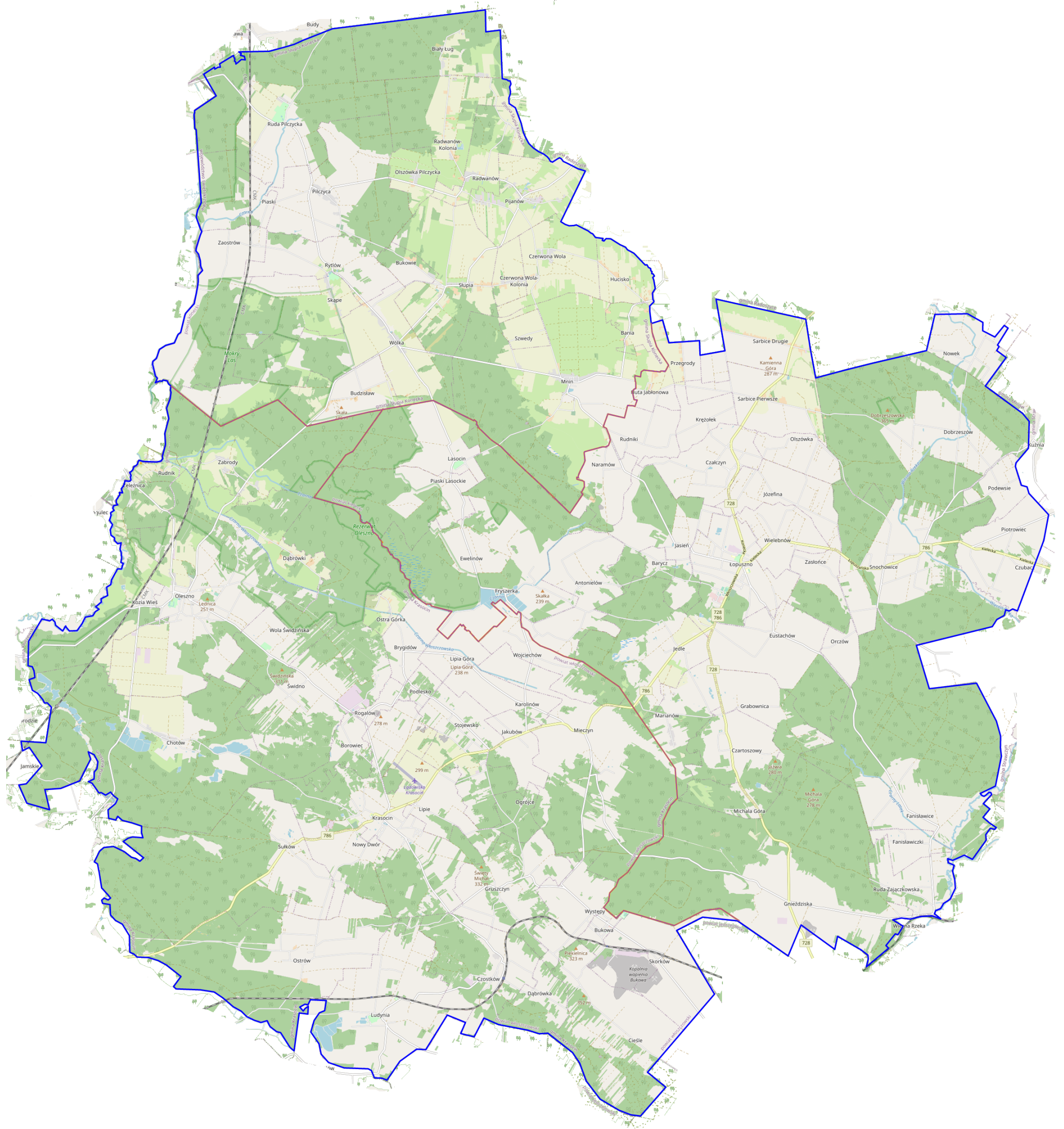
Obszary chronione: ■ Natura 2000 Obszary siedliskowe ■ Rezerваты ■ Parki Krajobrazowe ■ użytki ekologiczne ■ Obszar Chronionego Krajobrazu ■ Zespoły Przyrodniczo - Krajobrazowe ■ Pomnik przyrody

Elementy zielonej infrastruktury: lasy ■

Elementy niebieskiej infrastruktury: zbiorniki wodne ■ rzeki ■

Infrastruktura uzupełniająca: tereny zabudowane ■ kopalnie/wyrobiska ■ drogi wojewódzkie 786, 782 ■ linie kolejowa ■ główne drogi gminne i powiatowe ■ granice gmin objętych strategią ■ granice obszaru realizacji Strategią ■ Łopuszno, Krasocin, Słupia – nazwy miejscowości

Mapa 10 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – komunikacja

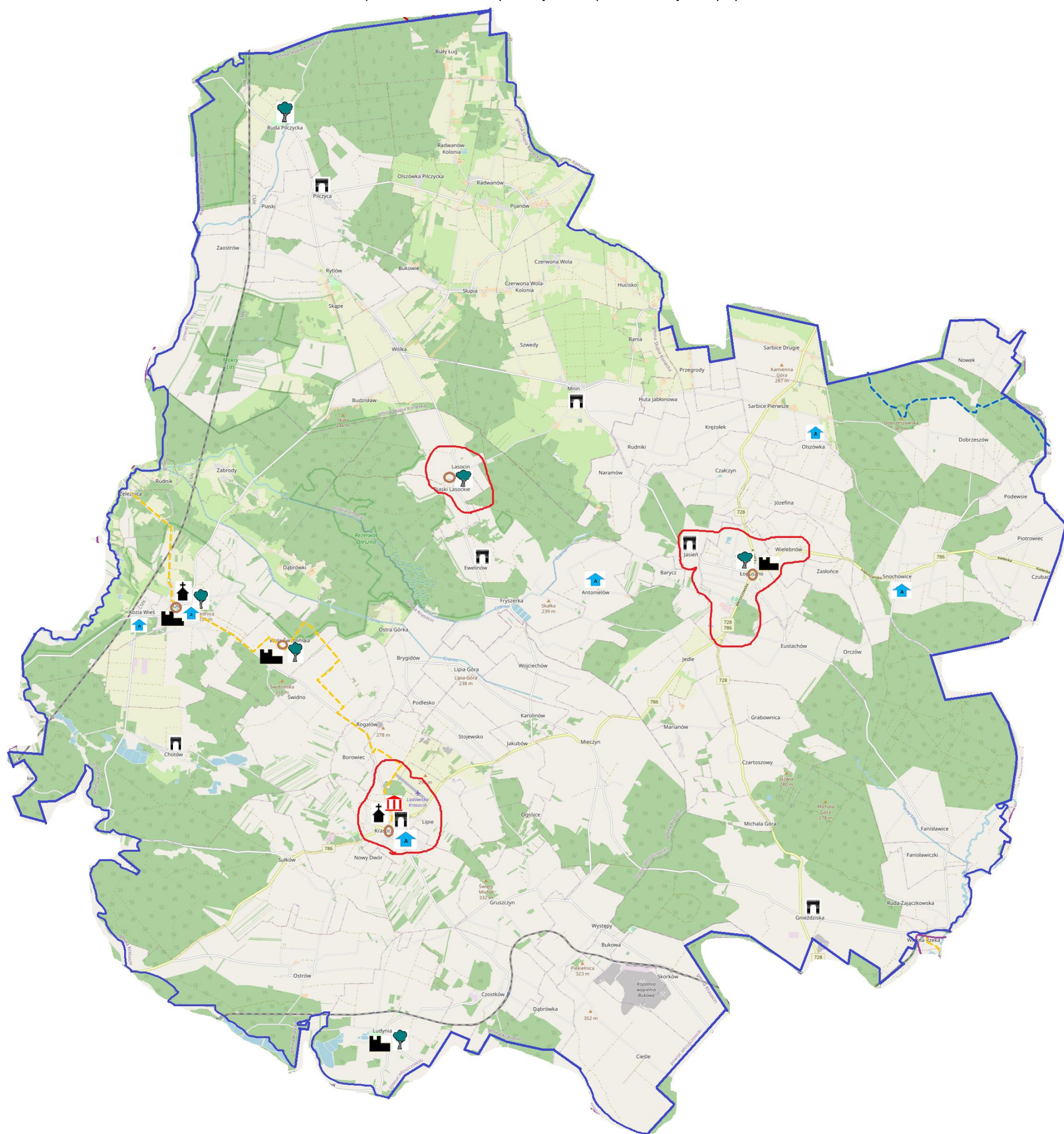
Legenda:

Infrastruktura drogowa tereny zabudowane drogi wojewódzkie 786, 782 linie kolejowa główne drogi gminne i powiatowe
granice gmin objętych strategią granice obszaru realizacji Strategii **Łopuszno, Krasocin, Słupia** – nazwy miejscowości

Elementy zielonej infrastruktury: lasy

Elementy niebieskiej infrastruktury: zbiorniki wodne rzeki

Mapa 11 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – turystyka

Legenda:

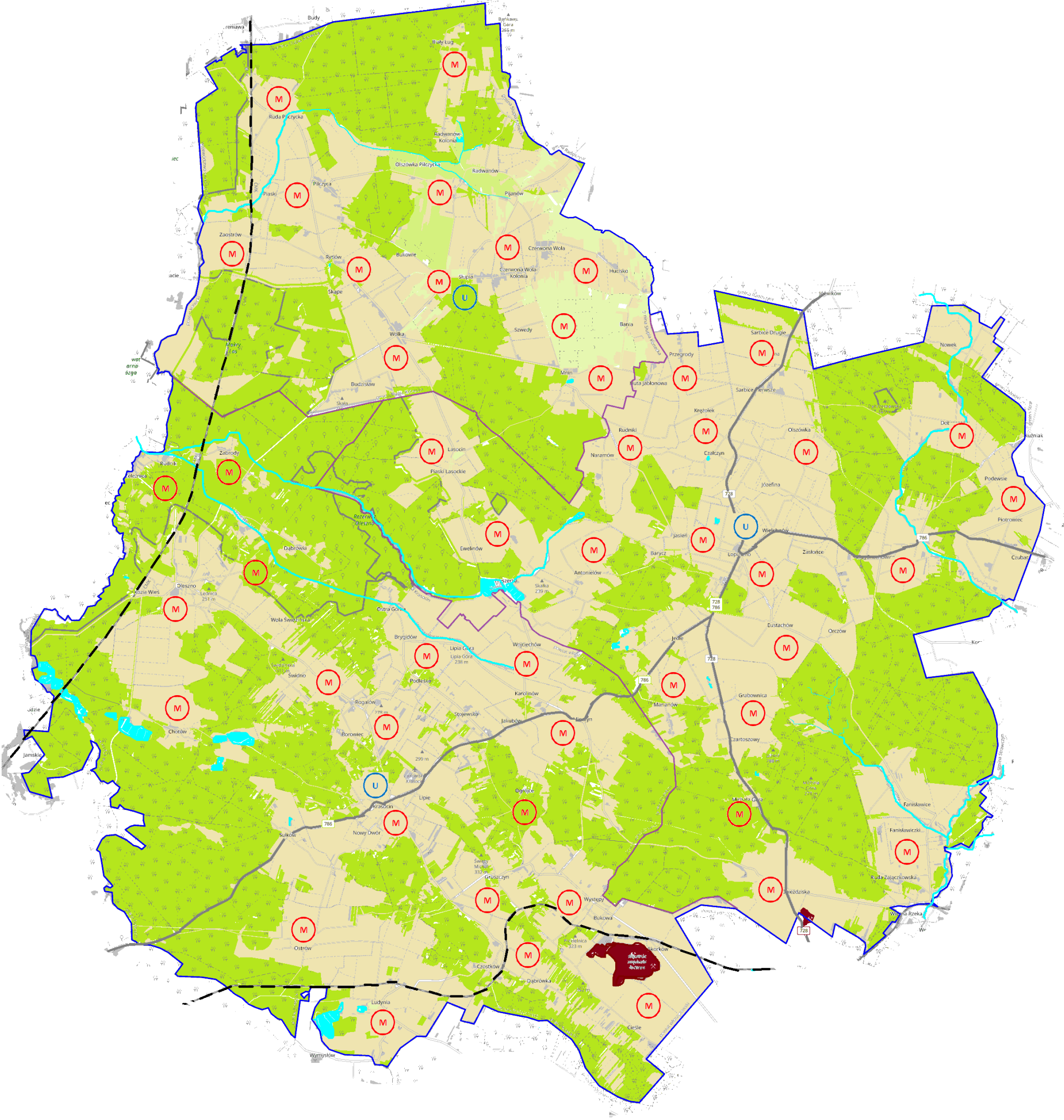
obszar turystyczno rekreacyjny miejscowości turystyczne Wybrane szlaki turystyczne piesze: szlak żółty Krasocin- Żeleźnica szlak Nienieski Kuźniak - Pogorzałe Atrakcje turystyczne: muzeum zabytkowe kościoły pałace i dwory zabytkowe zabytkowe parki inne obiekty zabytkowe agroturystyka Elementy niebieskiej i zielonej infrastruktury: zbiorniki wodne rzeki lasy Infrastruktura uzupełniająca: tereny zabudowane drogi wojewódzkie 786, 782 linie kolejowa główne drogi gminne i powiatowe granice obszaru realizacji Strategii Łopuszno, Krasocin, Słupia – nazwy miejscowości

Mapa 12 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – ochrona zdrowia, opieka społeczna, usługi społeczne

- Legenda:**
- Ochrona zdrowia:** ośrodki zdrowia apteka
- Opieka społeczna:** Ośrodek Pomocy Społecznej
- Usługi społeczne:** przedszkola, szkoły podstawowe, licealne pocztą Urząd Gminy Biblioteka Gminny Ośrodek Kultury
- infrastruktura sportowa i rekreacyjna
- Elementy niebieskiej infrastruktury:** zbiorniki wodne rzeki
- Elementy zielonej infrastruktury:** lasy
- Infrastruktura uzupełniająca:** tereny zabudowane kopalnie/wyrobiska drogi wojewódzkie 786, 782 linie kolejowa
główne drogi gminne i powiatowe granice gmin objętych strategią granice obszaru realizacji Strategii Łopuszno, Krasocin, Słupia – nazwy miejscowości

Mapa 13 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – tereny zabudowy

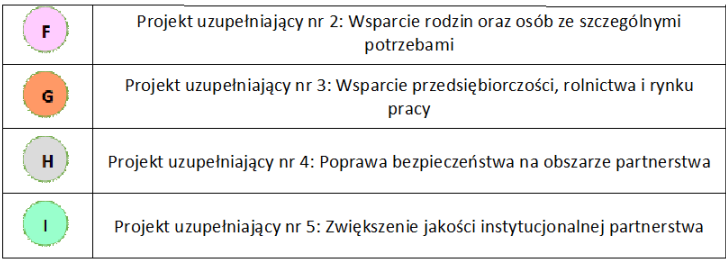

Legenda:

Teren zagospodarowania: tereny mieszkalne kopalnie/wyrobiska tereny zabudowy mieszkalnej i usług podstawowych tereny usługowe

Układ transportowy: drogi wojewódzkie 786, 782 linie kolejowa główne drogi gminne i powiatowe granice gmin objętych Strategią granice obszaru realizacji Strategii Łopuszno, Krasocin, Słupia – nazwy miejscowości

69

A	Projekt strategiczny nr 1 – łączy nas historia, tradycja i ... ścieżki – tworzymy ponadlokalny produkt turystyczny
B	Projekt strategiczny nr 2 - Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze partnerstwa
C	Projekt strategiczny nr 3. Projekty partnerskiej w zakresie poprawy efektywności energetycznej oraz zwiększenie ilości energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
D	Projekt strategiczny nr 4. Edukacja, kultura i sport – spoiwem partnerstwa
E	Projekt uzupełniający nr 1: Zwiększenie ilości i jakości usług publicznych na obszarze partnerstwa

5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminach objętych Strategią

Ważne dla ustaleń i rekomendacji są również zapisy dwóch dokumentów wojewódzkich:

- „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego” przyjętego uchwałą nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014r.,
- „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+” przyjętej uchwałą nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021r.

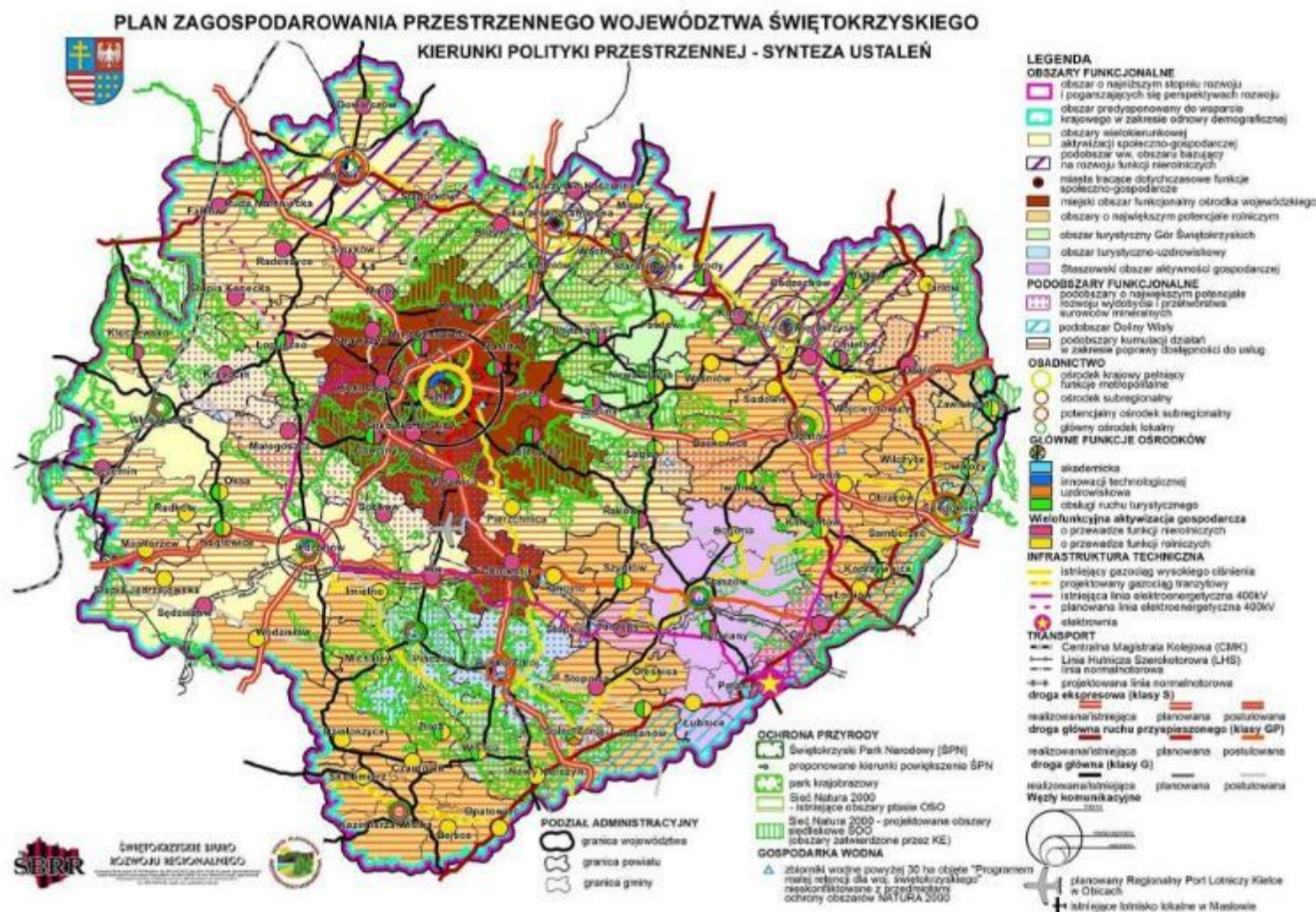
w kontekście gmin objętych Strategią „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego” wskazuje, że jeśli chodzi o przynależność gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do obszarów funkcjonalnych w PZPWŚ to wszystkie gminy należą do obszaru wielokierunkowej aktywizacji społeczno-gospodarczej (mapy nr 15 i 16). Warto również dodać, że całe województwo świętokrzyskie zostało włączone do obszaru o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwoju oraz obszaru predysponowanego do wsparcia krajowego w zakresie odnowy demograficznej. Dodatkowo gminy: Łopuszno oraz Słupia Konecka zostały zakwalifikowane do gmin o gorszym dostępie do usług (mapy nr 14 i 16), zaś Gmina Krasocin należy do gmin z największym potencjałem rozwoju wydobywania i przetwórstwa surowców mineralnych (mapa nr 16).

Mapa 15 Gminy o gorszym dostępie do usług

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/>

Mapa 16 Mapa „Kierunki polityki przestrzennej – synteza ustaleń” (Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego)

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

Mapa 17 Kierunki rozwoju wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Źródło: Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

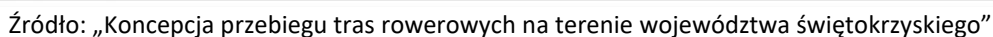
- wspieranie inicjatyw lokalnych poprawiających jakość życia;
- dywersyfikacja źródeł dochodu mieszkańców, w tym rolników;
- rozwój podstawowych usług publicznych: społecznych, zdrowotnych oraz w zakresie edukacji, kultury, turystyki, sportu i rekreacji;
- rozwój edukacji kulturalnej i turystycznej opartej na bazie dziedzictwa kulturowego regionu;
- podnoszenie standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, w tym rozwój sieci telekomunikacyjnych;
- rozwój systemów transportu publicznego zapobiegających wykluczeniu transportowemu;
- budowa ścieżek rowerowych;
- tworzenie i promocja wspólnych marek lokalnych;
- budowa i rozwój partnerstw lokalnych.

Głównym celem modelowania struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru jest określenie wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi elementami tej struktury i między tymi elementami a obszarem jako całością oraz kształtowanie tych relacji w sposób zrównoważony. Właściwemu kształtowaniu i harmonizowaniu struktury zarówno w odniesieniu do relacji pomiędzy układem naturalnym i antropogenicznym, jak i w obrębie obu układów służą wytyczne dla lokalnych polityk przestrzennych, tj. przestrzenne warunki realizacji polityki rozwoju gmin objętych Strategią. Mając na uwadze elementy i obszary konstytuujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną gmin objętych Strategią określa się poniższe ustalenia i rekomendacje do lokalnych polityk przestrzennych:

▪ **w zakresie kształtowania elementów właściwych dla wzmacniania i rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych**

1. Przestrzenie publiczne należy uwzględniać jako organiczną część ośrodków osadniczych, stanowiącą podstawowy element integrujący układy urbanistyczne lub ruralistyczne (wiejskie) i decydujące o atrakcyjności obszaru dla zamieszkania.
2. W planowaniu terenów mieszkaniowych, usługowych i innych należy zapewnić ochronę ogólnodostępnych miejsc i możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw, pasażów handlowych, terenów sportowo-rekreacyjnych, itp.) przy zachowaniu układów urbanistycznych i przestrzeni publicznych.
3. W procesie planowania struktur osadniczych należy uwzględnić:
 - porządkowanie struktur przestrzennych (ruralistycznych i urbanistycznych), szczególnie w obszarach funkcjonalnych centralnych miejscowości gminnych, możliwie z zachowaniem skali i form zabudowy charakterystycznych dla terenów wiejskich,
 - racjonalne zgodne z zapotrzebowaniem, biorąc pod uwagę prognozę demograficzną, oraz na zasadzie uzupełnienia bądź kontynuacji, planowanie terenów urbanizacji warunkowanych równoczesną realizacją sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
4. Za podstawowe strefy rozwoju gospodarczego wskazuje się obszary atrakcyjne inwestycyjnie dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej obejmujące tereny głównie w ośrodkach gminnych na kierunkach głównych powiązań transportowych.
5. Uciążliwe lub wysokospecjalistyczne aktywności/przedsięwzięcia gospodarcze należy lokalizować w wyodrębnionych strefach umożliwiających eliminację środowiskowych kolizji funkcjonalnych oraz kształtowanie powiązań pomiędzy sferą produkcyjną a bazą badawczo-rozwojową.
6. Planowanie lokalizacji terenów aktywności gospodarczej w obszarach z istniejącym lub zaplanowanym pełnym uzbrojeniem terenów inwestycyjnych umożliwiających osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania.
7. W celu zwiększenia atrakcyjności kultury lokalnej rekomenduje się poszerzenie oferty instytucji kultury o nowe funkcje oraz ich eksponowanie w przestrzeni, a także powiązanie potencjałów kulturowych z turystyką poprzez:

Mapa 19 Planowane trasy rowerowe w Województwie Świętokrzyskim (przebieg korytarzowy)

▪ **w zakresie kształtowania elementów wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej**

1. Systemy Przyrodnicze gmin obszaru powinny być wzajemnie spójne i uwzględniać elementy regionalnej sieci ekologicznej.
2. W kształtowaniu zagospodarowania w granicach korytarzy ekologicznych należy:
 - utrzymywać przestrzeń wolną od zabudowy,
 - zapewnić odpowiednie rozwiązania przestrzenne umożliwiające migrację zwierząt (np. mosty ekologiczne, przepusty, estakady itp.) w przypadku konieczności sytuowania nasypów ziemnych poprzecznie do osi korytarza, w tym kształtowanie naturalnych alternatywnych sposobów łączności ekologicznej (obejść ekologicznych),
 - kształtować pasmowe struktury przyrodnicze (łąk, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych),
 - uwzględnić zwiększanie ciągłości leśnych korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia,
 - zapewnić poprawę stanu hydrologicznego rzek.
3. Ze względu na wrażliwość, walory turystyczne środowiska i rangę ochrony ustala się kierunki turystycznego wykorzystania obszarów objętych ochroną prawną lub wskazanych do objęcia taką ochroną, tj.:
 - obszary rozwoju rekreacji wypoczynkowej i turystyki krajoznawczej obejmujące obszary chronione z uwzględnieniem czynnej ochrony ekosystemów służącej podnoszeniu walorów turystycznych,
 - planowane w lokalnych dokumentach planistycznych (mpzp, suikzp) obszary chronione z uwzględnieniem ograniczeń działań wpływających negatywnie na przedmiot ochrony.
4. Przeznaczanie lasów na cele rekreacyjne uzależnia się od utrzymania funkcji ekologicznej (biologicznej, klimatycznej itp.) oraz drożności przestrzeni leśnej.
5. Skuteczna ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w tym najcenniejszych panoram krajobrazowo-kulturowych oraz tworzenie warunków do ochrony wartościowych komponentów przyrodniczych (w tym zieleni w miastach), kulturowych i krajobrazowych.
6. Dokonywanie właściwych zapisów dotyczących krajobrazu w studiach gminnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym ograniczanie wysokości nowych obiektów oraz ściśle określanie ich lokalizacji, gabarytów, kształtu dachów i kolorystyki, w dostosowaniu do potrzeby zachowania i wzbogacenia zachowanych cennych walorów krajobrazowo-kulturowych.

▪ **w zakresie kształtowania elementów infrastruktury technicznej**

1. W celu poprawy jakości powiązań transportowych oraz poprawy sprawności i bezpieczeństwa ruchu w obszarach zurbanizowanych wskazuje się wprowadzenie lub utrzymanie rezerw terenowych niezbędnych do realizacji kluczowych w tym zakresie zamierzeń inwestycyjnych, tj. rozbudowy i poprawy parametrów technicznych dróg wojewódzkich oraz powiatowych zlokalizowanych na obszarze gmin objętych Strategią.
2. Uwzględniając istniejące i planowane elementy infrastruktury transportowej, przeładunkowej i magazynowej, a także integrację systemów transportowych w odniesieniu do podstawowych środków transportu (kolejowy, drogowy, rowerowy), zasięgu obsługi (krajowy, regionalny, lokalny) oraz formy transportu (zbiorowy, indywidualny) wskazuje się centralne miejscowości gminne (Łopuszno, Krasocin, Słupia) do rozwoju funkcji logistycznych i realizacji międzygałęziowego węzła integrującego transport na obszarze objętych Strategią.
3. W celu zapewnienia dostępności do ośrodków obsługi skupiających funkcje usługowe (ośrodki gminne) oraz zwiększenia mobilności mieszkańców lokalne polityki przestrzenne powinny uwzględniać przywrócenie i usprawnienie powiązań komunikacyjnych miejscowości wiejskich z ośrodkami lokalnymi.

4. W ramach przeciwdziałania uciążliwościom akustycznym generowanym przez ruch komunikacyjny wskazuje się nie lokalizowanie (w lokalnych dokumentach planistycznych) funkcji wrażliwych na uciążliwości hałasu na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie głównych drogowych powiązań transportowych.
5. Za kluczowe zamierzenia inwestycyjne wpływające na poprawę funkcjonowania układu podstawowych powiązań elektroenergetycznych uznaje się poprawę stabilności zaopatrzenia w energię z wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych.
6. Wskazuje się na potrzebę koncentracji zabudowy z wyjątkiem funkcji „uciążliwych”.

▪ **w zakresie kształtowania terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej**

1. W celu ochrony terenów rolnych przed degradacją oraz minimalizowania negatywnych skutków ekonomicznych związanych z rozpraszaniem zabudowy, wskazuje się:
 - ograniczenie i zatrzymanie procesów urbanizacji poprzez zakaz wyznaczania nowych terenów zabudowy poza terenami istniejącego zainwestowania (dopuszcza się możliwość włączenia w granice tych terenów, nieruchomości lub ich części położonych pomiędzy zainwestowanymi nieruchomościami, stanowiącymi dopełnienie istniejących struktur zabudowy),
 - zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów rolnych (upraw polowych, łąk i pastwisk),
 - niwelowanie potencjalnych konfliktów przestrzennych poprzez kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową.
2. W celu ochrony walorów przestrzeni rolniczej
 - minimalizowanie negatywnego oddziaływania na krajobraz obiektów kubaturowych poprzez ograniczenie zajmowanej przez nie powierzchni oraz wysokości obiektów,
 - ochrona otwarcie widokowych i szerokich panoram przed zwartymi ciągami zabudowy zachowanie w dotychczasowym użytkowaniu gruntów nieleśnych posiadających walory przyrodnicze (np. łąki wewnątrz i na obrzeżach kompleksów leśnych),
 - utrzymanie istniejących warunków gruntowo-wodnych.
3. W ramach rozwoju gospodarki rybnej wskazuje się utrzymanie w użytkowaniu istniejących obiektów stawowych.

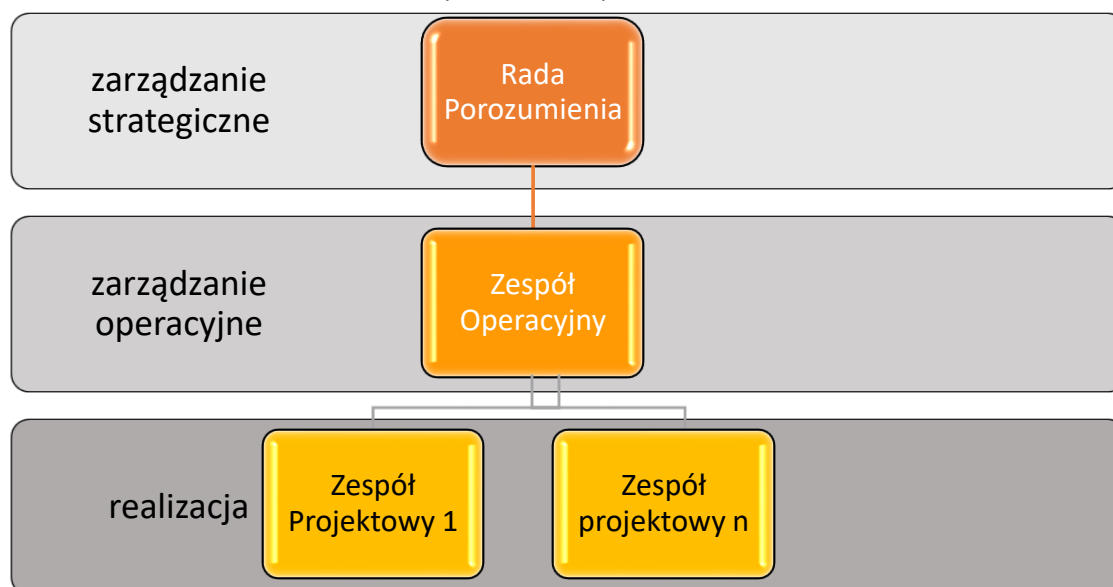
6. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii

Wdrożenie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego wymaga wypracowania mechanizmów umożliwiających sprawne współdziałanie zaangażowanych jednostek samorządu terytorialnego (gminy z terenu trzech powiatów). Nie mniej istotnym wymiarem jest ustanowienie płaszczyzny dialogu władz lokalnych (sygnatariuszy porozumienia) oraz partnerów społecznych i gospodarczych, aby zapewnić włączenie w realizację zapisów Strategii również przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz indywidualnych mieszkańców.

6.1 Struktura organizacyjna zarządzania Strategią

Partnerstwo nie posiada zinstytucjonalizowanej formy prawnej ani wyodrębnionej formalnie struktury organizacyjnej, tym samym działa w oparciu o **funkcjonalną strukturę organizacyjną**.

Ryc. 3. Schemat organizacyjny wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka

Źródło: opracowanie własne

Najwyższym organem decyzyjnym partnerstwa jest **Rada Porozumienia**. Podstawową rolą Rady jest budowanie klimatu współpracy między różnymi podmiotami na rzecz realizacji ustaleń Strategii, a także podejmowanie decyzji strategicznych dla rozwoju partnerstwa (jako obszaru i jako organizacji współpracy). Rada Porozumienia współpracuje na bieżąco z Zespołem Operacyjnym.

Posiedzenia Rady Partnerstwa odbywają się w razie wystąpienia potrzeby (niezwłocznie). Szczegóły funkcjonowania Rady Porozumienia określa samo porozumienie:

Tabela 17 Skład i zadania Rady Porozumienia

Skład	Najważniejsze zadania
Przedstawiciele władz wykonawczych wszystkich jednostek samorządu terytorialnego tworzących partnerstwo (wójtowie, burmistrz). Pracami Rady Partnerstwa kieruje przewodniczący.	• Opiniowanie i zatwierdzanie projektu Strategii. • Opiniowanie i zatwierdzanie projektów zawartych w Strategii. • Opiniowanie i zatwierdzanie projektów zmian Strategii. • Opiniowanie rozwiązań wdrożeniowych Strategii. • Opiniowanie i zatwierdzanie dokumentów niezbędnych w procesie przygotowania i wdrażania Strategii • Podejmowanie decyzji niezbędnych do bieżącego funkcjonowania struktur Porozumienia. • Określenie zasad finansowania realizacji Strategii. • Powoływanie członków Zespołu Operacyjnego. • Inicjowanie dodatkowych działań, porozumień i dokumentów rozwijających współpracę gmin. • Powoływanie i rozwiązywanie dodatkowych struktur roboczych służących realizacji strategii, np. zespołów roboczych dla poszczególnych projektów.

Źródło: opracowanie własne

Zarządzanie operacyjne powierzono **Zespołowi Operacyjnemu**. Zasadniczym zadaniem Zespołu Operacyjnego jest rozwijanie koncepcji projektowych zawartych w Strategii oraz realizacja projektów, koordynowanie działań podejmowanych przez poszczególnych partnerów, monitorowanie oraz informowanie o postępach we wdrażaniu Strategii. Ponadto Zespół proponuje optymalne ścieżki i mechanizmy osiągania opisanych w niej celów oraz zapewnienie wymiany informacji pomiędzy podmiotami bezpośrednio zaangażowanymi we wdrażanie ustaleń dokumentu.

Spotkania Zespołu odbywają się w razie wystąpienia potrzeby. Członkowie Zespołu współpracują na bieżąco z przedstawicielami pozostałych gmin i zapewniają ich zaangażowanie w przygotowane projekty wynikające ze Strategii.

Tabela 18. Skład i zadania Zespołu Operacyjnego

Skład	Najważniejsze zadania
Przedstawiciele urzędów gmin, wskazani przez wójtów Pracami Zespołu koordynacyjnego kieruje Lider Porozumienia	• Koordynacja opracowania i wdrażania Strategii. • Koordynacja współpracy między gminami – Stronami Porozumienia. • Współpraca z wykonawcą Strategii. • Koordynacja identyfikacji i realizacji projektów oraz zapewnienie komplementarności realizowanych zadań w ramach Porozumienia. • Monitorowanie wdrażania Strategii w oparciu o system wskaźników realizacji. • Przygotowanie raportów o realizacji strategii przekazywanych Radzie Porozumienia. • Bieżący kontakt z osobami odpowiedzialnymi za realizację projektów w ramach Strategii. • Roboczy kontakt z innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację Strategii. • Formułowanie „zasad działania” w przypadku, gdy takie zasady służą realizacji projektów. • Prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych skierowanych do interesariuszy. • Formułowanie wniosków i opinii dla Rady Porozumienia.

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na istotną rolę osób zajmujących się w poszczególnych urzędach pozyskiwaniem środków ze źródeł zewnętrznych zakłada się ich systematyczną **współpracę w ramach Zespołu Operacyjnego**.

W uzasadnionych przypadkach, dla projektów złożonych, wielowymiarowych i wieloletnich, Rada Porozumienia może podjąć decyzję o powołaniu operatora zarządzającego efektami projektu np. Zespół Szkół lub Centrum Kultury – zgodnie z zadaniami określonymi przy powołaniu tych jednostek.

Na każdym etapie wdrażania Strategii, wraz z jej rozwojem, rekomendowana jest stała **analiza funkcjonowania systemu organizacyjnego** i podjęcie decyzji kierunkowych o utrzymaniu bądź zmianach, np. reorganizacji Zespołu Operacyjnego, lub w kierunku dalszej instytucjonalizacji w celu poprawienia sprawności organizacyjnej, technicznej, koordynacyjnej, w tym również zmiany organizacyjne (formalne).

6.2 Aktualizacja strategii

Decyzja o aktualizacji Strategii podejmowana jest przez Radę Porozumienia. Proces może przyjąć formę:

- **aktualizacji systemowej**, gdzie zmiana dotyczy celów, rozwiązań dotyczących wdrażania i/lub monitorowania. Konieczność zmian wynika z wniosków z monitorowania oraz ewaluacji, analizy zmian sytuacji społeczno-gospodarczej lub innych o charakterze systemowym (zmiany prawne⁴, wytyczne programowe, itp.);
- **aktualizacji listy projektów**, która wynika z procesu wyłaniania projektów partnerskich oraz weryfikacji listy wskazanej w Strategii.

Przyjęto, iż w uzasadnionych przypadkach, **nie rzadziej niż raz w trakcie obowiązywania**, Strategia będzie przedmiotem kompleksowej i pogłębionej oceny wszystkich jej elementów, z uwzględnieniem aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, systemu finansowania, warunków formalnych i prawnych, i innych mających wpływ na jej efektywną realizację. Na podstawie przeprowadzonej analizy formułuje się wnioski będące podstawą do podjęcia decyzji strategicznych przez Radę Porozumienia, w zakresie utrzymania lub zmiany kierunków strategicznych.

Rada Partnerstwa podejmuje decyzję, a następnie ogłasza możliwość zgłaszania propozycji projektowych realizujących cele i kierunki działań. Zebrane propozycje poddawane są ocenie przez Zespół Operacyjny zgodnie z przyjętymi w Strategii kryteriami. Wyniki oceny przedstawiane są Radzie Porozumienia, która podejmuje decyzję o uzupełnieniu listy. Raz do roku (w drugim półroczu danego roku) Zespół Operacyjny dokonuje przeglądu stopnia realizacji projektów wskazanych w Strategii. Na podstawie informacji uzyskanych od koordynatorów gminnych - formułuje opinię dot. utrzymania bądź usunięcia projektu. Opinia przedstawiana jest Radzie Porozumienia, która podejmuje decyzję.

⁴ w szczególności wejście w życie ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027

6.3 Zmiana składu partnerstwa

Zmiana składu partnerstwa może nastąpić poprzez:

- **przystąpienie do partnerstwa nowego członka**
 - etap 1 : w tym przypadku zainteresowany podmiot składa do przewodniczącego Rady Porozumienia wniosek o dołączenie do partnerstwa,
 - etap 2: jednomyślna decyzja Rady Porozumienia odnośnie przyjęcie nowego członka,
 - etap 3 : uchwały o zmianie porozumienia zatwierdzone przez Rady Gmin,
 - etap 4: podpisanie aneksu do porozumienia,
 - etap 5: aktualizacja Strategii Ponadlokalnej.
- **rezygnację partnera ze współpracy**
 - etap 1: w tym przypadku członek partnerstwa składa do przewodniczącego Rady Porozumienia deklarację o rezygnacji z członkostwa w partnerstwie,
 - etap 2: uchwała Rady Porozumienia o przyjęciu rezygnacji członka porozumienia,
 - etap 3: uchwały o zmianie porozumienia zatwierdzone przez Rady Gmin,
 - etap 4: podpisanie aneksu do porozumienia,
 - etap 5: aktualizacja Strategii Ponadlokalnej.
- **usunięcie partnera**
 - etap 1: W przypadku uporczywego uchylania się od obowiązków przez okres minimum jednego roku (brak uczestnictwa w posiedzeniach Rady Porozumienia, brak lub nikłe zaangażowanie pracowników w działania Zespołu Operacyjnego) Rada Porozumienia może wezwać partnera do zaangażowania w działania partnerstwa wyznaczając 3 miesięczny termin.
 - etap 2: uchwała Rady Porozumienia o usunięciu członka porozumienia,
 - etap 3: uchwały o zmianie porozumienia zatwierdzone przez Rady Gmin,
 - etap 4: podpisanie aneksu do porozumienia,
 - etap 5: aktualizacja Strategii Ponadlokalnej.

6.4 Funkcja strategii terytorialnej w realizacji polityk rozwojowych partnerów

Niniejsza strategia wpisuje się w założenia polityki rozwojowej Województwa Świętokrzyskiego, która zakłada szczególne wsparcie dla Obszarów Strategicznej Interwencji oraz partnerstw o charakterze ponadgminnym.

Niniejsza Strategia ponadlokalna:

- określa cele i projekty wspólne dla sygnatariuszy porozumienia, nie odbierając jednocześnie prawa do stanowienia polityki lokalnej przez poszczególne gminy. Niemniej Strategia Ponadlokalna jest brana pod uwagę przy przygotowaniu dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym (strategia rozwoju gminy, plan gospodarki niskoemisyjnej, itp.), dokumentów planistycznych oraz finansowych (WPF);
- jest bazą dla przygotowywania wspólnych stanowisk o charakterze lobbystycznym, konsultacyjnym;
- jest podstawą w negocjowaniu wsparcia z różnych dostępnych źródeł oraz włączania się w inicjatywy o charakterze regionalnym czy ponadregionalnym (współpraca z obszarami z regionów sąsiedzkich).

7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Planowanie strategiczne jest ciągłym procesem i aby osiągnąć zamierzone wyzwania strategiczne wymagane jest **stworzenie efektywnych mechanizmów** gwarantujących konsekwentne i skuteczne wdrażanie, **monitorowanie** i ewaluację efektów Strategii. Systematyczne gromadzenie danych pozwala na:

- wczesne dostrzeganie ewentualnych zagrożeń dla realizacji zaplanowanych działań;
- dokonanie oceny skuteczności prowadzonej polityki oraz
- przygotowanie rekomendacji dotyczących dokonania zmian przyjętych założeń strategicznych.

W proces monitorowania zostaną zaangażowane wskazane organy partnerstwa (Rada Porozumienia oraz Zespół Operacyjny). Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii) oraz interesariusze (jako głos doradczy).

7.1 Wskaźniki realizacji strategii

Dla każdego z celów strategicznych określono zestaw wskaźników, za pomocą których możliwe będzie monitorowanie postępu w jego osiąganiu, a także ocena stopnia satysfakcji partnerstwa z poziomu i szybkości obserwowanych zmian.

Tabela 19. Wskaźniki monitorowania Strategii

Wskaźnik	Jednostka miary	Rok dla wartości bazowej	Wartość bazowa			Oczekiwany trend	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
			Krasocin	Łopuszno	Słupia Konecka			
Liczba ludności ogółem	osoba	2021	10 270	8 787	3 064	Zmniejszenie spadku	GUS	Raz w roku
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców	osoba	2021	575	909	1 385	spadek	GUS	Raz w roku
Porady lekarskie ogółem	szt.	2021	31 713	24 626	12 685	wzrost	GUS	Raz w roku
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (3–6 lat)	%	2021	79,9	85,4	81,4	powyżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Odsetek dzieci w żłobkach (do 3 lat)	%	2021	12,8	18,7	0,0	powyżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	szt.	2021	1118	950	731	powyżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	szt.	2021	1148	835	224	wzrost	GUS	Raz w roku
Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	2022	0	0	0	wzrost	Dane własne JST	Raz w roku
Liczba podmiotów realizujących inwestycje na terenach inwestycyjnych	szt.	2022	0	0	0	wzrost	Dane własne JST	Raz w roku
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	%	2021	4,9	7,0	3,6	poniżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków użyteczności publicznej	szt.	2022	0	0	0	wzrost	Dane własne JST	Raz w roku
Liczba wspartych obiektów infrastruktury rekreacyjno-sportowej	szt.	2022	0	0	0	wzrost	Dane własne JST	Raz w roku

Wskaźnik	Jednostka miary	Rok dla wartości bazowej	Wartość bazowa			Oczekiwany trend	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
			Krasocin	Łopuszno	Słupia Konecka			
Budynki mieszkalne podłączone do wodociągów w % do ogółu budynków	%	2021	92,0	96,3	89,5	powyżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Udział ludności korzystających z wodociągu	%	2021	92,7	98,9	86,9	powyżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji w % do ogółu budynków	%	2021	56,0	11,8	0,0	powyżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Udział ludności korzystających z kanalizacji	%	2021	59,0	16,1	0,0	powyżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.	2022	0	0	0	wzrost	dane JST	Raz w roku
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	2021	36,3	38,3	31,1	powyżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Masa wytworzonych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca	kg	2021	194	162	236	poniżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	2021	28,7	27,4	40,9	poniżej wartości dla WŚ	GUS	Raz w roku
Długość dróg rowerowych	km	2021	2,6	6,9	0,0	wzrost	GUS	Raz w roku
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	2022	0	0	0	wzrost	dane JST	Raz w roku
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych	szt.	2022	0	0	0	wzrost	dane JST	Raz w roku

Wskaźnik	Jednostka miary	Rok dla wartości bazowej	Wartość bazowa			Oczekiwany trend	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
			Krasocin	Łopuszno	Słupia Konecka			
obszarach								
Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	2022	0	0	0	wzrost	dane JST	Raz w roku
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków użyteczności publicznej	szt.	2022	0	0	0	wzrost	dane JST	Raz w roku
Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych zbiorników retencyjnych, retencyjno-rekreacyjnych	szt.	2022	0	0	0	wzrost	dane JST	Raz w roku
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	2022	0	0	0	wzrost	dane JST	Raz w roku

7.2 Monitorowanie procesu wdrażania strategii

Za monitorowanie realizacji strategii odpowiada Rada Porozumienia. Niezbędne dane będą gromadzone przez Zespół Operacyjny, częściowo samodzielnie, częściowo poprzez informacje przekazywane przez koordynatorów gminnych. Jednocześnie Zespół Operacyjny jest odpowiedzialna za zarządzanie ryzykiem, tj. identyfikację faktycznych i potencjalnych ryzyk, wraz z określaniem ich prawdopodobieństwa wystąpienia oraz skutków następstw (istotności).

W celu operacjonalizacji powyższych założeń zakłada się opracowywanie **raportów o stanie realizacji Strategii (w połowie jej realizacji)**, zawierających:

- informacje na temat postępów w realizacji projektów (wzór karty monitoringu projektu wypełnianej przy realizacji każdego projektu zostanie wypracowany przez Zespół Operacyjny i będzie uwzględniał wskaźniki określone w Strategii);
- informacje na temat wskaźników realizacji celów strategicznych;
- informacje na temat kontekstu realizacji *Strategii* w danym roku (np. zmian systemowych, przyczyn opóźnień realizacji działań, zmian organizacyjnych partnerstwa) z elementami oceny bieżącej;
- przegląd dostępnych **źródeł finansowania** aktualizowanych z uwagi na ich zmienność i dostępność;
- podsumowanie z **rekomendacjami** dotyczącymi następnego okresu.

Raport będzie sporządzany przez Zespół Operacyjny. Po przedyskutowaniu wyników Rad Partnerstwa będzie go zatwierdzać i przekazywać do publicznej wiadomości.

Raport będzie przygotowywany w czasie umożliwiającym wykorzystanie danych do opracowania raportów o stanie gmin.

Wnioski płynące z raportu (monitoringu) będą stanowiły podstawę do **ewentualnej aktualizacji strategii** poprzez modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych, w tym dokonywanie korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań.

7.3 Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Istotnym elementem procesu zarządzania strategicznego jest **ocena wdrażania strategii**, w tym analiza osiągniętych zamierzeń i rezultatów oraz ich wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą partnerstwa. W procesie ewaluacji kluczowy jest komentarz i pogłębiona refleksja na temat skuteczności podjętych działań z perspektywy czasu oraz możliwych sugestii i praktyk na przyszłość.

Ewaluacja zostanie przeprowadzona:

- **w połowie okresu realizacji strategii** (mid-term). Jej przedmiotem będzie ocena dotychczas podjętych działań na rzecz osiągania celów strategii;
- **na zakończenie okresu obowiązywania strategii** (ex-post). Jej przedmiotem będzie ocena długoterminowych efektów wdrażania strategii ponadlokalnej oraz rekomendacje dla kolejnej edycji dokumentu strategicznego dla partnerstwa.

Przedmiotem ewaluacji będzie przede wszystkim stopień osiągnięcia celów strategicznych, skuteczność osiągania rezultatów bezpośrednich, wpływ na środowisko społeczno-gospodarcze oraz głębokości zmian (trwałości). W systemie oceny uwzględnia się stosowanie poniższych kryteriów oceny:

- **Skuteczność** - kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele dokumentu opracowane na etapie planowania,
- **Efektywność** - kryterium, które pozwala ocenić stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów, czyli określić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów,
- **Użyteczność** - kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie strategii odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej,
- **Trafność** - kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele określone w strategii odpowiadają potrzebom wskazanym w odniesieniu do obszaru partnerstwa.
- **Trwałość** - kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem strategii będą nadal widoczne po zakończeniu jej realizacji.

Za ewaluację Strategii odpowiada Rada Porozumienia. Jej wyniki są poddawane omówieniu, m.in. z partnerami społecznymi, w celu uzyskania uwag i rekomendacji. Niezbędne dane wyjściowe są gromadzone przez Zespół Operacyjny i przekazywane do Rady Porozumienia.

8. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Zgodnie z prawem⁵ podmiotami uprawnionymi na poziomie lokalnym do prowadzenia polityki rozwoju są władze gmin. Jednak przygotowanie dokumentów strategicznych, których zapisy będą oddziaływały na ogół społeczeństwa, wymaga **udziału mieszkańców**. Partycypacja społeczna pozwala na udoskonalenie przygotowywanej polityki, a następnie uzyskanie lepszych efektów jej realizacji, ponieważ:

- pozwala na trafniejsze określenie potrzeb, potencjałów i wyzwań, które bardzo często „wymykają się” statystyce publicznej oraz danym o charakterze ilościowym;
- pozwala na poznanie oczekiwań i preferencji mieszkańców, celów ich działań, punktów widzenia i na tej podstawie pozwalają na hierarchizację działań kluczowych dla całej społeczności;
- daje poczucie sprawczości mieszkańcom, co zachęca do zwiększonej integracji, aktywności i kreatywności;
- daje poczucie „uwspólnienia” celów, a nawet współodpowiedzialności za przygotowaną politykę, co zapewnia włączenie się mieszkańców w realizację jej postanowień, a przynajmniej ogranicza potencjalne konflikty;
- sprzyja wzrostowi świadomości społecznej na temat celów i zasadności działań podejmowanych przez władze lokalne;
- stanowi element edukacyjny dla społeczności lokalnej wpływając na budowanie relacji opartej na otwartości, poszanowaniu poglądów i potrzeb wszystkich mieszkańców;
- zapewnia informowanie mieszkańców nie tylko na temat planów, ale i efektów realizowanych działań.

Przygotowanie i realizacja niniejszej *Strategii* zakłada współuczestnictwo interesariuszy, czyli partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji. Ich udział został przewidziany w całym procesie strategicznym oraz w różnych formach. Przedstawia je poniższy schemat:

⁵ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

Ryc. 4. Partycypacja społeczna na poszczególnych etapach procesu strategicznego

Źródło: Opracowanie własne

8.1 Partycypacja społeczna na etapie przygotowania strategii

Przyjęty partycypacyjno-ekspercki tryb prac sprawił, że partnerzy społeczno-gospodarczy byli włączeni w proces tworzenia dokumentów na każdym etapie. Po opinię społeczeństwa sięgano wielokrotnie używając różnych form współdziałania i tworzenia relacji. Z uwagi na sytuację pandemiczną ograniczono wachlarz technik bezpośredniego kontaktu z mieszkańcami, które zazwyczaj są wykorzystywane dla zapewnienia jak najpełniejszej partycypacji.

8.1.1 Faza diagnostyczna

Na początku tego etapu przedstawiciele partnerstwa zidentyfikowali kluczowych interesariuszy, których wiedzę, doświadczenie i znajomość lokalnych uwarunkowań miały wspomóc działania analityczne zespołu przygotowującego diagnozę oraz Strategię. W grupie tej znaleźli się reprezentanci m.in. sektora publicznego, liderzy organizacji pozarządowych oraz lokalne autorytety. Pozwoliło to na uzyskanie **zróżnicowanych ocen i opinii** od reprezentantów kluczowych środowisk w zakresie rozwoju partnerstwa.

„**Diagnoza strategiczna**”, poza danymi statystycznymi i pochodzącymi ze źródeł administracyjnych, uzupełniony został informacjami o charakterze jakościowym.

W ramach tej fazy odbyły się 3 spotkania strategiczne (w każdej z gmin) podzielone na panele tematyczne (gospodarka, sprawy społeczne, środowisko i przestrzeń). Ich celem była:

- weryfikacja jakościowa wstępnych wniosków diagnostycznych, określenie głównych problemów i wyzwań, a także przyczyn ich występowania;

- uzyskanie propozycji działań, które należy podjąć (zostały one następnie wykorzystane do określenia kierunków rozwoju).

Kolejną formą konsultacji było - **badanie opinii liderów – rozmowy z władzami gmin**. Jej celem było dokonanie analizy powiązań funkcjonalnych na terenie partnerstwa;

- weryfikacja opinii władz lokalnych;
- określenie atutów i problemów rozwojowych obszaru oraz niezbędnych działań;
- opinie zostały wykorzystane przy planowaniu kierunków rozwoju.

Fazę tę zakończyło zamieszczenie na stronach internetowych partnerów komunikatu zachęcającego do zgłaszania uwag do Diagnozy. Mieszkańcy mieli możliwość zgłoszenia uwag za pomocą dedykowanego formularza. Strona społeczna nie zgłosiła uwag.

8.1.2 Faza koncepcyjna

Włączenie mieszkańców na etapie przygotowania dokumentu Strategii pozwoliło **przygotować propozycje misji, wizji i celów strategicznych**, a następnie uzyskać ich społeczną akceptację. Partnerzy społeczno-gospodarczy wnieśli również znaczący wkład do dyskusji nad proponowanymi **koncepcjami projektowymi**.

Etap 1 - Spotkania (warsztaty) strategiczne

Spotkanie poświęcone zaprezentowaniu wizji, misji i celów strategii, a także wypracowaniu koncepcji projektów zintegrowanych. Spotkanie podzielone na panele tematyczne. Dodatkowe cele:

- uzyskanie akceptacji społecznej dla propozycji wizji i celów strategicznych;
- uzupełnienie, weryfikacja i usystematyzowanie działań określonych we wstępnych propozycjach projektowych (tym sposobem uzyskano koncepcje bardziej złożone, zintegrowane),
- sformułowanie nowych koncepcji projektowych, bazujących na diagnozie oraz wiedzy interesariuszy.

Etap 2 - Upublicznienie projektu Strategii

W dniu 22.06.2022 r. zamieszczono na stronach internetowych partnerów komunikat zachęcający do zgłaszania uwag wraz z projektem *Strategii*. Mieszkańcy mieli możliwość zgłoszenia uwag za pomocą dedykowanego formularza. Poza tym projekt Strategii przesłano do:

- sąsiednich gmin tj. Fałków, Ruda Maleniecka, Radoszyce, Mniów, Strawczyn, Piekoszków, Małogoszcz, Włoszczowa, Kluczewsko, Przedbórz,
- zarządu powiatów: kieleckiego, koneckiego i włoszczowskiego,
- związków gmin: Związek Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego, Staropolski Związek Gmin i Miast,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie,

- partnerów społecznych: LGD „Nad Czarną i Pilicą”

Zgodnie z art. 48 ust. 1, 3 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 ze zm.) projekt dokumentu przekazano także do konsultacji z:

- Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Kielcach,
- Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym w Kielcach.

Zgodnie z art. 10g ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2022, poz. 559) Gmina Łopuszno jako lider porozumienia wystąpił do Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z prośbą o wydanie opinii dla projektu dokumentu pn. **Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka do roku 2030** dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

W dniu 21.06.2022r. w budynku Urzędu Gminy Słupia odbyło się otwarte spotkanie konsultacyjne projektu Strategii m.in. dla przedstawicieli samorządów.

Poza organizacją spotkań i konsultacji on-line przez cały czas prowadzona była **akcja informacyjna**. Każdy z samorządów utworzył na swojej stronie internetowej dedykowaną zakładkę dot. Strategii Ponadlokalnej. Mieszkańcy byli informowani o działaniach podejmowanych w ramach przygotowania Diagnozy Strategicznej oraz Strategii, postępach prac, wynikach przeprowadzonych działań konsultacyjnych, a także byli zachęceni do aktywnego udziału we wspólnym tworzeniu dokumentów.

W trakcie prowadzonych prac wykorzystywane były różne **kanały dotarcia z informacjami do mieszkańców**. O głównych działaniach i postępach prac mieszkańcy byli informowani poprzez komunikaty zamieszczane na stronach internetowych partnerów, a także informacje na profilach w mediach społecznościowych prowadzonych przez poszczególnych wójtów/burmistrzów. Informacje nt. podejmowanych działań pojawiały się również podczas audycji w Radiu Kielce.

8.2 Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii i oceny efektów strategii

Zgodnie z prawem⁶ podmiotami uprawnionymi na poziomie lokalnym do prowadzenia polityki rozwoju są władze gmin. Przygotowanie dokumentów strategicznych (czy to strategii lokalnej czy ponadlokalnej), których zapisy będą oddziaływały na ogół społeczeństwa, wymaga udziału mieszkańców. Partycypacja społeczna pozwala na:

- trafniejsze określenie potrzeb, potencjałów i wyzwań, które bardzo często „wymykają się” statystyce publicznej oraz danych o charakterze ilościowym,
- poznanie oczekiwań i preferencji mieszkańców, celów ich działań, punktów widzenia i na tej podstawie przyjęcie hierarchii działań kluczowych dla całej społeczności,
- daje poczucie sprawczości mieszkańcom, co zachęca do zwiększonej integracji, aktywności i kreatywności;
- daje poczucie „wspólnienia” celów, a nawet współodpowiedzialności za przygotowaną politykę, co zapewnia włączenie się mieszkańców i interesariuszy w realizację jej postanowień, a przynajmniej ogranicza potencjalne konflikty;
- sprzyja wzrostowi świadomości społecznej na temat celów i zasadności działań podejmowanych przez władze lokalne;
- stanowi element edukacyjny dla społeczności lokalnej wpływając na budowanie relacji opartej na otwartości, poszanowaniu poglądów i potrzeb wszystkich mieszkańców;
- zapewnia informowanie mieszkańców nie tylko na temat planów, ale i efektów realizowanych działań.

Przygotowanie i realizacja niniejszej *Strategii* zakłada współuczestnictwo interesariuszy, czyli partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie m.in. działających na rzecz ochrony środowiska czy promowania włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnością, równości płci i niedyskryminacji. Ich udział został przewidziany w całym procesie strategicznym w różnych formach.

Partycypacja społeczna na etapie przygotowania strategii

Przyjęty partycypacyjno-eksperymentalny tryb prac sprawił, że partnerzy społeczno-gospodarczy byli włączeni w proces tworzenia dokumentów na każdym jego etapie. Po opinię społeczeństwa sięgano wielokrotnie używając różnych form współdziałania i tworzenia relacji. Z uwagi na sytuację pandemiczną na etapie Diagnozy - ograniczono wachlarz technik bezpośredniego kontaktu z mieszkańcami.

Etap 1 Faza diagnostyczna

Na początku tego etapu przedstawiciele partnerstwa zidentyfikowali kluczowych interesariuszy, których wiedza, doświadczenie i znajomość lokalnych uwarunkowań miały

⁶ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

wspomóc działania analityczne zespołu przygotowującego diagnozę oraz *Strategię*. W grupie tej znaleźli się reprezentanci m.in. sektora publicznego, liderzy organizacji pozarządowych oraz lokalne autorytety. Pozwoliło to na uzyskanie zróżnicowanych ocen i opinii od reprezentantów kluczowych środowisk w zakresie rozwoju partnerstwa.

„Diagnoza strategiczna”, poza danymi statystycznymi pochodzącymi ze źródeł administracyjnych, uzupełniona została informacjami o charakterze jakościowym zebranymi podczas konsultacji on-line oraz spotkań w ramach Zespołu Operacyjnego i Rady Porozumienia. Ich celem była:

- weryfikacja jakościowa wstępnych wniosków diagnostycznych,
- określenie głównych problemów i wyzwań, a także przyczyn ich występowania;
- uzyskanie propozycji działań, które należy podjąć (zostały one następnie wykorzystane do określenia kierunków rozwoju).

Kolejną formą konsultacji było - badanie opinii liderów – rozmowy z władzami gmin. Jej celem było dokonanie analizy powiązań funkcjonalnych na terenie partnerstwa:

- weryfikacja opinii władz lokalnych,
- określenie atutów i problemów rozwojowych obszaru oraz niezbędnych działań.

Fazę tę zakończyło zamieszczenie na stronach internetowych gmin komunikat zachęcający do zgłaszania uwag do Diagnozy za pomocą dedykowanego formularza. Uwagi, który zgłoszono zostały uwzględnione.

Etap 2 Projekt dokumentu Strategii

Włączenie mieszkańców na tym etapie przygotowania dokumentu *Strategii* pozwoliło **przygotować propozycje wizji, misji, celów strategicznych i operacyjnych**, a następnie uzyskać ich akceptację społeczną. Partnerzy społeczno-gospodarczy wnieśli również znaczący wkład do dyskusji nad proponowanymi **konceptcjami projektowymi**.

Rodzaj konsultacji: spotkania strategiczne

Spotkania strategiczne poświęcone zostały zaprezentowaniu wizji, misji i celów *Strategii*, a także wypracowaniu koncepcji projektów zintegrowanych. Celem spotkań było:

- uzyskanie akceptacji społecznej dla propozycji wizji i celów strategicznych;
- uzupełnienie, weryfikacja i usystematyzowanie działań określonych we wstępnych propozycjach projektowych (tym sposobem uzyskano koncepcje bardziej złożone, zintegrowane),
- sformułowanie nowych koncepcji projektowych, bazujących na diagnozie oraz wiedzy interesariuszy.

Spotkania te były otwarte dla wszystkich zainteresowanych i odbyły się w dniach:

- 01.06.2021r. w Urzędzie Gminy w Krasocinie,
- 21.06.2022r. w Urzędzie Gminy Słupia,
- 02.12.2021r. w Urzędzie Gminy Łopuszno.

Rodzaj konsultacji - upublicznienie projektu Strategii

W dniach 22 czerwca 2022 do 7 lipca 2022r. zamieszczono na stronach internetowych gmin projekt *Strategii* wraz z formularzem uwag. Zgłoszone uwagi uwzględniono. Kolejne konsultacje dokumentu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko przeprowadzono w dniach 25 marca 2025r. do 9 maja 2025r.

Konsultacje wynikające z ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju

Kolejną formą konsultacji *Strategii* było zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057) przekazanie jej do konsultacji i/lub wydania opinii przez:

ościenne (sąsiadujące) samorządy (10 gmin)	Fałków, Ruda Maleniecka, Radoszyce, Przedbórz, Mniów, Małogoszcz, Strawczyn, Piekoszków, Kluczewsko, Włoszczowa
samorząd powiatu	jędrzejowskiego, kieleckiego, koneckiego
zarząd województwa	świętokrzyskiego
Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	w Kielcach
Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny	w Kielcach
organizacje pozarządowe	Lokalne Grupy Działania
związki gmin i stowarzyszenia, do których należą gminy	Gminy należy do: - Związku Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego ⁷ , - Lokalnej Grupy Rybackiej „Między Nidą a Pilicą” ⁸ , - Świętokrzyskiej Rybackiej Lokalnej Grupy Działania ⁹ - Lokalna Grupa Działania „Nad Czarną i Pilicą” ¹⁰
przedsiębiorcy	Projekt Strategii opublikowano na stronach internetowych gmin w dniach 22.06.2022-07.07.2022 oraz odbyły się spotkania konsultacyjne w dniach 22, 23 i 24.06.2022r.

⁷ Uchwała Rady Gminy Krasocin nr XLI/183/06 z dn. 22.03.2006 r.

⁸ Uchwała Rady Gminy Krasocin nr XXXI/153/09 z dn. 09.09.2009 r.

⁹ Uchwała Rady Gminy Krasocin nr V/38/15 z dn. 03.03.2015 r.

¹⁰ Uchwała Rady Gminy Krasocin nr XVI/70/08 z dn. 17.01.2008 r.

mieszkańcy

Projekt Strategii opublikowano na stronach internetowych gmin w dniach 22.06.2022-07.07.2022 oraz odbyły się spotkania konsultacyjne w dniach 22, 23 i 24.06.2022r. Konsultacje Strategii Ponadlokalnej wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko odbyły się od 25.03.2025 do 09.05.2025r.

Partycypacja społeczna na etapie realizacji Strategii i ocena jej efektów

Zmieniające się uwarunkowania - zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne, powodują konieczność modyfikacji zaplanowanych działań. Tak jak w przypadku etapu przygotowania Strategii tak i na etapie jej realizacji zakłada się partycypację społeczną.

Głównym ciałem formalnym, które będzie swoistym łącznikiem pomiędzy Radą Porozumienia a mieszkańcami są Rady Gmin. To podczas ich obrad (transmitowanych on-line) radni, sołtysi i mieszkańcy będą mogli dowiedzieć się o postępach w realizacji Strategii, zgłosić swoje pomysły i wnioski. Szczególnym momentem do dyskusji będzie omówienie Raportów o Stanie Gmin w ramach, których będą odnotowane informacje nt. realizacji Strategii Ponadlokalnej.

W okresie po uchwaleniu *Strategii* planuje się kontynuowanie następujących działań:

1 działania informacyjne partnerstwa:

- informacje zamieszczane na stronach internetowych gmin oraz w social mediach,
- informacje w materiałach drukowanych (np. biuletyny gminne),
- współpraca z lokalnymi mediami.

2 spotkania, warsztaty i debaty:

- spotkania Rady Porozumienia z przedsiębiorcami, rolnikami, organizacjami pozarządowymi; spotkania te umożliwią dyskusję na tematy bieżące, ale również na temat kierunków rozwoju partnerstwa;
- dyskusje nad raportami o stanie gminy, których elementem będzie również informacja o stanie realizacji strategii ponadlokalnej,
- dyskusje podczas organizowanych spotkań (np. sołeckich).

3 badania opinii i gromadzenie informacji:

- organizowanie badań ankietowych na temat oceny procesów, które zaszły na obszarze partnerstwa w trakcie wdrażania *Strategii*,
- okresowe badania opinii mieszkańców dotyczące oceny efektów realizowanych projektów,

- zbieranie opinii o realizacji *Strategii* zgłaszanych różnymi kanałami, zarówno do przedstawicieli poszczególnych partnerów (samorządów), jak i bezpośrednio do organów partnerstwa.

4 włączenie w działania:

- możliwość zgłaszania pomysłów na nowe projekty,
- włączanie się mieszkańców w dyskusje dotyczące projektowania szczegółowych rozwiązań w ramach wybranych projektów (np. urządzanie przestrzeni publicznych),
- system zbierania, selekcji i wsparcia realizacji wartościowych przedsięwzięć lokalnych wzmacniających efekty realizacji projektów strategicznych (np. partnerski budżet obywatelski dla całego obszaru Strategii).

Dla poszerzenia dialogu nt. stojących przed porozumieniem wyzwań i dla nadania im wymiaru ponadlokalnego, a nawet ponadregionalnego, rekomenduje się organizację cyklicznego wydarzenia poświęconego wdrażaniu strategii ponadlokalnej.

9. Źródła finansowania

Cele strategiczne i operacyjne, opracowane w ramach niniejszej *Strategii*, które stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, mogą być finansowane z dochodów własnych gmin oraz ze środków zewnętrznych. Wśród tych ostatnich wyróżnić możemy m.in. środki:

- Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027,
- Wspólnej Polityki Rolnej (WPR 2021-2027),
- Krajowego Planu Odbudowy (KPO),
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Rządowego Funduszu Inicjatyw Lokalnych,
- Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
- Wojewody Świętokrzyskiego,
- Marszałka Województwa Świętokrzyskiego,
- Powiatowych Urzędów Pracy,
- pożyczki i kredyty bankowe.

W rozdziale 3 przy poszczególnych kierunkach działań przypisano także możliwe źródła finansowania poszczególnych projektów. Jednocześnie nowy okres programowania środków unijnych stwarza możliwość pozyskania przez Gminy Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka dotacji na działania służące *stricte* realizacji celów zawartych w przedmiotowym dokumencie strategicznym. Wykorzystanie tej możliwości w istotnym stopniu uzależniona jest od aktywności władz poszczególnych samorządów i ich aktywności w pozyskiwaniu nowych środków zewnętrznych.

Poniżej prezentujemy krótki opis poszczególnych programów mogących stanowić źródło finansowania projektów opisanych w *Strategii*:

Instrumenty wynikające z polityk rozwojowych Unii Europejskiej

Samorządy i ich interesariusze będą mogli korzystać z instrumentów przygotowywanych na nową perspektywę finansową 2021-2027, a w przypadku PROW z dodatkowej puli wynikającej z wydłużenia horyzontu realizacji tego programu.

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)**

Następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Łączna kwota budżetu przeznaczona na inwestycje i przedsięwzięcia w ramach programu wynosi prawie 29,3 mld euro. W tym z Funduszy Unii Europejskiej na

realizację całego programu przewidziano kwotę ok. 24,2 mld euro, z czego ok. 11,3 mld euro z FS i 12,9 mld euro z EFRR.

- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)**

Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Planowany budżet UE to ok 7,9 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)**

Następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia. Budżet programu to 21,7 mld zł z czego wkład UE 18 mld zł.

- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)**

Program jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców. Planowany budżet z programu to ok. 2 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)**

jako jedyny program ponadregionalny, realizowany będzie w Polsce po raz trzeci. Zakres wsparcia obejmuje wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, rozwój i modernizację systemu dystrybucji energii, adaptację do zmian klimatu i ochronę przyrody, zrównoważoną mobilność miejską, gospodarkę o obiegu zamkniętym, zwiększenie dostępności transportowej (drogowej i kolejowej), miejsca aktywności społecznej oraz produkty turystyczne, wsparcie podmiotów świadczących usługi sanatoryjne/uzdrowiskowe. Budżet programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027 wyniesie 12 miliardów 428 milionów złotych (2,65 miliarda euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego).

- **Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego**

Na poziomie regionalnym środki polityki spójności będą dostępne w ramach kontynuacji dotychczasowych Regionalnych Programów Operacyjnych. Zaangażowanie środków UE w ten program wyniesie 1,456 mld euro, z czego 1,051 mld euro ze środków EFRR, a 405 mln euro ze środków EFS+.

- **Programy dedykowane obszarom wiejskim**

Na nową perspektywę finansową przygotowywany jest Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, który zgodnie z założeniami Wspólnej Polityki Rolnej będzie koncentrował się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego (w szczególności w sektorze owoców i warzyw) oraz działaniom związanym z oddziaływaniem rolnictwa na klimat i środowisko. Budżet Planu Strategicznego w latach 2023–2027 to ponad 25 mld euro, z czego na płatności bezpośrednie przeznaczonych zostanie ponad 17 mld euro.

- **Krajowy Plan Odbudowy (KPO) przygotowywany na podstawie Europejskiego Planu Odbudowy**

przeznaczony na zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w wybranych obszarach.

Inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego (np. **Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa, Interreg**) lub dostępne na podstawie umów międzynarodowych (**Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego**).

Instrumenty finansowane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych krajowych środków publicznych

Poza środkami wsparcia UE samorządy i ich interesariusze (m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy) będą mogli ubiegać się o dofinansowanie działań w ramach dostępnych instrumentów krajowych. Do najważniejszych należą:

- **Rządowy Fundusz Polski Ład:** Program Inwestycji Strategicznych, mający na celu bezzwrotne dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce;
- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg,** w ramach którego finansowane będą projekty związane z budową, przebudową, remontem dróg powiatowych lub dróg gminnych oraz przebudową dróg wewnętrznych, które po uzyskaniu właściwych parametrów technicznych będzie można zaliczyć do odpowiedniej kategorii dróg publicznych;
- **Program Rozwoju Elektromobilności,** w ramach którego finansowane będą projekty związane z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych;

- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych** – to instrument wsparcia samorządów, które będą mogły realizować inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego;
- **Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych**, w ramach którego rządowe środki trafiają do gmin, powiatów i miast w całej Polsce m.in.: na inwestycje ważne dla społeczności lokalnych;
- pozostałe programy finansowane z budżetu państwa, m.in.: w zakresie ochrony środowiska - realizowane przez NFOŚiGW, właściwy WFOŚiGW; w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi – realizowane przez PFRON, a także **Program Senior+**, **Program „Aktywni+” na lata 2021-2025**; w zakresie kultury, itd.

Wskazane powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom, z uwagi na aktualnie opracowywaną nową perspektywę finansowania 2021-2027, czas realizacji projektów nastąpi w latach 2024-2029. Tym samym należy zakładać, że w tym okresie pojawią się również inne programy dofinansowujące skierowane na rozwój inwestycji w samorządach. Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach Strategii wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków. W związku z powyższym zakłada się bieżące monitorowanie źródeł finansowania przez pracowników poszczególnych urzędów, co daje gwarancje ciągłej aktualizacji i dostosowywania najlepszych źródeł finansowych do realizacji zamierzonych inwestycji.

10. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030 nie jest jedynym opracowaniem, które dotyczy planowania strategicznego na obszarze gmin objętych strategią. Samorządy te posiadają kilka innych dokumentów dotyczących różnych sfer rozwoju określających sposoby, które mają sprzyjać ich osiągnięciu. Ważnym elementem jest umiejętne współgranie tych opracowań ze sobą. Wzajemna komplementarność Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030 z innymi dokumentami strategicznymi zarówno lokalnymi jak i ponadlokalnymi, krajowymi ma podnieść efektywność podejmowanych w jego ramach działań, a dodatkowo podnosi znacznie jego ogólną wartość oraz prawdopodobieństwo realizacji. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego jest powiązana i zgodna z niżej wymienionymi dokumentami:

- Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Krasocin na lata 2016-2023,
- Program Rewitalizacji Gminy Łopuszno na lata 2016-2023,
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Słupia (Konecka) na lata 2016-2023,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.,
- Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ ,
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS),
- Plan Gospodarowania Wodami na Obszarze Dorzecza Wisły,
- Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju.

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Krasocin na lata 2016-2023

Program Rewitalizacji Gminy Łopuszno na lata 2016-2023

Program Rewitalizacji Gminy Łopuszno na lata 2016-2023 precyzuje działania planowane do wykonania na lata 2016-2023. PR określa cztery cele strategiczne z odpowiadającymi im celami operacyjnymi:

Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez zwiększenie potencjału turystycznego:

- Stworzenie warunków przyjaznych biznesowi;
- Rozwój infrastruktury turystycznej;
- Ochrona przyrody oraz zabytków wraz z ich otoczeniem;
- Aktywna promocja oferty turystycznej;
- Zwiększenie świadomości ekologicznej poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii.

Rozwój infrastruktury technicznej na terenie Gminy Łopuszno:

- Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej;
- Modernizacja oraz rozbudowa infrastruktury drogowej oraz około drogowej;
- Modernizacja i rozbudowa obiektów użyteczności publicznej;
- Poprawa komfortu życia mieszkańców przez inwestycje w sieć gazową oraz Internet szerokopasmowy.
- Rewitalizacja terenów przemysłowych w miejscowości Łopuszno (ul. Zakładowa)

Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej oraz kulturalnej;
- Zagospodarowanie wolnego czasu;
- Rozwój sektora organizacji pozarządowych.

Promocja konkurencyjności gospodarstw rolnych:

- Rozwój gospodarstw ekologicznych;
- Poprawa jakości i wydajności produkcji ro

Działania ujęte w Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030 wpisują się w cele i kierunki działań ujęte w LPR tj.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Słupia (Konecka) na lata 2016-2023

W dokumencie przedstawiono wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji), która brzmi *"Zapewnienie na obszarze rewitalizacji dostępu do podstawowej infrastruktury dla dobrej jakości życia, dbałość o atrakcyjne miejsca pracy, gwarancja edukacji dostosowanej do potrzeb i aspiracji mieszkańców, zwiększenie obecności kultury w życiu społeczności lokalnej, przełamanie wykluczenia społecznego, troska o środowisko naturalne – stworzenie dobrych i bezpiecznych warunków życia dla obecnych i przyszłych mieszkańców."*. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030 wpisuje się w wyznaczoną wizję oraz jest spójna z następującymi celami ujętymi w PR:

Cel I. 1. Poprawa kapitału społecznego i edukacji

Cel. I. 3. Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz przestrzeni służącej rewitalizacji

Cel II.1 Rozwój gospodarczy poprzez projekty społeczne i inwestycyjne na terenie obszaru rewitalizacji.

Cel II.2. Wspieranie działań służących poprawie środowiska naturalnego

Cel III.1. Poprawa warunków życia osób starszych oraz ich integracja ze środowiskiem

Cel III.3. Poprawa funkcjonowania i warunków życia osób niepełnosprawnych i z problemami Zdrowotnymi

Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Dokument przyjęty uchwałą nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r. Działania ujęte w p Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030 wpisują się w cele ujęte w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ tj.

CEL STRATEGICZNY 1. INTELIGENTNA GOSPODARKA I AKTYWNI LUDZIE

Cel operacyjny 1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki regionu. Kluczowe kierunki działań:

- 1.2.2. Rozwój i promocja szkolnictwa zawodowego
- 1.2.3. Budowa kompetencji kluczowych na każdym etapie kształcenia oraz we wszystkich grupach wiekowych
- 1.2.4. Promocja i wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym w celu zwiększania kompetencji cyfrowych

- 1.2.5. Profilaktyka zdrowotna służąca utrzymaniu aktywności zawodowej pracowników

CEL STRATEGICZNY 2. PRZYJAZNY DLA ŚRODOWISKA I CZYSTY REGION

Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego. Kluczowe kierunki działań

- 2.1.1. Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej
- 2.1.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami
- 2.1.3. Ograniczenie niskiej emisji
- 2.1.4. Ekologiczna mobilność, w tym transport publiczny i infrastruktura Rowerowa
- 2.1.5. Edukacja ekologiczna
- 2.1.6. Ochrona bioróżnorodności
- 2.1.8. Ochrona gleb

Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych. Kluczowe kierunki działań

- 2.2.1. Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wody
- 2.2.2. Przeciwdziałanie skutkom zagrożeń naturalnych
- 2.2.3. Ograniczenie wpływu i skutków oddziaływania człowieka na środowisko (ochrona środowiska przyrodniczego)
- 2.2.4. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury w miastach

Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna. Kluczowe kierunki działań

- 2.3.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w gospodarce, sferze publicznej i mieszkalnictwie
- 2.3.3. Zwiększenie efektywności energetycznej i zarządzania energią

CEL STRATEGICZNY 3. WSPÓLNOTA I BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ, KTÓRE ŁĄCZĄ LUDZI

Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie. Kluczowe kierunki działań

- 3.1.1. Zwiększenie poczucia tożsamości regionalnej mieszkańców
- 3.1.3. Wspieranie działań mających na celu wysoką jakość edukacji
- 3.1.4. Rozwój instytucji kultury i dziedzictwa kulturowego
- 3.1.5. Poprawa warunków dla zwiększania aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców

Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno

przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. Działania ujęte w Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030 wpisują się w cele ujęte w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) na lata 2021-2027 został przyjęty na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (DZ. U. 2021 r. poz. 1615). Susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych, ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę Polski. Przeciwdziałanie skutkom susz zarówno w Polsce, jak i w Europie stanowi coraz poważniejszy problem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w licznych uregulowaniach prawnych m.in. w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi oraz zarządzania kryzysowego. Pierwszym etapem rozwoju suszy jest susza atmosferyczna. Najprościej rzecz ujmując jest ona konsekwencją względnie długiego okresu bez opadów atmosferycznych lub wspólnie występujących wysokich temperatur i niskich sum opadów (na skutek wysokich temperatur dochodzi do parowania wody co w konsekwencji prowadzi do obniżenia poziomu wód).

Susza rolnicza jest bezpośrednim następstwem długotrwałej suszy atmosferycznej. Długotrwały brak opadów w naturalnej konsekwencji prowadzi do spadku zawartości wody w glebie. Jest to szczególnie poważne zagrożenie dla rolników i ich upraw. Niedostateczna ilość wody może być czynnikiem, który doprowadzi do poważnych strat w uprawach, przekładając się na spadek ogólnej produkcji roślinnej. Skutki takiej sytuacji możemy odczuć wszyscy jako konsumenci produktów rolnych (spadek produkcji przełoży się na wzrost cen).

Susza hydrologiczna jest kolejnym etapem rozwoju suszy. Dochodzi do niej wówczas, gdy poprzednie dwa etapy niebezpiecznie się przedłużają. Charakteryzuje się pogłębieniem stanów uprzednio wskazanych a także obniżeniem stanów wód w rzekach, jeziorach oraz zbiornikach wodnych poniżej przyjętych stanów średnich.

Susza hydrogeologiczna jest ostatnim i w konsekwencji najgroźniejszym etapem rozwoju zjawiska suszy. Charakteryzuje się wyraźnym obniżeniem poziomu wód podziemnych w stosunku do stanu średniego. Zjawisko to można obserwować np. na przykładzie wysychających studni przydomowych. Wystąpienie tego etapu suszy stanowi ogromne zagrożenie dla człowieka oraz dla całego systemu gospodarczo – społecznego państwa.

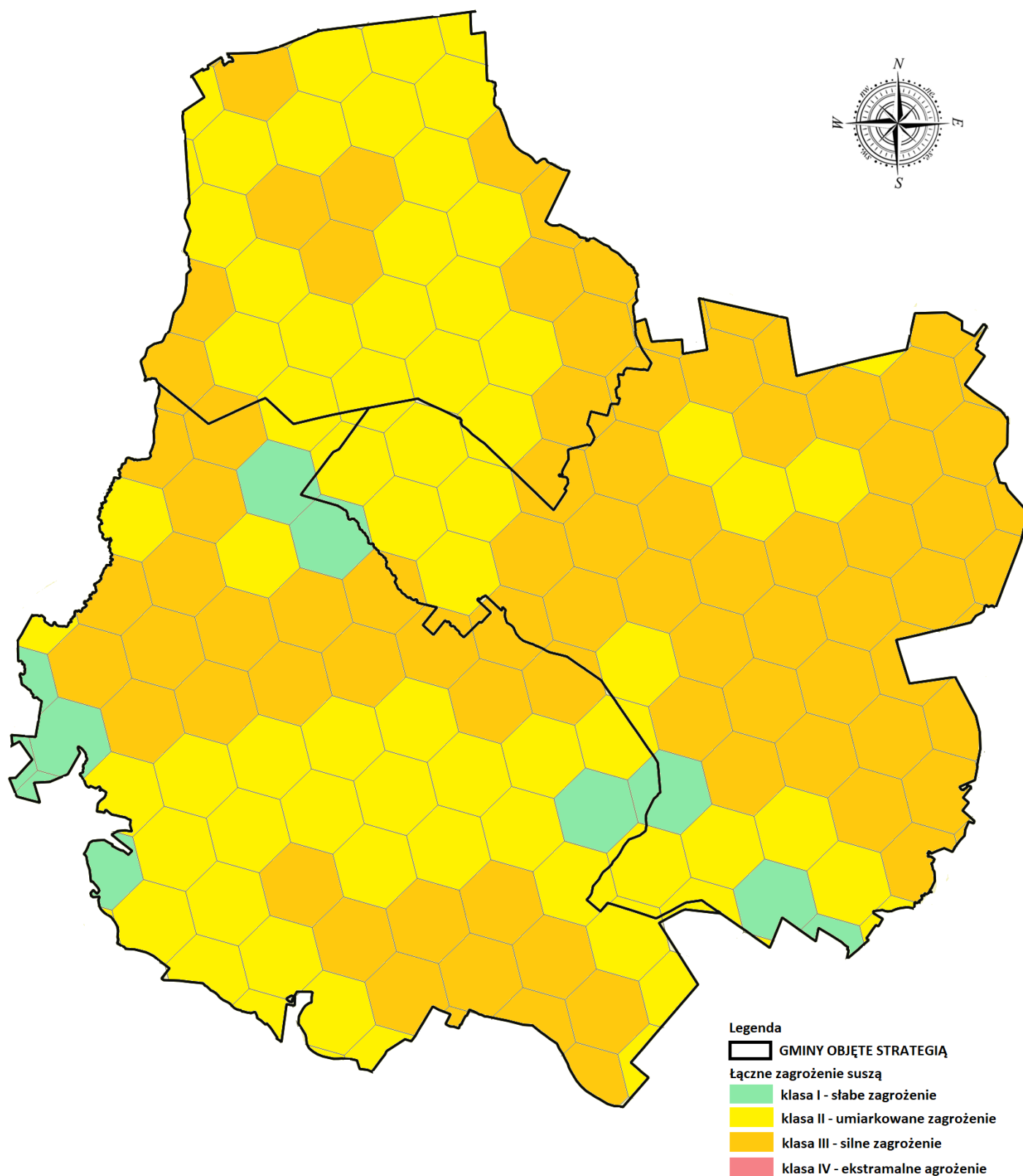
Przedstawione w PPSS informacje wskazują, iż:

- na terenie gminy Krasocin występują zarówno obszary słabego i umiarkowanego zagrożenia suszą rolniczą jak i obszary silnego i ekstremalnego zagrożenia suszą rolniczą, obszar gminy charakteryzuje się umiarkowanym zagrożeniem wystąpieniem suszy hydrologicznej oraz słabym i umiarkowanym zagrożeniem wystąpienia suszy

hydrogeologiczna. Według klas łączonego zagrożenia suszą na terenie gminy występują niewielkie obszary słabego zagrożenia suszą, umiarkowanego oraz silnego zagrożenia.

- Gmina Łopuszno charakteryzuje się obszarami słabego i umiarkowanego zagrożenia suszą rolnicza jak i obszary silnego i ekstremalnego zagrożenia suszą rolnicza, umiarkowanym zagrożeniem wystąpieniem suszy hydrologicznej oraz słabym i umiarkowanym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrogeologicznej. Według klas łączonego zagrożenia suszą na terenie gminy występują niewielkie obszary słabego zagrożenia suszą, umiarkowanego oraz silnego zagrożenia.
- na terenie gminy Słupia Konecka występują zarówno obszary słabego i umiarkowanego zagrożenia suszą rolnicza jak i obszary silnego i ekstremalnego (niewielki obszar w okolicy m. Hucisko) zagrożenia suszą rolnicza, obszar gminy charakteryzuje się umiarkowanym i silnym zagrożeniem wystąpieniem suszy hydrologicznej oraz umiarkowanym zagrożeniem wystąpienia suszy hydrogeologicznej. Według klas łączonego zagrożenia suszą na terenie gminy występują niewielkie obszary umiarkowanego oraz silnego zagrożenia.

Mapa 20 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną – ocena w siatce pól podstawowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie programu QGIS

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka zakłada i promuje działania minimalizujące skutki suszy, podejmowane zarówno przez samorząd, mieszkańców, jak i organy administracji rządowej. Wskazuje na to cel strategiczny **Gminy partnerskie - Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka – umiejętnie odpowiadają na wyzwania klimatyczne, wykorzystując nowoczesne, proekologiczne rozwiązania dla poprawy infrastruktury oraz wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej**. W ramach ww. celu strategicznego przewidziano szereg działań związanych z ochroną środowiska naturalnego, podnoszeniem świadomości ekologicznej mieszkańców, rozwojem infrastruktury komunalnej, likwidowaniem zbiorników bezodpływowych na rzecz sieci kanalizacyjnej i przydomowych oczyszczalni ścieków. W tym zakresie Strategia Rozwoju Ponadlokalnego jest spójna z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy. Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy – Prawo wodne PPSS obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy

Główny cel dokumentu czyli przeciwdziałanie skutkom suszy doprecyzowany jest przez 4 cele szczegółowe:

- 1) skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- 2) zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- 3) edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- 4) formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy

Jednym z elementów Planu jest katalog działań, w którym znajdują się konkretne, mierzalne rozwiązania, które należy wdrożyć, aby ograniczyć skutki suszy. Poprzez wskazany katalog działań realizowany jest cel główny dokumentu. Wśród rekomendowanych działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy znajdują się:

- działania służące zwiększeniu retencji oraz wspierające przeciwdziałanie skutkom suszy,
- działania związane ze zwiększeniem retencji korytowej w zlewniach na obszarach wiejskich.

Przedstawione w dokumencie działania, po ich wdrożeniu przyczynią się do minimalizowania skutków suszy. Wśród proponowanych działań znajdują się działania związane ze zwiększeniem retencji (zarówno sztucznej, jak i naturalnej), działania formalne, a także działania edukacyjne. Wśród działań związanych ze zwiększeniem retencji wskazano działania mające ograniczyć spływ powierzchniowy i zatrzymanie wody w przyrodzie, w glebie – w miejscu, gdzie spadł opad. Ponadto proponuje się m.in. przebudowę urządzeń

melioracyjnych z funkcji odwadniającej na nawadniającą – odwadniającą, zachowanie mokradeł, czy budowę zbiorników wodnych – zarówno zlokalizowanych na ciekach, jak i przykorytowych. Poza działaniami zwiększającymi ilość wody w przyrodzie, wskazano działania formalne, które umożliwią działanie, w trakcie wystąpienia zjawiska suszy, mające na celu łagodzenie jej skutków. Wśród nich należy wymienić m.in. czasowe ograniczenie korzystania z wód.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy jest zgodny z celami środowiskowymi, w zakresie dobrego stanu wód, o których jest mowa w Ramowej Dyrektywie Wodnej. Przeciwdziałanie skutkom suszy wpisuje się bezpośrednio w cel operacyjny **3 Gminy partnerskie - Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka – umiejętnie odpowiadają na wyzwania klimatyczne, wykorzystując nowoczesne, proekologiczne rozwiązania dla poprawy infrastruktury oraz wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej.**

Plan Gospodarowania Wodami na Obszarze Dorzecza Wisły

Gminy objęte Strategią położone są na terenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Obszar gmin objętych strategią położony jest w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Górnej - Zachodniej Wisły, oraz Środkowej Wisły a najważniejszymi ciekami znajdującymi się w granicach gmin są:

- Krasocin rzeka Czarna Struga, Biała i Nowa Czarna,
- Łopuszno rzeka Czarna, Wierna Rzeka, oraz Czarny Lasek,
- Słupia Konecka rzeka Czarna.

Na obszarze dorzecza Wisły wyznaczonych jest obecnie:

- 2251 JCWP
- 94 JCW podziemnych.

Na obszarze dorzecza Wisły ustanowiono również obszary chronione, które w szczególny sposób są traktowane w planie gospodarowania wodami – pełen wykaz obszarów chronionych obejmuje¹¹:

- jednolite części wód przeznaczone do poboru wody na potrzeby dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi,
- jednolite części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych,
- obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód,

¹¹ Zgodnie z art. 16 ust. 32 ustawy z 20 lipca 2017r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2022r. poz. 2625, z późn. zm.)

- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie,
- obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym.

Obszar gminy objętych strategią znajduje się w zasięgu następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych:

Tabela 20 Wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych występujących na obszarze gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego o (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
1	RW200003216299	Wierna Rzeka	Krasocin, Łopuszno	NAT	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	Działania podstawowe: Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych; 1. Rozbudowa oczyszczalni ścieków w aglomeracji Korczyn w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków (ID oczyszczalni ścieków: PLSW5050). 2. Modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków w aglomeracji Bukowa w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków (ID oczyszczalni ścieków: PLSW0740N). 3. Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji Strawczyn. 4. Modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracji Strawczyn w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków (ID oczyszczalni ścieków: PLSW0210). 5. Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych 6. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). 7. Kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych; 8. Zaleca się ochronę obszarów źródłowych, poprzez odstąpienie od zmian ich użytkowania, a w szczególności trwałego wylesiania lub zamiany użytków zielonych w grunty orne, z wyjątkiem realizacji zadań służących ich ochronie i racjonalnemu udostępnieniu turystycznemu. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy).

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								9. Zaleca się przyspieszenie budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, w tym: a) podłączenie do oczyszczalni ścieków wszelkich nowych obiektów produkcyjnych, usługowych, w tym turystycznych i mieszkalnych, b) uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach nieobjętych dotychczas systemem kanalizacji sanitarnej. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 10. Zaleca się utrzymanie naturalnego kształtu i przebiegu koryt wszystkich cieków w granicach Parku, z wyjątkiem sytuacji wynikających z odrębnych przepisów. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 11. Zaleca się odstąpienie od działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach, jak też w obszarach parowód, dolin rzecznych i strefach źródliskowych cieków. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 12. Zaleca się utrzymywanie, przez niezbędne zarybienia, stałego poziomu liczebności gatunków ryb szczególnie eksploatowanych przez wędkarzy, a także wykazujących regres stanu z innych powodów. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 13. Zaleca się uwzględnienie w gospodarce rybackiej potrzeb ochrony gatunków rzadkich, zagrożonych i chronionych oraz objętych lokalnymi i krajowymi programami ochrony czynnej. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 14. Zaleca się oparcie gospodarki rybackiej na aktualnym rozpoznaniu składu taksonomicznego oraz bazy pokarmowej ryb. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 15. Zaleca się pozostawianie stałych i okresowych oczek wodnych oraz terenów podmokłych. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 16. Zaleca się opracowanie bilansu wodno-gospodarczego dla zlewni, w których prowadzona jest stawowa gospodarka rybacka. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy).

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								17. Zaleca się wprowadzenie zakazu zarybiania wód Parku obcymi geograficznie gatunkami ryb, a w przypadku stwierdzenia sukcesywne ich eliminowanie. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 18. Zaleca się w strefach intensywnego spływu powierzchniowego, pozostawienie lub tworzenie wzdłuż cieków i zbiorników wodnych, co najmniej 5. metrowego pasa trzcinowisk, zadrzewień i zakrzaczeń tworzących naturalną strefę buforową. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 19. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony [91D0]. Zapobieganie skutkowi polegającemu na zmianie stosunków wodnych. (Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie). 20. Opracowanie programu poprawy naturalnej retencji leśnej w zlewni JCWP. 21. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji leśnej w zlewni JCWP. 22. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia ilości i czasu naturalnej retencji wód na gruntach rolnych w zlewni JCWP. 23. Opracowanie programu poprawy retencji glebowej i krajobrazowej na obszarach rolniczych w zlewni JCWP. Działania uzupełniające: 1. Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP 2. Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych.
2	RW20000625429	Czarna	Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka	NAT	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest	zagrożony	Działania podstawowe: 1. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
						monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry		2. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). 3. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń. Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych: 4. Ochrona lasów bagiennych oraz leżących na ich obszarze torfowisk przed gwałtownym odwodnieniem i przesuszeniem. (rez. Piskorzaniec). 5. Ochrona wód podziemnych, w tym utrzymaniu istniejącego poziomu wód gruntowych. Wymaga to w pierwszym rzędzie: - działań na rzecz ochrony obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych przed lokalizowaniem przedsięwzięć gospodarczych, mogących stworzyć zagrożenie dla czystości wód podziemnych, - eliminacji lub ograniczania działań zaburzających stosunki wodne, - działań na rzecz regulacji stosunków wodnych głównie poprzez podnoszenie retencji obszaru. (Przedborski Park Krajobrazowy). 6. Ochrona wód powierzchniowych pod względem ilościowym i jakościowym oraz retencji wodnej. Wymaga to: - w fitocenozie terenu: - nieregulowania cieków z wyjątkiem przypadków uzasadnionych względami bezpieczeństwa i bezpośredniej ochrony Parku oraz pozostawienie warunków wodnych na terenach dolinnych w niezmienionym stanie, - zaprzestania dalszej regulacji warunków wodnych o kierunku odwadniającym na terenach, na których nie była dotychczas prowadzona, zwłaszcza na obszarach źródliskowych, torfowiskowych i mokradłach oraz w ich sąsiedztwie, - zaprzestania użytkowania urządzeń odwadniających w sąsiedztwie terenów o najbogatszej biocenozie, - objęcia różnymi formami ochrony obszarów charakteryzujących się cenną biocenozą i zapewnienie właściwej realizacji ustaleń ochronnych, -

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								w zlewniach: - zlikwidowania wszystkich miejsc zrzutu nieoczyszczonych ścieków do wód płynących i stojących, - przyjęcia i realizowania zasady równoległych inwestycji wodociagowych i kanalizacyjnych wraz z oczyszczalniami ścieków, - rozwiązania odprowadzania ścieków i ich oczyszczania tam, gdzie już istnieją wodociągi, a zwłaszcza w zakładach przemysłowych, - prowadzenia specjalnej polityki rolnej w zakresie gospodarowania nawozami sztucznymi i środkami ochrony roślin, szczególnie restrykcyjnej w dolinach i obszarach o płytko zalegającej wodzie gruntowej, - stosowania barier biologicznych wzdłuż cieków zagrożonych spływami powierzchniowymi zanieczyszczonych wód, - wprowadzania zalesień na tereny o niskich bonitacjach gleb, - zwiększenia retencji wodnej poprzez: budowę zbiorników małej retencji, renowację istniejących urządzeń hydrotechnicznych, zwiększenie powierzchni bagien i torfowisk oraz zwiększenie powierzchni leśnej, - respektowania przepisów dotyczących ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody, - renaturalizacji cieków wodnych i terenów przyległych. (Przedborski Park Krajobrazowy). 7. Wyeliminowanie wykorzystania gnojowicy oraz ścieków do nawożenia pól. (Przedborski Park Krajobrazowy). 8. Zabrania się: 1) lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, 2) utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych, 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej, 4) likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych, 5) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych, 6) lokalizacji ośrodków chowu, hodowli - posługujących się metodą bezściółkową, 7) likwidowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								nadwodnych, 8) umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj, 9) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym. (Przedborski Park Krajobrazowy). 9. Utrzymanie maksymalnych poziomów piętrzenia na obszarze stawu "Dużego". (rez. Piskorzaniec). 10. Monitorowanie poziomu wody. (rez. Piskorzaniec). 11. Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami. 12. Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami. 13. Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieków przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMŚ. Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych: 14. Wskazania do prowadzenia gospodarki leśnej [91E0]. Utrzymanie charakteru siedliska w szczególności poprzez: niedopuszczenie do niwelowania terenu i osuszania. Nadleśnictwo Przedbórz, Obręb Przedbórz: 256a, b, d; 257b; 263a; 270a, i, j; 279h, i, j; 293a, b; 294a; 305g, h; 306d; Nadleśnictwo Włoszczowa, Obręb Oleszno: 12c, d, f, g, h, j, k, l; 13d, f, g; 16c, f, g, j, k; 17a; 18f; 50t; 51c, g, h, i, j; 52b, c, f, o, p; 59g; 62g, h, i; 64m; 65a, b, c; 66b, c, d; 67a, b; 68a; 69a; 71a, b, c, d; 72a, d, f, g; 73f, h, j, k, l; 78c; 79a, b, c, d; 80h, i, j; 81a, b; 82h, i, j, k, l; 89a, b, g; Obręb Ewelinów: 2-8; 13-53; 1786-1788. (Obszar Natura 2000 Ostoja Przedborska). 15. Utworzenie strefy buforowej [7110, 7140]. Odstąpienie od zrębów zupełnych w pasie o szerokości do 30 m od granicy siedliska. Stosować zrywkę minimalizującą naruszenie pokrywy glebowej. Nadleśnictwo Przedbórz, Obręb Przedbórz: 307j; Nadleśnictwo

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								Kielce, Obręb Snochowice: 76a, d, h; 79a; Nadleśnictwo Przedbórz, Obręb Przedbórz: 244b, d, f, i; 245a, b, f, g, i; Nadleśnictwo Włoszczowa, Obręb Oleszno: 9g; 10a, c, d, g, h, m; 61b, c, d, l, m; 97a, b, c, g; 98c, g. (Obszar Natura 2000 Ostoja Przedborska). 16. Utrzymanie siedliska [7140]. Utrzymanie charakteru siedliska w szczególności poprzez: odstąpienie od makroniwelowania terenu, zalesiania, osuszania lub stałego zalewania. Koszenie z wywiezieniem biomasy co najmniej raz na 3 lata ale nie częściej niż 1 raz w roku. (Obszar Natura 2000 Ostoja Przedborska). Działania uzupełniające: 1. Dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych 2. Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP 3. Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP
3	RW200015254229	Czarna	Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka	NAT	Brak danych	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona	Działania podstawowe: 1. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych: 2. Ochrona wód powierzchniowych pod względem ilościowym i jakościowym oraz retencji wodnej. Wymaga to: - w fitocenozie terenu: - nieregulowania cieków z wyjątkiem przypadków uzasadnionych względami bezpieczeństwa i bezpośredniej ochrony Parku oraz pozostawienie warunków wodnych na terenach dolinnych w niezmienionym stanie, - zaprzestania dalszej regulacji warunków wodnych o kierunku odwadniającym na terenach, na których nie była dotychczas prowadzona, zwłaszcza na obszarach źródłiskowych, torfowiskowych i mokradłach oraz w ich

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								sąsiedztwie, - zaprzestania użytkowania urządzeń odwadniających w sąsiedztwie terenów o najbogatszej biocenozie, - objęcia różnymi formami ochrony obszarów charakteryzujących się cenną biocenozą i zapewnienie właściwej realizacji ustaleń ochronnych, - w zlewniach: - zlikwidowania wszystkich miejsc zrzutu nieoczyszczonych ścieków do wód płynących i stojących, - przyjęcia i realizowania zasady równoległych inwestycji wodociągowych i kanalizacyjnych wraz z oczyszczalniami ścieków, - rozwiązania odprowadzania ścieków i ich oczyszczania tam, gdzie już istnieją wodociągi, a zwłaszcza w zakładach przemysłowych, - prowadzenia specjalnej polityki rolnej w zakresie gospodarowania nawozami sztucznymi i środkami ochrony roślin, szczególnie restrykcyjnej w dolinach i obszarach o płytko zalegającej wodzie gruntowej, - stosowania barier biologicznych wzdłuż cieków zagrożonych spływami powierzchniowymi zanieczyszczonych wód, - wprowadzania zalesień na tereny o niskich bonitacjach gleb, - zwiększenia retencji wodnej poprzez: budowę zbiorników małej retencji, renowację istniejących urządzeń hydrotechnicznych, zwiększenie powierzchni bagien i torfowisk oraz zwiększenie powierzchni leśnej, - respektowania przepisów dotyczących ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody, - renaturalizacji cieków wodnych i terenów przyległych. (Przedborski Park Krajobrazowy). 3. Zabrania się: 1) lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, 2) utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych, 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej, 4) likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych, 5) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych, 6) lokalizacji ośrodków

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								chowu, hodowli - posługujących się metodą bezściółkową, 7) likwidowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, 8) umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj, 9) wykonywania prac ziemnych trwałe zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym. (Przedborski Park Krajobrazowy). 4. Ochrona wód podziemnych, w tym utrzymaniu istniejącego poziomu wód gruntowych. Wymaga to w pierwszym rzędzie: - działań na rzecz ochrony obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych przed lokalizowaniem przedsięwzięć gospodarczych, mogących stworzyć zagrożenie dla czystości wód podziemnych, - eliminacji lub ograniczania działań zaburzających stosunki wodne, - działań na rzecz regulacji stosunków wodnych głównie poprzez podnoszenie retencji obszaru. (Przedborski Park Krajobrazowy). 5. Wyeliminowanie wykorzystania gnojowicy oraz ścieków do nawożenia pól. (Przedborski Park Krajobrazowy). 6. Utworzenie strefy buforowej [7110, 7140]. Odstąpienie od zrębów zupełnych w pasie o szerokości do 30 m od granicy siedliska. Stosować zrywkę minimalizującą naruszenie pokrywy glebowej. Nadleśnictwo Przedbórz, Obręb Przedbórz: 307j; Nadleśnictwo Kielce, Obręb Snochowice: 76a, d, h; 79a; Nadleśnictwo Przedbórz, Obręb Przedbórz: 244b, d, f, i; 245a, b, f, g, i; Nadleśnictwo Włoszczowa, Obręb Oleszno: 9g; 10a, c, d, g, h, m; 61b, c, d, l, m; 97a, b, c, g; 98c, g. (Obszar Natura 2000 Ostoja Przedborska). 7. Wskazania do prowadzenia gospodarki leśnej [91E0]. Utrzymanie charakteru siedliska w szczególności poprzez: niedopuszczenie do niwelowania terenu i osuszania. Nadleśnictwo Przedbórz, Obręb Przedbórz: 256a, b, d; 257b; 263a; 270a, i; 279h, i, j; 293a, b; 294a; 305g, h; 306d; Nadleśnictwo Włoszczowa, Obręb Oleszno: 12c, d, f, g, h, j, k, l; 13d, f, g; 16c, f, g, j, k; 17a; 18f; 50t; 51c, g, h, i, j; 52b, c,

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								f, o, p; 59g; 62g, h, i; 64m; 65a, b, c; 66b, c, d; 67a, b; 68a; 69a; 71a, b, c, d; 72a, d, f, g; 73f, h, j, k, l; 78c; 79a, b, c, d; 80h, i, j; 81a, b; 82h, i, j, k, l; 89a, b, g; Obręb Ewelinów: 2-8; 13-53; 1786-1788. (Obszar Natura 2000 Ostoja Przedborska). 8. Utrzymanie siedliska [7150]. W szczególności poprzez odstąpienie od zalesiania lub osuszania. Obręb Gnieździska: 1180/1. (Obszar Natura 2000 Ostoja Przedborska). 9. Utrzymanie siedliska [7140]. Utrzymanie charakteru siedliska w szczególności poprzez: odstąpienie od makroniwelowania terenu, zalesiania, osuszania lub stałego zalewania. Koszenie z wywiezieniem biomasy co najmniej raz na 3 lata ale nie częściej niż 1 raz w roku. (Obszar Natura 2000 Ostoja Przedborska). Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających.
4	RW20000621639	Nida od Grabówki do Czarnej Nidy	Krasocin	NAT	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona	Działania podstawowe: 1. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). 2. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych: 3. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony [91D0]. Zapobieganie skutkowi polegającemu na zmianie stosunków wodnych. (Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie). 4. Zaleca się ochronę obszarów źródłiskowych, poprzez odstąpienie od zmian ich użytkowania, a w szczególności trwałego wylesiania lub zamiany użytków zielonych w grunty orne, z wyjątkiem realizacji zadań służących ich ochronie i racjonalnemu

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								udostępnieniu turystycznemu. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 5. Zaleca się odstąpienie od działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach, jak też w obszarach parowód, dolin rzecznych i strefach źródliskowych cieków. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 6. Zaleca się oparcie gospodarki rybackiej na aktualnym rozpoznaniu składu taksonomicznego oraz bazy pokarmowej ryb. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 7. Zaleca się opracowanie bilansu wodno-gospodarczego dla zlewni, w których prowadzona jest stawowa gospodarka rybicka. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 8. Zaleca się pozostawianie stałych i okresowych oczek wodnych oraz terenów podmokłych. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 9. Zaleca się przyspieszenie budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, w tym: a) podłączenie do oczyszczalni ścieków wszelkich nowych obiektów produkcyjnych, usługowych, w tym turystycznych i mieszkalnych, b) uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach nieobjętych dotychczas systemem kanalizacji sanitarnej. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 10. Zaleca się utrzymanie naturalnego kształtu i przebiegu koryt wszystkich cieków w granicach Parku, z wyjątkiem sytuacji wynikających z odrębnych przepisów. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 11. Zaleca się utrzymywanie, przez niezbędne zarybienia, stałego poziomu liczebności gatunków ryb szczególnie eksploatowanych przez wędkarzy, a także wykazujących regres stanu z innych powodów. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy).

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								12. Zaleca się uwzględnienie w gospodarce rybackiej potrzeb ochrony gatunków rzadkich, zagrożonych i chronionych oraz objętych lokalnymi i krajowymi programami ochrony czynnej. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 13. Zaleca się w strefach intensywnego spływu powierzchniowego, pozostawienie lub tworzenie wzdłuż cieków i zbiorników wodnych, co najmniej 5. metrowego pasa trzcinowisk, zadrzewień i zakrzaczeń tworzących naturalną strefę buforową. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 14. Zaleca się wprowadzenie zakazu zarybiania wód Parku obcymi geograficznie gatunkami ryb, a w przypadku stwierdzenia sukcesywne ich eliminowanie. (Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy). 15. Odmulanie [3150]. Odmulanie ok. 30% danego zbiornika we wrześniu; wybrane ze zbiorników namuły wywieźć poza obręb siedliska. Raz na 3 lata. Mosty: 199. (Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie). 16. Prześwietlenie drzew i krzewów wzdłuż brzegów [3150] Przy pacach związanych z wycinką utrzymywać zwarcie koron ok. 50%, w pasie do 10 m od brzegów. Wycinka w terminie od 16 października do końca lutego. Mosty: 199. (Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie). 17. Ograniczenie ekspansji trzciny, z wywiezieniem biomasy [3150]. Ręczne usuwanie trzciny pomiędzy 16 października a końcem lutego, ok. 50% powierzchni, z wywiezieniem biomasy. Mosty: 199. Działanie coroczne. (Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie). 18. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony [6430]. Poprzez utrzymanie stanu zadrzewień nadrzecznych. Tokarnia: 1600; 1601; 1608; 1609; Żerniki: 237; 238; 240; 260; 335; 486. Corocznie. (Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie).

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								19. Zachowanie powierzchni zbiornika [3150]. Mosty: 199. Działanie coroczne. (Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie). 20. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń. Działania uzupełniające: 1. Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP 2. Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP
5	RW200006254269	Czarna Struga	Krasocin	SZCW	Zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	Działania podstawowe: 1. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. 2. Działania renaturyzacyjne 3. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych: 4. Zabrania się: 1) lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, 2) utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych, 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej, 4) likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych, 5) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych, 6) lokalizacji ośrodków chowu, hodowli - posługujących się metodą bezściółkową, 7)

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								likwidowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, 8) umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj, 9) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym. (Przedborski Park Krajobrazowy). 5. Wyeliminowanie wykorzystania gnojowicy oraz ścieków do nawożenia pól. (Przedborski Park Krajobrazowy). 6. Ochrona wód powierzchniowych pod względem ilościowym i jakościowym oraz retencji wodnej. Wymaga to: - w fitocenozie terenu: - nieregulowania cieków z wyjątkiem przypadków uzasadnionych względami bezpieczeństwa i bezpośredniej ochrony Parku oraz pozostawienie warunków wodnych na terenach dolinnych w niezmienionym stanie, - zaprzestania dalszej regulacji warunków wodnych o kierunku odwadniającym na terenach, na których nie była dotychczas prowadzona, zwłaszcza na obszarach źródłiskowych, torfowiskowych i mokradłach oraz w ich sąsiedztwie, - zaprzestania użytkowania urządzeń odwadniających w sąsiedztwie terenów o najbogatszej biocenozie, - objęcia różnymi formami ochrony obszarów charakteryzujących się cenną biocenozą i zapewnienie właściwej realizacji ustaleń ochronnych, - w zlewniach: - zlikwidowania wszystkich miejsc zrzutu nieoczyszczonych ścieków do wód płynących i stojących, - przyjęcia i realizowania zasady równoległych inwestycji wodociągowych i kanalizacyjnych wraz z oczyszczalniami ścieków, - rozwiązania odprowadzania ścieków i ich oczyszczania tam, gdzie już istnieją wodociągi, a zwłaszcza w zakładach przemysłowych, - prowadzenia specjalnej polityki rolnej w zakresie gospodarowania nawozami sztucznymi i środkami ochrony roślin, szczególnie restrykcyjnej w dolinach i obszarach o płytko zalegającej wodzie gruntowej, - stosowania

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego o (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								barier biologicznych wzdłuż cieków zagrożonych sphywami powierzchniowymi zanieczyszczonych wód, - wprowadzania zalesień na tereny o niskich bonitacjach gleb, - zwiększenia retencji wodnej poprzez: budowę zbiorników małej retencji, renowację istniejących urządzeń hydrotechnicznych, zwiększenie powierzchni bagien i torfowisk oraz zwiększenie powierzchni leśnej, - respektowania przepisów dotyczących ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody, - renaturalizacji cieków wodnych i terenów przyległych. (Przedborski Park Krajobrazowy). 7. Ochrona wód podziemnych, w tym utrzymaniu istniejącego poziomu wód gruntowych. Wymaga to w pierwszym rzędzie: - działań na rzecz ochrony obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych przed lokalizowaniem przedsięwzięć gospodarczych, mogących stworzyć zagrożenie dla czystości wód podziemnych, - eliminacji lub ograniczania działań zaburzających stosunki wodne, - działań na rzecz regulacji stosunków wodnych głównie poprzez podnoszenie retencji obszaru. (Przedborski Park Krajobrazowy). 8. Zabrania się: 1) lokalizacji budownictwa lotniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, 2) utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych, 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej, 4) likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych, 5) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych, (...) 7) likwidowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, (...). (Przedborski Park Krajobrazowy). 9. Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								10. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń. 11. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. Działania uzupełniające: 1. Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP 2. Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP
6	RW200006254479 9	Czarna od Plebanki do Barbarki	Słupia Konecka	NAT	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	Działania podstawowe: 1. Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych: 2. Zachowanie siedliska przyrodniczego stanowiącego przedmiot ochrony [3260]. Powadzenie prac w sposób uwzględniający charakter siedliska. Przeciwdziałanie utracie ciągłości roślinności w siedlisku. (Obszar Natura 2000 Dolina Czarnej). 3. Ochrona wód podziemnych, w tym utrzymaniu istniejącego poziomu wód gruntowych. Wymaga to w pierwszym rzędzie: - działań na rzecz ochrony obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych przed lokalizowaniem przedsięwzięć gospodarczych, mogących stworzyć zagrożenie dla czystości wód podziemnych, - eliminacji lub ograniczania działań zaburzających stosunki wodne, - działań na rzecz regulacji stosunków wodnych głównie poprzez podnoszenie retencji obszaru. (Przedborski Park Krajobrazowy). 4. Ochrona wód powierzchniowych pod względem ilościowym i jakościowym oraz retencji wodnej. Wymaga to: - w fitocenozie

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego o (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								terenu: - nieregulowania cieków z wyjątkiem przypadków uzasadnionych względami bezpieczeństwa i bezpośredniej ochrony Parku oraz pozostawienie warunków wodnych na terenach dolinnych w niezmienionym stanie, - zaprzestania dalszej regulacji warunków wodnych o kierunku odwadniającym na terenach, na których nie była dotychczas prowadzona, zwłaszcza na obszarach źródłiskowych, torfowiskowych i mokradłach oraz w ich sąsiedztwie, - zaprzestania użytkowania urządzeń odwadniających w sąsiedztwie terenów o najbogatszej biocenozie, - objęcia różnymi formami ochrony obszarów charakteryzujących się cenną biocenozą i zapewnienie właściwej realizacji ustaleń ochronnych, - w zlewniach: - zlikwidowania wszystkich miejsc zrzutu nieoczyszczonych ścieków do wód płynących i stojących, - przyjęcia i realizowania zasady równoległych inwestycji wodociagowych i kanalizacyjnych wraz z oczyszczalniami ścieków, - rozwiązania odprowadzania ścieków i ich oczyszczania tam, gdzie już istnieją wodociągi, a zwłaszcza w zakładach przemysłowych, - prowadzenia specjalnej polityki rolnej w zakresie gospodarowania nawozami sztucznymi i środkami ochrony roślin, szczególnie restrykcyjnej w dolinach i obszarach o płytko zalegającej wodzie gruntowej, - stosowania barier biologicznych wzdłuż cieków zagrożonych spływami powierzchniowymi zanieczyszczonych wód, - wprowadzania zalesień na tereny o niskich bonitacjach gleb, - zwiększenia retencji wodnej poprzez: budowę zbiorników małej retencji, renowację istniejących urządzeń hydrotechnicznych, zwiększenie powierzchni bagien i torfowisk oraz zwiększenie powierzchni leśnej, - respektowania przepisów dotyczących ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody, - renaturalizacji cieków wodnych i terenów przyległych. (Przedborski Park Krajobrazowy). 5. Wyeliminowanie wykorzystania gnojowicy oraz ścieków do nawożenia pól. (Przedborski Park Krajobrazowy).

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								6. Zabrania się: 1) lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, 2) utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych, 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej, 4) likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych, 5) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych, 6) lokalizacji ośrodków chowu, hodowli - posługujących się metodą bezściółkową, 7) likwidowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, 8) umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj, 9) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym. (Przedborski Park Krajobrazowy). 7. Odmulanie zbiornika [1166]. Zbiornik należy pogłębić średnio o około 30 cm Sukcesywnie po około 1/3 powierzchni rocznie. Wykonywać w okresie pomiędzy 1 sierpnia a 30 września. Obręb Jacentów: 404; 406; 408; 410; 412; 414; 416; 418; 420; 422; 426/1; 428. (Obszar Natura 2000 Dolina Czarnej). Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych: 8. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Radoszyce, Plenna, Podlesie - Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie kanalizacji Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Radoszyce, Kapałów, Mularzów - Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie kanalizacji Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Wilczkowice, Momocicha, Grodzisko, Radoszyce wraz z przebudową przepompowni ścieków - Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie kanalizacji.

L.p.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Położenie	Status	Stan (ogólny)	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
								9. Modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracji BIAŁACZÓW w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków (ID oczyszczalni: PLLO880N). 10. Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieku przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMŚ. Działania uzupełniające: 1. Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP 2. Kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb. 3. Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb 4. Dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych 5. Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. 6. Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

- oraz Jednolitych Części Wód Podziemnych

KOD JCWPd	Numer JCWPd	Położenie	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
GW2000100	100	Krasocin	dobry	niezagrożona	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych. Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających.

KOD JCWPd	Numer JCWPd	Położenie	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
GW2000101	101	Krasocin, Łopuszno	dobry	zagrożona ilościowo	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych. Działania uzupełniające: - ograniczenie zużycia wody w rolnictwie - ograniczenie zużycia wody w przemyśle - opracowanie dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych - weryfikacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych ustalonych na podstawie dokumentacji hydrogeologicznych wykonanych przed 2004 r. - dodatkowy przegląd udzielonych pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych - weryfikacja zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych
GW200084	84	Łopuszno, Słupia Konecka	dobry	niezagrożona	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	Działania podstawowe: - ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) - wydanie rozporządzenia ustanawiającego obszar ochronny zbiornika wód śródlądowych, w drodze aktu prawa miejscowego dla GZWP nr 326 (Zbiornik Częstochowa (E)) - ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) - wydanie rozporządzenia ustanawiającego obszar ochronny zbiornika wód śródlądowych, w drodze aktu prawa miejscowego dla GZWP nr 401 (Niecka łódzka) Działania uzupełniające: - wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZWP -wsparcie merytoryczne w zakresie zagadnień hydrogeologicznych i hydrodynamicznych związanych z ustanawianiem obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych (GZWP). Obejmować będzie m.in. przeniesienie informacji merytorycznych z dokumentacji hydrogeologicznych do dokumentów niezbędnych do opracowania wniosku o ustanowienie obszaru ochronnego GZWP (GZWP nr 326)

KOD JCWPd	Numer JCWPd	Położenie	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego (zagrożona/niezagrożona)	Cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
						2. wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZWP - wsparcie merytoryczne w zakresie zagadnień hydrogeologicznych i hydrodynamicznych związanych z ustanawianiem obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych (GZWP). Obejmować będzie m.in. przeniesienie informacji merytorycznych z dokumentacji hydrogeologicznych do dokumentów niezbędnych do opracowania wniosku o ustanowienie obszaru ochronnego GZWP (GZWP nr 401)
GW200085	85	Słupia Konecka	dobry	niezagrożony	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych. Dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>

Na obszarze gmin objętych strategią wszystkie występujące jednolite części wód powierzchniowych oznaczają się stanem ogólnym określonym jako zły. Działania jakie wskazano do realizacji to m.in.: realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych, realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, działania renaturyzacyjne, rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych.

Wszystkie znajdujące się w granicach gminy JCWPd charakteryzują się stanem ogólnym dobrym.

Gmina Krasocin znajduje się w zasięgu obszaru ochrony trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP):

- 408 Niecka Miechowska (część NW) [(część w granicach woj. o pow. 336 km² posiada zasoby dyspozycyjne około 1 750 m³/h); górnokredowy - Cr₂ ; szczelinowy (margle, wapienie, opoki).]
- 409 Niecka Miechowska (część SE) [(część w granicach woj. o pow. 2 240 km² posiada zasoby dyspozycyjne około 11 790 m³/h); górnokredowy - Cr₂; szczelinowy (margle, wapienie, opoki)]
- 416 Małogoszcz [(pow. 242 km², zasoby dyspozycyjne około 1 700 m³/h); górnokredowy - J3; szczelinowo-krasowy (wapienie, margle)].

Gmina Łopuszno znajduje się w zasięgu obszaru ochrony dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP):

- 416 Małogoszcz,
- 414 Zbiornik Zagnańsk [(pow. 337 km², zasoby dyspozycyjne około 2 000 m³/h); dolno- i środkowotriasowy; szczelinowo-porowy (piaskowce, mułowce)].

Gmina Słupia Konecka znajduje się poza zasięgiem udokumentowanego obszaru ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP).

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030 jest zgodna z ww. dokumentem. Cele i działania ujęte w strategii m.in. Cel strategiczny 3 Gminy partnerskie - Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka – umiejętnie odpowiadają na wyzwania klimatyczne, wykorzystując nowoczesne, proekologiczne rozwiązania dla poprawy infrastruktury oraz wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej przyczyni się do realizacji celu środowiskowego w gospodarowaniu wodami jakim jest ochrona, poprawa oraz przywracanie jednolitych części wód do stanu możliwie jak najbardziej zbliżonego do naturalnego. Pod pojęciem celu środowiskowego rozumie się osiągnięcie i utrzymanie:

- co najmniej dobrego stanu wód powierzchniowych,

- co najmniej dobrego stanu wód podziemnych,
- norm i celów wynikających z przepisów, na podstawie których zostały utworzone obszary chronione,
- a także zapobieganie ich pogorszeniu, w szczególności w odniesieniu do ekosystemów wodnych i innych ekosystemów od wód zależnych.

Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju¹²

aPWŚK jest jednym z dokumentów planistycznych opracowywanych w celu programowania i koordynowania działań zmierzających do realizacji celów środowiskowych wskazanych w artykule 4 RDW, tj.:

- niepogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych, (w tym m. in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie),
 - zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030 jest zgodna z założeniami aPWŚK. Cele i działania ujęte w strategii m.in. 3 Gminy partnerskie - Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka – umiejętnie odpowiadają na wyzwania klimatyczne, wykorzystując nowoczesne, proekologiczne rozwiązania dla poprawy infrastruktury oraz wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej wpisują się w założenia dokumentu.

Ryzyko powodziowe

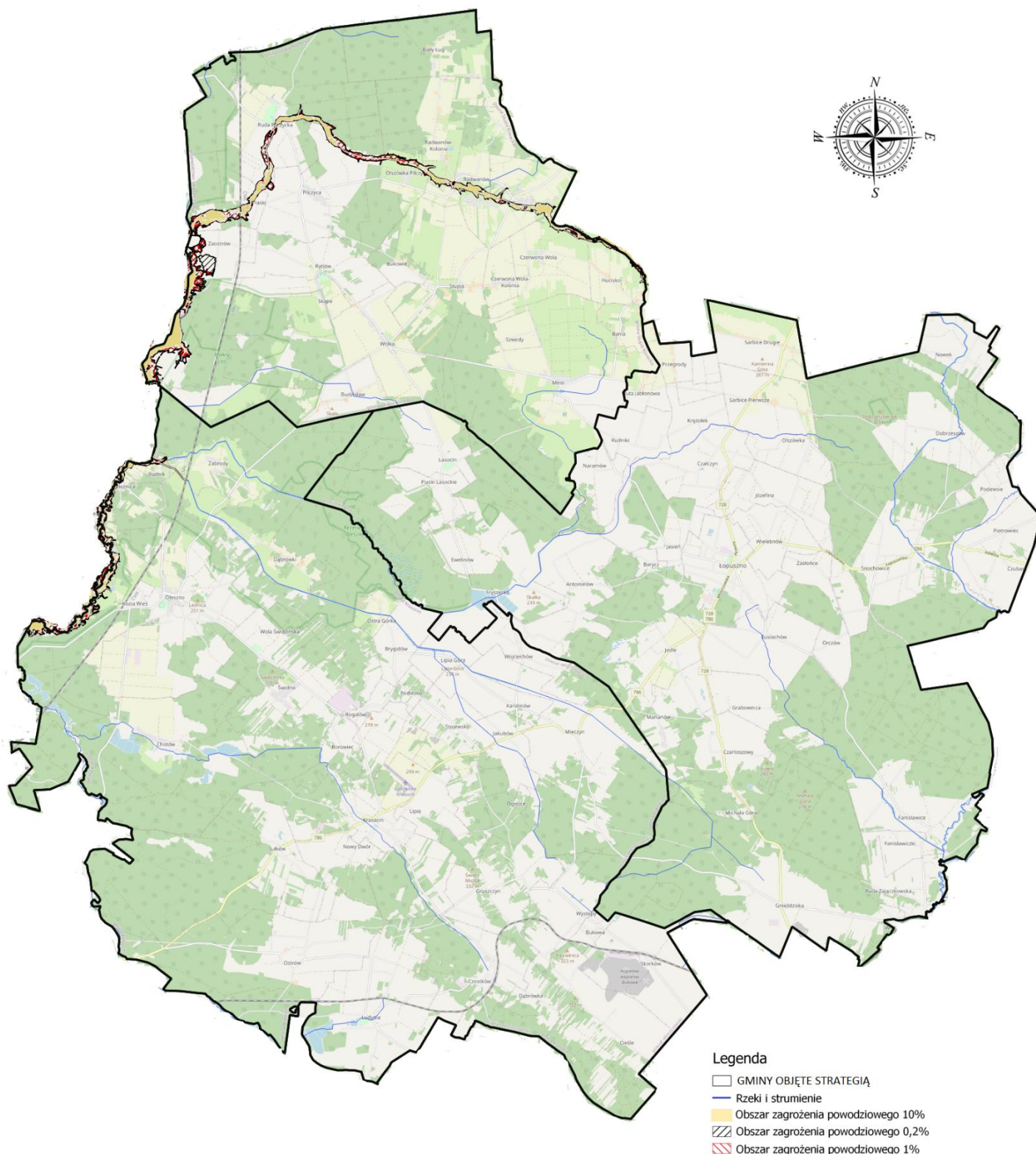
Analizując dostępne na stronie Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie mapy przedstawiające obszary szczególnego zagrożenia powodzią tj. obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% stwierdzono że na terenie Gminy Krasocin i Słupia Konecka występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

¹² Źródło: Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju

Zgodnie z Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, przyjętym na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (PZRP: DZ.U. z 2016r. poz 1841) zachowującym ważność zgodnie z art. 555 ust. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne w granicach gmin objętych Strategią wykazano zadanie pn. „Budowa zbiornika wodnego Wierna Rzeka na rzece Łososinie, na terenie gmin Łopuszno, Piekoszków i Strawczyn”¹³. Z kolei na terenach gmin Krasocin i Słupia Konecka nie są planowane do realizacji żadne zadania inwestycyjne.

¹³ Zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 76043. W 2022r. planowane jest rozpoczęcie opracowania wielowariantowej koncepcji programowo-przestrzennej wraz z raportem o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (planowany termin realizacji 2022-2023). Kolejnymi krokami będzie opracowanie dokumentacji projektowej i uzyskanie wymaganych decyzji administracyjnych. Następnie po zapewnieniu środków finansowych możliwa będzie realizacja robót budowlanych.

Mapa 21 Mapa zagrożenia powodziowego na terenie gmin objętych strategią

Źródło : opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

WYTYCZNE DO SPRZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Przedmiotowa Strategia jest dokumentem programującym rozwój obszaru do 2030 roku. Wszystkie pozostałe, zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. W poniższej tabeli przedstawiono ocenę funkcjonujących w samorządach Partnerstwa programów i planów pod kątem ich aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii (szczególnie głównych jej założeń). Wskazano też dokumenty przewidziane do sporządzenia lub zmiany.

Tabela 21 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii

L.p.	Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
GMINA KRASOCIN			
1.	„Strategia Rozwoju Gminy Krasocin na lata 2014-2021” przyjęta uchwałą nr XLIII/379/14 Rady Gminy w Krasocinie z dnia 26 sierpnia 2014r.	2014-2021	Nieaktualna. Należy dokonać aktualizacji lub opracowanie nowej Strategii.
2.	„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krasocin na lata 2022-2032” przyjęta uchwałą Nr XLV/396/22 Rady Gminy Krasocin z dnia 27 kwietnia 2022r.	2022-2032	Aktualna. Strategia jest spójna ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia. Cele szczegółowe zawarte w Strategii są spójne z niniejszym opracowaniem.
3.	„Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Krasocin na lata 2016-2021” przyjęty Uchwałą nr XXVII/268/17 z dn. 29 maja 2017r.	2016-2021	Nieaktualny. Należy opracować nowy Gminny Program Rewitalizacji.
4.	„Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Krasocin” przyjęty uchwałą nr XIX/184/16 Rady Gminy Krasocin z dn. 31 sierpnia 2016r.	2016-2020	Nieaktualny.
5.	„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Krasocin na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku” przyjęty uchwałą nr XLIII/376/22 Rady Gminy Krasocin z dnia 31 stycznia 2022r	2021-2028	Aktualny. Program jest spójna ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia. Cele szczegółowe zawarte w Programie są spójne z celem strategicznym nr 3 oraz projektem podstawowym nr 3.
6.	„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Krasocin na lata 2012 – 2032” przyjęty uchwałą nr XXVI/211/13 Rady Gminy Krasocin z dnia 28 lutego 2013r	2012-2032	Aktualny. Program jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w cel strategiczny nr 3.
7.	„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2023 r.”	2023	Aktualny. Strategia jest spójna ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia. Cele szczegółowe

	przyjęty uchwałą nr LIV/461/22 Rady Gminy Krasocin z dnia 21 grudnia 2022 r.		zawarte w Programie są spójne z niniejszym opracowaniem (cel strategiczny nr 2).
8.	„Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Krasocin na lata 2021-2026” przyjęty uchwałą nr XXXI/277/21 Rady Gminy Krasocin z dn. 22 marca 2021r.	2021-2026	Aktualny. Program wpisuje się w projekt uzupełniający nr 2 Wsparcie rodzin oraz osób ze szczególnymi potrzebami.
9.	„Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023” przyjęty uchwałą nr XXXII/290/21 Rady Gminy Krasocin z dn. 26 kwietnia 2021r.	2021-2023	j.w.
10.	Program osłonowy pn. „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023 Przyjęty uchwałą nr XLIV/383/22 rady Gminy Krasocin z dn. 10 marca 2022	2023	j.w.
11.	„Program opieki nad zabytkami Gminy Krasocin na lata 2018-2021” przyjęty uchwałą nr XXXV/349/18 Rady Gminy Krasocin z dnia 7 marca 2018r.	2018-2021	Nieaktualny. Program wymaga aktualizacji.
12.	„Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Krasocin w roku 2023” przyjęty uchwałą nr XLIV/386/22 z dn. 10 marca 2022	2023	Aktualny.
13.	„Roczny Program Współpracy Gminy Krasocin z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2023” przyjęty uchwałą LIII/450/22 Rady Gminy Krasocin z dnia 28 listopada 2023r.	2023	Aktualny. Program jest spójny z celem szczegółowym nr 3.
14.	„Kompleksowy Plan Rozwoju Szkół na lata 2016-2021” przyjęty uchwałą nr XXI/201/16 Rady Gminy Krasocin z dnia 6 października 2016 r.	2016-2021	Nieaktualny.
GMINA ŁOPUSZNO			
1.	„Strategia Rozwoju Gminy Łopuszno na lata 2015-2023” przyjęta uchwałą nr XIII/119/2016 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 22 stycznia 2016	2015-2023	Aktualna. Strategia jest spójna z przedmiotową Strategią Ponadlokalną.
2.	„Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Łopuszno na lata 2023-2028”	2023-2028	Aktualna. Strategia jest spójna ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia (projekt uzupełniający

	przyjęta uchwałą nr XLIV/368/2022 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 28 grudnia 2022r.		nr 2: Wsparcie rodzin oraz osób ze szczególnymi potrzebami).
3.	„Program Rewitalizacji Gminy Łopuszno na lata 2016-2023” przyjęty uchwałą nr XXVI/232/2017 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 29 sierpnia 2017r.	2016-2023	Aktualny. Program jest spójny ze Strategią i wpisuje się w jej założenia (Strategia ponadlokalna również przewiduje działania rewitalizacyjne).
4.	„Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łopuszno” przyjęty uchwałą nr XXVI/233/2017 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 29.08.2017r.	2023	Aktualny w związku z uchwałą nr XLI/344/2022 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 29 września 2022 roku w sprawie wprowadzenia zmiany do uchwały nr XXIX/245/2021 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 28 maja 2021 r. w sprawie przyjęcia „Aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łopuszno do 2023”
5.	„Program Ochrony Środowiska Gminy Łopuszno na lata 2015-2022 z perspektywa do 2025r.” przyjęty uchwałą Nr XV140/2016 Rady Gminy Łopuszno z dnia 29 kwietnia 2016	2015-2025	Aktualny. Program jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia. Cele szczegółowe zawarte w Strategii są spójne z niniejszym opracowaniem (cel strategiczny nr 3, projekt podstawowy nr 3).
6.	„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Łopuszno na lata 2012 – 2032” przyjęty uchwałą nr XXI/145/2013 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 26 kwietnia 2013	2012-2032	Aktualny. Strategia Ponadlokalna również przewiduje działania związane z usuwaniem azbestu w ramach celu strategicznego nr 3.
7.	„Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnień Behawioralnych na rok 2023” przyjęty uchwałą nr XLV/376/2021 Rady Miejskiej w Łopusznie z dnia 30 stycznia 2023 r.	2023	Aktualny Program jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia (projekt uzupełniający nr 2: Wsparcie rodzin oraz osób ze szczególnymi potrzebami).
8.	„Gminny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy zastępczej na lata 2023-2025” przyjęty uchwałą nr XLV/378/2023 Rady Miejskiej w Łopusznie z dnia 30 stycznia 2023	2023-2025	j.w.
9.	„Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Łopuszno na lata 2022-2026” przyjęty uchwałą nr XXXVI/310/2022 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 17 lutego 2022	2022-2026	j.w.

10.	„Wieloletni program osłonowego w zakresie dożywiania Posiłków w szkole i w domu na lata 2019-2023” przyjęty uchwałą Nr III/18/2018 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 28 grudnia 2018 roku	2019-2023	j.w.
11.	„Program Współpracy Gminy Łopuszno z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2023” przyjęty uchwałą nr XLII/359/2022 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 24 listopada 2022 r.	2023	Aktualny
12.	„Gminny Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt z terenu gminy Łopuszno na 2022 rok” przyjęty uchwałą nr XLIV/370/2022 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 28 a 2022r.	2022	Nieaktualny.
13.	„Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Łopuszno na lata 2020-2024” przyjęty uchwałą Nr XVII/145/2020 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 30 stycznia 2020 roku	2020-2024	Aktualny Plan jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w cel strategiczny nr 2.
14.	„Plan Odnowy Miejscowości Łopuszno na lata 2015-2021” przyjęty uchwałą nr IV/32/2015 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 5 marca 2015	2015-2021	Nieaktualny.
15.	„Plan Odnowy Miejscowości Piotrkowice na lata 2014-2020” przyjęty uchwałą nr XXXI/207/2014 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 21 lipca 2014.	2014-2020	Nieaktualny.
16.	„Gminny Program Oczyszczania ścieków komunalnych poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Łopuszno” przyjęty uchwałą nr XXI/144/2013 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 26 kwietnia 2013	2013-do nadal	Aktualny Plan jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia. Cele szczegółowe zawarte w Strategii są spójne z niniejszym opracowaniem (projekt partnerski 2).
GMINA SŁUPIA KONECKA			
1.	„Strategia Rozwoju Gminy Słupia (Konecka) na lata 2016 – 2022” przyjęta Uchwałą nr XXIII/139/2016 Rady Gminy Słupia (Konecka) z dnia 13 września 2016 roku	2016-2022	Nieaktualna. Należy dokonać aktualizacji.

2.	„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Słupia (Konecka) na lata 2016-2023” przyjęta Uchwałą nr XVII/103/2016 Rady Gminy Słupia (Konecka) z dnia 3 lutego 2016r.	2016-2023	Aktualna. Strategia jest spójna ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia (projekt uzupełniający nr 2: Wsparcie rodzin oraz osób ze szczególnymi potrzebami).
3.	"Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Słupia (Konecka) na lata 2016 - 2023" przyjęty uchwałą nr XXV/156/2016 dnia 28 grudnia 2016 r (zmiana Uchwała Nr V/39/2019 Rady Gminy Słupia Konecka z dnia 12 marca 2019r)	2016-2023	Aktualny. Program jest spójny ze Strategią i wpisuje się w jej założenia (Strategia ponadlokalna również przewiduje działania rewitalizacyjne).
4.	„Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Słupia (Konecka) na lata 2016-2022” przyjęty uchwałą nr XXII/137/2016 Rady Gminy Słupia (Konecka) z dnia 13 września 2016 roku	2016-2022	Nieaktualny.
5.	„Gminny Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Słupia” przyjęty uchwałą nr VI/30/2007 Rady Gminy Słupia (Konecka) z dnia 25 kwietnia 2007 roku	2004-2011	Nieaktualny. Należy dokonać aktualizacji.
6.	„Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Słupia na lata 2013-2032" przyjęty uchwałą nr XXXI/221/2013 Rady Gminy Słupia (Konecka) z dnia 30 grudnia 2013r.	2013-2032	Aktualny. Strategia Ponadlokalna również przewiduje działania związane z usuwaniem azbestu w ramach celu strategicznego nr 3.
7.	„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2023” przyjęty uchwałą nr XXXVI/223/2022 Rady Gminy Słupia Konecka z dnia 28.01.2022r.	2022-2023	Aktualny. Program jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia (projekt uzupełniający nr 2: Wsparcie rodzin oraz osób ze szczególnymi potrzebami).
8.	„Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie Gminy Słupia Konecka na lata 2021-2025” przyjęty uchwałą nr XXVIII/173/2021 Rady Gminy Słupia Konecka z dnia 12.03.2021r.	2021-2025	j.w.
9.	„Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022” przyjęty uchwałą Nr XX/121/2020 Rady Gminy Słupia (Konecka) z dnia 7maja 2020	2020-2022	Aktualny Plan jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia. Cele szczegółowe zawarte w Strategii są spójne z niniejszym opracowaniem. Cel 2

10.	„Wieloletni program osłonowego w zakresie dożywiania Posiłków w szkole i w domu na lata 2019-2023” przyjęty uchwałą IV/23/2019 Rady Gminy Słupia Konecka z dnia 11 stycznia 2019	2019-2023	Aktualny Plan jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia. Cele szczegółowe zawarte w Strategii są spójne z niniejszym opracowaniem. Cel 2
11.	„Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Słupia Konecka na rok 2022” przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/236/2022 Rady Gminy Słupia Konecka z dnia 31.03.2022	2022	Nieaktualny. Należy dokonać aktualizacji.
12.	„Roczny Programu Współpracy Gminy Słupia Konecka z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2023” przyjęty uchwałą nr XLV/264/2022 Rady Gminy Słupia Konecka z dnia 30.11.2022	2023	Aktualny Program jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w jej założenia. Cele szczegółowe zawarte w Strategii są spójne z niniejszym opracowaniem w zakresie celu szczegółowego nr 2.
13.	„Kompleksowy Plan Rozwoju Szkół Gminy Słupia (Konecka) na lata 2017-2023” przyjęty uchwałą nr XXVII/186/2017 Rady Gminy Słupia (Konecka) z dnia 26 stycznia 2017 r.	2017-2023	Aktualny. Plan jest spójny ze Strategią Ponadlokalną i wpisuje się w projekt uzupełniający nr 1: Zwiększenie ilości i jakości usług publicznych na obszarze partnerstwa.
14.	„Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Słupia Konecka na lata 2020-2024” przyjęty uchwałą nr XX/118/2020 Rady Gminy Słupia Konecka z dnia 7 maja 2020r.	2020-2024	Aktualny. Program jest spójny z wizją nakreśloną w Strategii Ponadlokalnej, gdyż przyczynia się do uatrakcyjnienia obszaru objętego Strategią.
15.	„Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Słupia” przyjęte uchwałą nr XII/81/02 Rady Gminy Słupia (Konecka) z dnia 27 marca 2002r.	2002 do nadal	Aktualne.

Źródło: opracowanie własne

Bibliografia

1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Warszawa 2019
2. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, Kielce, 2021
3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Kielce 2014
4. Diagnoza Strategiczna Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030
5. Europejski Zielony Ład, Komisja Europejska, Bruksela, 2019 r.

Spis rycin

Ryc. 1. Schemat wizji i celów strategicznych.....	34
Ryc. 2. Schemat powiązań celów strategicznych	38
Ryc. 3. Schemat organizacyjny wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka.....	79
Ryc. 4. Partycypacja społeczna na poszczególnych etapach procesu strategicznego.....	92

Spis map

Mapa 1 Obszar gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka.....	7
Mapa 2 Natężenie procesów urbanizacyjnych i wpływu miast na gminy objęte Porozumieniem partnerskim	8
Mapa 3 Delimitacja obszarów o najgorszej dostępności do usług.....	15
Mapa 4. Kierunki zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego	22
Mapa 5 Obszary chronione na obszarach Gmin: Łopuszno, Krasocin, Słupia Konecka	25
Mapa 6 Przebieg szlaku rowerowego łączącego gminy Krasocin, Łopuszno i Słupię Konecką	45
Mapa 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – podział administracyjny.....	62
Mapa 8 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – gospodarowanie przestrzenią	63
Mapa 9 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – zasoby naturalne i ochrona środowiska	64
Mapa 10 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – komunikacja	65
Mapa 11 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – turystyka	66
Mapa 12 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – ochrona zdrowia, opieka społeczna, usługi społeczne	67
Mapa 13 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – tereny zabudowy	68
Mapa 14 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – działania	69
Mapa 15 Gminy o gorszym dostępie do usług	71
Mapa 16 Mapa „Kierunki polityki przestrzennej – synteza ustaleń” (Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego).....	72
Mapa 17 Kierunki rozwoju wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.....	73
Mapa 18. OSI Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	74
Mapa 19 Planowane trasy rowerowe w Województwie Świętokrzyskim (przebieg korytarzowy)	76
Mapa 20 Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną – ocena w siatce pól podstawowych	110
Mapa 21 Mapa zagrożenia powodziowego na terenie gmin objętych strategiąŹródło : opracowanie własne przy użyciu programu QGIS.....	138

Spis tabel

Tabela 1. Powierzchnia i ludność poszczególnych gmin partnerstwa.....	6
Tabela 2 Liczba mieszkańców gminy (zameldowanych na pobyt stały i czasowy).....	9
Tabela 3 Wybrane wskaźniki demograficzne gmin: Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka dane za okres 2015-2021	9
Tabela 4 Przyrost naturalny na terenie gmin objętych Strategią w latach 2015-2021	11
Tabela 5 Liczba uczniów w szkołach, przedszkolach i żłobkach w gminach Łopuszno, Krasocin, Słupia Konecka w roku szkolnym 2011/2012 i 2022/2021 – porównanie.....	12
Tabela 6 Dane dotyczące mieszkalnictwa na terenie Gmin: Łopuszno, Krasocin, Słupia Konecka wg stanu na koniec 2021 r.	13
Tabela 7 Statystyka wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na terenie gmin objętych Strategią	14
Tabela 8 Gęstość zaludnienia na terenie gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka.....	14
Tabela 9 Zmiany liczby ludności na 1000 mieszkańców w gminach: Łopuszno, Krasocin, Słupia Konecka	14
Tabela 10 Liczba udzielonych porad lekarskich w gminach: Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka	16
Tabela 11 Złoża surowców mineralnych zlokalizowane na terenie gmin objętych Strategią	16
Tabela 12 Dynamika liczby podmiotów gospodarczych na terenie gmin: Łopuszno, Słupia Konecka i Krasocin w latach 2015-2020	17
Tabela 13 Obszary chronione na terenie gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka	23
Tabela 14 Powierzchnia obszarów NATURA 2000 do powierzchni gmin objętych Strategią	24
Tabela 15 Informacje nt. infrastruktury wod-kan na terenie gmin objętych Strategią	27
Tabela 16 Analiza SWOT obszaru objętego Strategią	28
Tabela 17 Skład i zadania Rady Porozumienia	80
Tabela 18. Skład i zadania Zespołu Operacyjnego	81
Tabela 19. Wskaźniki monitorowania Strategii	86
Tabela 21 Wykaz Jednolitych Części Wód Powierzchniowych występujących na obszarze gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka	114
Tabela 20 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii	139

Uzasadnienie

Artykuł 10g ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465, 1572, 1907, 1940 ze zm.) stanowi między innymi, iż gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.

Porozumienie w sprawie opracowania i wdrażania Strategii Ponadlokalnej zostało zawarte przez Wójta Gminy Łopuszno, Wójta Gminy Krasocin oraz Wójta Gminy Słupia w dniu 1 lipca 2021 r. Podstawą prawną zawartego porozumienia była uchwała Rady Gminy w Łopusznie nr XXVIII/231/2021 z dnia 26 marca 2021r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w celu opracowania i realizacji "Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Gmin Łopuszno, Krasocin i Słupia Konecka do roku 2030". Obszar opracowania strategii obejmuje gminy: Krasocin, Łopuszno i Słupia Konecka. Zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198) Gmina Łopuszno oraz wymienieni wyżej Partnerzy, są podmiotami zobowiązanymi do realizowania polityki rozwoju zgodnie z określonymi w tej ustawie zasadami. Na podstawie art. 9 pkt. 6 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju projekt "Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030" jest jednym z instrumentów realizowania polityki rozwoju. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego została opracowana z wykorzystaniem metodologii partycypacyjno-eksperckiej. W proces jego powstawania zaangażowano mieszkańców, władze i pracowników samorządowych oraz ekspertów zewnętrznych. Dokument jest odpowiedzią na zidentyfikowane potrzeby i problemy rozwojowe, a poprzez realizację zaplanowanych kierunków działań pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów strategicznych i rozwojowych oraz realizację wskazanej wizji rozwoju obszaru funkcjonalnego. Zaplanowane w dokumencie strategicznym działania mają służyć długotrwałej poprawie warunków społecznych, gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych i demograficznych. Dokument ma na celu umożliwienie odpowiedniego planowania działań rozwojowych na obszarze trzech powiązanych ze sobą funkcjonalnie gmin wchodzących w skład powiatów koneckiego, kieleckiego i włoszczowskiego. Współpraca w niniejszym zakresie będzie miała kluczowe znaczenie zwłaszcza w odniesieniu do planowania inwestycji, których zasięg i oddziaływanie wykraczają poza terytorium jednej gminy. Stanowi również dobrą podstawę do podejmowania decyzji przez poszczególne gminy o sposobie i zakresie dostarczania społecznościom lokalnym wybranych usług publicznych. Strategia rozwoju ponadlokalnego może więc przynieść wymierne korzyści rozwojowe, w szczególności przez dostosowanie planów inwestycyjnych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego i uwzględnienie w nich potrzeb całego obszaru funkcjonalnego objętego strategią, jak również przez realizowanie wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Przedstawiony projekt Strategii Rozwoju Ponadlokalnego podlegał dwukrotnie konsultacjom społecznym trwającym od dnia 23.06.2022 do 07.07.2022 oraz od 29.03.2025 r. do dnia 09.05.2025r. na zasadach i w formach zgodnych z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto, projekt otrzymał pozytywną opinię Zarządu Województwa Świętokrzyskiego wyrażoną uchwałą Nr 6832/23 z dnia 29 marca 2023 r. W grudniu 2022 r. dla projektu Strategii została również opracowana Prognoza oddziaływania na środowisko. Dokument został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (WOO-III.410.3.1.2023.DZ/ML.4 z dnia 23.08.2023r.) oraz Państwową Wojewódzką Inspekcję Sanitarną (NZ.9022.5.7.2023 z dnia 06.02.2023r.). Strategia była również konsultowana z sąsiednimi gminami tj. Fałków, Ruda Maleniecka, Radoszyce, Przedbórz, Mniów, Małogoszcz, Strawczyn, Piekoszów, Kluczewsko, Włoszczowa; zarządami powiatów kieleckiego, koneckiego i włoszczowskiego, Związkiem Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego, Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz partnerami społecznymi: Lokalna Grupa Działania "Między Nidą a Pilicą", Świętokrzyska Rybacka Lokalna Grupa Działania, Lokalna Grupa Działania „Nad Czarną i Pilicą.

Zgłoszone uwagi do Strategii uwzględniono. Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy o samorządzie gminnym przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju należy do wyłącznej kompetencji Rady Miejskiej w Łopusznie. Przyjęcie Uchwały w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Gmin Krasocin, Łopuszno, Słupia Konecka do roku 2030” pozwoli na jej realizację. Strategia wejdzie w życie po przyjęciu przez Rady wszystkich Partnerów.

Przewodniczący Rady

Miejskiej w Łopusznie

**Sławomir
Mariusz Staszczuk**